

Vyznanie viery
a
Duchovné Zásady
Cirkvi bratskej

2016

**Vyznanie viery
a
Duchovné zásady
Cirkvi bratskej**

Bratislava, 2017

Smerovanie Cirkvi bratskej

Stručným Vyznaním viery, jeho komentárom a etickými zásadami vyjadruje Cirkev bratská svoje porozumenie svätému Písmu v nadväznosti na tradíciu otcov a na celé svedectvo cirkvi od raného kresťanstva. Aktualizované Vyznanie viery je súčasťou Ústavy Cirkvi bratskej¹ a má slúžiť k vymedzeniu vieroučného priestoru, v ktorom sa ako kresťania chceme pohybovať. Uvedomujeme si, že Bohom zjavenú pravdu poznávame iba čiastočne (1Kor 13:9a). Preto sme presvedčení, že sa cirkev musí snažiť nanovo vyjadriť a formulovať to, čomu verí a čo chce dosvedčovať svojou službou. Máme záväzok byť svedkami (Sk 1:8), a svedok musí formulovať a odovzdávať ďalej to, čo počul, videl, prežil a čomu uveril. Chceme byť pripravení vydať počet zo svojej viery (1Pt 3:15), to znamená vyjadriť obsah základov viery a naznačiť svoje smerovanie. Cirkev, ktorá sa nesnaží nanovo interpretovať to, čomu verí, prestáva byť zrozumiteľná nielen svojmu okoliu, ale aj sama sebe.

Vyznanie viery Cirkvi bratskej nie je snahou o vymedzenie sa proti iným kresťanským tradíciám. Naopak, pri jeho čítaní je možné zistiť, že nadväzuje na prvé ekumenické koncily v ich krédach, na reformačné konfesie a takisto na moderné dokumenty svetového evanjelikálneho hnutia. Prvýkrát v histórii Cirkvi bratskej je stručné Vyznanie viery sprevádzané komentárom. Žijeme v dobe, keď rôzne slová a vyjadrenia sú viacznačné. Z tohto dôvodu pracovná česko-slovenská komisia pripojila ku každému článku spresňujúci výklad. Na vyznanie nadväzujú Duchovné zásady, ktoré sú pokusom o aplikáciu biblických smeroviek na život jednotlivcov aj cirkvi, s presahom do spoločnosti.

Predložené dokumenty nemajú byť podkladom pre vytesňovanie niekoho z členstva v cirkvi, ale skôr naznačením teologického smerovania Cirkvi bratskej. Dokumenty, ktoré dostávate do rúk, predkladajú to, čo chceme učiť a vyznávať. Je to teda materiál dôležitý pre kazateľov, staršovstvá, Radu a pracovníkov zboru. Ide o načrtnutie smeru, ktorým chceme ísť a ku ktorému pozývame aj nových krstencov a členov cirkvi. Dokumenty poslúžia aj ako pomôcka pre zakotvenie našej cirkevnej identity v ekumenických rozhovoroch. Je jasné, že v naznačenom priestore interpretácie svätého Písma je možné niektoré veci formulovať iným spôsobom a inými slovami. Z tohto dôvodu sme sa snažili koryto vyznania a etiky nezužovať, ale ho ani nerozširovať za hranice svätého Písma. Prešli sme náročnou prácou s Bibliou, staršími aj novšími dokumentmi domácich aj zahraničných cirkví a po niekedy zložitých rozhovoroch sme sa zjednotili na predloženom texte. Zakúsili sme, že o zložitých veciach je možné diskutovať hoci aj vášnivo, v duchu kristovskej lásky a so vzájomnou úctou. Povzbudila nás reakcia mnohých staršovstiev

¹ Vyznanie viery Cirkvi bratskej, ako súčasť Ústavy Cirkvi bratskej, bolo v tomto znení prijaté Spoločnou konferenciou Cirkvi bratskej v Bratislave 12.11.2016.

a kazateľov. S vďačnosťou sme prijali československú pastorálnu konferenciu, ktorá sa venovala týmto dokumentom. Veríme, že pracovníci cirkvi, zvlášť tí, ktorí vyučujú deti, mládež aj dospelých, nájdu v dokumentoch inšpiráciu a pomoc. Biblické citáty sú v texte uvedené kurzívou bez úvodzoviek. Pre rýchlejšiu orientáciu v texte dokumentov sú odseky očíslované.

Je naším prianím, aby tieto dokumenty prehĺbili jednotu cirkvi a stali sa užitočnou pomôckou pre svedectvo cirkvi v súčasnom svete.

*Komisia Spoločnej konferencie Cirkvi bratskej pre aktualizáciu Vyznania viery
a Zásad, október 2016*

Vyznanie viery

Cirkvi bratskej s komentárom

Preambula

Za pravidlo viery a života prijíma Cirkev bratská sväté Písmo – Bibliu. Hlásí sa ku starokresťanským vyznaniam viery (Apoštolské vyznanie, Nicejsko-carihradské, Chalcedonské, Atanáziovo), k reformovaným konfesiam (najmä Druhé helvétske vyznanie viery, Heidelberský a Malý Westminsterký katechizmus), k odkazu Jednoty bratskej (najmä k Vyznaniu Jednoty bratov českých podľa vydania Komenského z roku 1662) a k zásadám evanjelikálneho hnutia vyjadreným napr. vyznaním Lausannského záväzku z roku 1974 a Záväzku z Kapského Mesta z roku 2010.

1) O zjavení

Veríme, že Boh sa zjavuje všetkým ľuďom vo všetkých dobách prostredníctvom svojho stvorenia, v mravnom zákone vo svedomí človeka aj v dejinách. Zvláštnym spôsobom sa dával poznať svojmu vyvolenému ľudu zjavovaním svojej vôle v udalostiach dejín spásy, prostredníctvom svojho Zákona, slovami svojich poslov. S konečnou platnosťou sa zjavil vo svojom Synovi, Ježišovi Kristovi.

Veríme, že Boh sa zjavuje všetkým ľuďom vo všetkých dobách prostredníctvom svojho stvorenia, v mravnom zákone vo svedomí človeka aj v dejinách.

- (1) Zdrojom nášho poznania Boha je Božia iniciatíva a jeho rozhodnutie zjaviť ľuďom seba samého zrozumiteľným spôsobom. Boh je Stvoriteľ a zvrchovaný Pán vesmíru a je zdrojom všetkého života (Ž 19:2–7; Sk 17:24–31). Zložitosť, rozmanitosť, účelnosť a krása stvorenia odkazujú na mocnú a múdru osobu, ktorá bola schopná tento svet nielen navrhnúť, ale aj vytvoriť a udržiavať (Rim 1:18–20). Všetci ľudia tak majú základné poznanie Boha ako Stvoriteľa (Rim 1:21,25).
- (2) Boh dáva o sebe vedieť aj v hlase svedomia prostredníctvom mravného zákona vpísaného do ľudských sŕdc (Rim 2:14–15), ktorý umožňuje rozlíšiť dobré a zlé. Svedomie človeku dosvedčuje, či jeho myšlienky a činy

sú alebo nie sú v súlade s vôľou najvyššieho Zákonodarcu a Sudcu, ktorý odmeňuje dobré a trestá zlé. Boh takisto vložil do vnútra človeka túžbu po večnosti a radosti, ktorú žiadna z vecí tohto sveta nemôže naplniť (Koh 3:11; Sk 14:16–17; 17:26–28).

- (3) Božia zvrchovanosť sa prejavuje aj v prozreteľnom riadení dejín, v ktorých napriek ľudskej svojvôli a násiliu je možné rozpoznať Božie pôsobenie v dejinných súdoch aj zľutovaniach nad ľuďmi a národmi, ktoré smeruje k naplneniu jeho zámerov. Jedným z príkladov Božieho zjavenia v dejinách je skutočnosť, že národ Izrael bol v nepriateľskom prostredí, často napriek krutému prenasledovaniu, zachovaný až dodnes.
- (4) Všeobecné zjavenie umožňuje všetkým ľuďom vo všetkých dobách poznať úžasnú Božiu moc a múdrosť, ktorá sa prejavuje v poriadku stvorenia, kráse, rozmanitosti a jedinečnosti prírody a života v nej. Božie morálne vlastnosti a charakter rozpoznáva človek vo svojom vnútri v morálnych a duchovných kvalitách, ktoré do neho Boh vložil, aby bol schopný rozlišovať medzi dobrým a zlým a bol svojím svedomím usvedčovaný, keď nežije podľa Božích morálnych štandardov, a tak sa prevíňuje proti najvyššej autorite, ktorej je za svoje činy zodpovedný. Dejiny ľudstva sú záznamom tendencie osôb a národov búriť sa voči svojej závislosti na Bohu. Všeobecné zjavenie robí človeka zodpovedným a vinným pred Bohom, pretože všetci poznali Boha, ale pravdu potlačili a nevzdali Bohu česť (Rim 1:18,21).

Zvláštnym spôsobom sa dával poznať svojmu vyvolenému ľudu zjavením svojej vôle v udalostiach dejín spásy, prostredníctvom svojho Zákona, slovami svojich poslov.

- (5) Boh zjavil seba samého tým, ktorých si vyvolil, v určitý čas a na konkrétnom mieste, a tak im umožnil vstúpiť do osobného spasiteľného vzťahu s ním. Boh sa zjavoval praotcom Izraela rôznymi spôsobmi (Gn 15:1; 26:2,24; 32:23–31). Vyvolený národ, Izrael, vyviedol z egyptského otroctva, daroval mu svoj Zákon a zasľúbenú krajinu, hovoril k nemu slovami svojich poslov a prorokov a skrze svoje mocné činy vyslobodenia aj súdu. Božie zvláštne zjavenie sa dialo činom aj slovom. Slovo zjavenia vysvetľuje Božie činy, obsahuje výroky, ktoré sú vyjadrené ľudskou rečou a v jej písomnej forme. Žiadne ďalšie zjavenie nie je v rozpore s predchádzajúcim zjavením, ale postupne rozvíja proces poznania do väčšej plnosti.

S konečnou platnosťou sa zjavil vo svojom Synovi, Ježišovi Kristovi.

- (6) Vrcholom Božieho konania v dejinách ľudstva je Božie zostúpenie na tento svet vo svojom Synovi, Ježišovi Kristovi, ktorý sa stal človekom v našom čase a priestore (Jn 1:1,14,18; Heb 1:1–2). V jeho živote, smrti a vzkriesení zjavil pravý Boh seba samého (Jn 14:9; 6:57; 1Jn 5:20; Jer 10:10). Charakter, slová a činy Božieho Syna Ježiša Krista sú dokonalým a konečným zjavením Božej podstaty (Jn 17:6,26). Stará zmluva ukazuje na Krista ako na zasľúbenie, ktoré s nádejou očakáva (Lk 24:27), Nová zmluva na neho ukazuje ako na naplnenie tejto nádeje v rozhodujúcej udalosti dejín spásy, o ktorej svedčí a ktorú zvestuje (1Jn 1:1–3).

2) O svätom Písme

Veríme, že sväté Písmo Starej a Novej zmluvy je Božím slovom vyjadreným slovami ľudských autorov. Sväté Písmo má božskú a ľudskú stránku. Stredom Písma je Ježiš Kristus, vtelené Božie slovo, a slovné vyjadrenie Písma je plne inšpirované Svätým Duchom. Sväté Písmo je najvyššou autoritou našej viery a života, je neomylnou, dostatočnou a zrozumiteľnou pravdou Božieho zjavenia. Je Božím darom cirkvi, svetlom a prostriedkom spoločenstva Boha a človeka. Pre správne pochopenie Písma a jeho aplikáciu v našich životoch je potrebné nechať sa viesť Svätým Duchom. Potrebujeme tiež pomoc ostatných veriacich a vykladačov Písma. Písmo je nám dané, aby sme verili všetkému, čo učí, aby sme boli poslušní vo všetkom, čo požaduje, a aby sme dôverovali všetkému, čo sľubuje.

Veríme, že sväté Písmo Starej a Novej zmluvy je Božím slovom vyjadreným slovami ľudských autorov. Sväté Písmo má božskú a ľudskú stránku. Stredom Písma je Ježiš Kristus, vtelené Božie slovo, a slovné vyjadrenie Písma je plne inšpirované Svätým Duchom.

- (7) Zvláštne zjavenie Boha skrze prorokov a apoštolov, ktoré má svoje centrum v Pánovi Ježišovi Kristovi (Heb 1:1–2), je zachované a odovzdávané budúcim generáciám v slovnom vyjadrení v spisoch Starej a Novej zmluvy (Biblie). Cirkev pod vedením Svätého Ducha rozpoznala a uznala sväté Písmo, ktoré obsahuje 39 starozmluvných spisov a 27 novozmluvných spisov, za kanonické, t.j. za najvyššiu normu viery a života.

- (8) Sväté Písmo je Božím slovom. Stredom Písma Starej a Novej zmluvy je Ježiš Kristus (Lk 24:44–45), vtelené Božie slovo (Jn 1:1,14). Ježišov život bolo formovaný Písmom Starej zmluvy, ktorú neprišiel zrušiť, ale naplniť (Mt 5:17). Skrže jeho činy, vyučovanie, smrť a vzkriesenie k nám prehovril sám Boh tým najosobnejším spôsobom (Jn 5:19; 10:30; 12:49). Božie spásne dielo v Ježišovi Kristovi je základom a jadrom evanjelia, ktoré Ježiš zveril svojim apoštolom, ktorí nám ho odovzdali v novozmluvných spisoch. Sväté Písmo je Božím slovom, pretože jeho slovné vyjadrenie je plne inšpirované Svätým Duchom (2Pt 1:21–21); 2Tim 3:16). Inšpiráciou rozumieme nadprirodzený vplyv Svätého Ducha na biblických autorov, takže ich spisy sú presným vyjadrením Božieho zjavenia a Božím slovom. Táto inšpirácia neznamená priame Božie diktovanie textu, ale dovoľuje plné zapojenie životných skúseností a literárneho nadania pisateľov. Boh hovorí ich prostredníctvom, pretože týmto spôsobom sme ako ľudia schopní porozumieť Božiemu posolstvu. Rozpoznanie božskej a ľudskej stránky svätého Písma je dôležité a podstatné pre jeho výklad. Pre ľudské myslenie však zostáva rovnakým tajomstvom ako pochopenie božskej a ľudskej prirodzenosti Ježiša Krista. Ako je Ježiš Kristus pravý Boh a pravý človek, tak je Písmo Božím a ľudským slovom.

Sväté Písmo je najvyššou autoritou našej viery a života, je neomylnou, dostatočnou a zrozumiteľnou pravdou Božieho zjavenia. Je Božím darom cirkvi, svetlom a prostriedkom spoločenstva Boha a človeka.

- (9) Autorita Písma spočíva v tom, že v otázkach viery a života je Písmo najvyššou normou, sudcom a rozhodcom. Všetky vyjadrenia autorít v cirkvi a jej tradícia musia vychádzať z Písma a byť mu podriadené. Slová Písma majú konečnú autoritu slov samotného Boha, ktorý je Bohom pravdy, úplne spoľahlivý vo všetkom, čo hovorí a robí (Nm 23:19; Tít 1:2; Heb 6:18). Písmo je pravdivé, neomylné a vierohodné vo všetkom, čo tvrdí (Jn 21:24; 1Tes 2:3; 1Tim 1:15; 2Tim 2:11). Dostatočnosť Písma znamená, že obsahuje všetko, čo potrebujeme vedieť pre naše spasenie a duchovný život (2Tim 3:15–17). K Božím slovám nesmieme nič pridávať ani z nich nič uberať (Dt 4:2; Prís 30:5–6; Zj 22:18–19). Tak, ako nemôže byť nič pridané ku Kristovmu spásnemu dielu (*solus Christus – iba Kristus*), tak nemôže byť nič pridané k svedectvu Písma (*sola Scriptura – iba Písmo*). Zrozumiteľnosť Písma znamená, že je písané takým spôsobom, aby jeho vyučovanie bolo zrozumiteľné všetkým, ktorí ho budú čítať vedení Svätým Duchom a budú ochotní sa ním riadiť (Jn 14:26; Dt 30:11–14; Joz 1:8; Ezd 7:10). Rast v porozumení Písmu je celoživot-

ný proces, v ktorom aj tak ostávame žiakmi, ba *žobrákmi* (M. Luther) (Ž 1:2; Mt 13:52; 2K 1:13–14; Heb 5:13–6:3).

- (10) Boh daroval cirkvi Písmo, aby ju svojim slovom z generácie na generáciu tvoril a obnovoval (Ef 1:13nn; 1Pt 1:22–25) aby jej zachoval živé svoje zjavenie Izraelu a zjavenie v Kristovi; aby sa prostredníctvom slov týchto starých Písem aj dnes stretával so svojimi ľuďmi (Dt 31:9n; Jn 17:20; 20:29–31; Rim 15:4–6; 1Jn 1:1–4). Slová Písma svojim svetlom osvetľujú cestu cirkvi dejinami a svietia aj každému veriacemu na cestu životom (Ž 119:105; 2Pt 1:19–21). Biblia je pre načúvajúcu cirkev, rodiny a jednotlivcov radcom aj kritikom, školou pravej rozumnosti a múdrosti, inšpiráciou a posvätením pozemského života, učebnicou modlitby, zdrojom radosti a nádeje, ktoré presahujú tento svet (Ž 19:1nn; 119:97–105; Jer 15:16; 1Tim 4:4nn; 2Tim 3:15–17; 2Pt 3:15nn). Slová Písma sú stálym a činným vyjadrením Božej lásky no aj Božieho hnevu a súdu nad svetom (Mt 13:10–17; Jn 12:48; 2Kor 3:6nn), rovnako ako stále aktuálnym zrkadlom nášho vzdoru, ale aj ľudského hľadania Boha a lásky medzi ľuďmi (Jk 1:23–25; porovnaj Žalmy, Kazateľ, Veľpieseň).

Pre správne pochopenie Písma a jeho aplikáciu v našich životoch je potrebné nechať sa viesť Svätým Duchom. Potrebujeme tiež pomoc ostatných veriacich a vykladačov Písma.

- (11) Svätý Duch uschopňuje veriaceho, aby pochopil a uplatnil pravdu zjavenú v Písme. Je nielen autorom písaného Božieho slova, ale takisto jeho pravým vykladačom. Je Duchom pravdy, ktorý uvádza do celej pravdy (Jn 16:13). Osvecuje ľudskú myseľ (Ef 1:17–19) a uschopňuje veriaceho prijímať duchovné pravdy, ktoré sú pre neveriacich nedosiahnuteľné (1Kor 2:6–16; 2Kor 3:15–17). Modlitba za vedenie Svätým Duchom je nevyhnutnou súčasťou pravého pochopenia Písma. Pri jeho výklade a uplatnení v našich životoch si musíme uvedomiť dôležitosť svojho zapojenia do tela Kristovho, cirkvi, pretože potrebujeme pomoc ostatných veriacich, ktorí pod vedením Svätého Ducha vykladali Písmo v priebehu celých dejín cirkvi až do dnešnej doby.
- (12) Pretože Biblia je písaná ľudskou rečou, pre jej výklad je potrebné použiť všetky pravidlá a princípy výkladu ľudskej reči, pokiaľ sa ich uplatnenie neocitne v rozpore s božskou stránkou Biblie. Odborné štúdium Písma a teologická práca napomáhajú k naplneniu základného cieľa výkladu, ktorým je vystihnutie zmyslu biblického textu, jeho význam a uplatnenie, aby bol ľudský život premenený mocou Božieho slova. Cieľom je takisto vylúčiť falošné výklady.

Písmo je nám dané, aby sme verili všetkému, čo učí, aby sme boli poslušní vo všetkom, čo požaduje, a aby sme dôverovali všetkému, čo sľubuje.

- (13) Dar Písma je Bohom určený na to, aby naša viera bola pevne zakotvená vo všetkom, čo Písmo vyučuje, čím karhá, napráva, vychováva a dáva múdrosť na spásu v Ježišovi Kristovi (2Tim 3:15–16). Živá viera sa prejavuje poslušnosťou všetkému, čo Písmo požaduje (Jk 1:21–22; 3:14–16) a život kresťana je tak formovaný konkrétnymi prejavmi lásky k Bohu a k blížnemu (Mt 22:37–38). Nádej kresťana je zakotvená v tom, že dôverujeme všetkému, čo Písmo zasľubuje (Heb 6:17–19). Písmo tak slúži k poznaniu obsahu našej viery, lásky a nádeje.

3) O Bohu

Veríme v jedného Boha, dokonalého vo svojich vlastnostiach a činoch, večne prebývajúceho v milujúcej jednote troch osôb, Otca, Syna a Svätého Ducha. Tieto tri osoby tvoria dokonalú jednotu, každá je plne Boh a večne existujú ako trojjediný Boh.

Veríme v jedného Boha,

- (14) *Počuj, Izrael, Hospodin je náš Boh, Hospodin jediný* (Dt 6:4). Toto vieroúčné vyznanie Izraela Ježiš potvrdzuje ako základnú pravdu o Bohu, ktorý jediný je hodný toho, aby bol milovaný a uctievaný celou našou bytosťou (Mk 12:29; Lk 4:8). Boh zjavený v Starej zmluve ako Hospodin (Jahve), Boh Abrahámov, Izákov a Jákobov je ten istý Boh, ktorý sa v Novej zmluve zjavil v Ježišovi Kristovi a pôsobí vo Svätom Duchu (Ex 3:15; 1Kor 12:6,11). Boh je jeden (1Tim 2:5; Jk 2:19) a okrem neho niet iného Boha (Iz 45:5,6,21,22; 1Krľ 8:60).

dokonalého vo svojich vlastnostiach a činoch,

- (15) Božia dokonalosť znamená, že je bez akéhokoľvek nedostatku, chyby či škvrny vo svojej moci a sile, poznaní a múdrosti, spravodlivosti a dobrote, ktoré presahujú našu predstavivosť, schopnosť pochopenia, vnímania a slovného vyjadrenia. *Veľký je Hospodin, hoden každej chvály, jeho veľkosť sa nedá vystihnúť* (Ž 145:3). Keď premýšľame o vlastnostiach a činoch nášho Boha, skláňame sa v uctievaní. *Ó, hĺbka Božieho bohatstva, múdrosti a poznania! Aké nepochopiteľné sú jeho súdy a aké nevyspytateľné jeho cesty* (Rim 11:33). Boh nie je obmedzený časom ani priestorom. *Skôr ako sa vrchy zrodili, skôr než vznikla zem*

a svet, od vekov na veky ty si Boh (Ž 90:2). Ved' samy nebesia, ba ani najvyššie nebo ho neobsiahnu (2Krn 2:5).

- (16) Božími vlastnosťami mienime základné charakteristiky jeho prirodzenosti, ktoré majú trvalú kvalitu a sú neoddeliteľné od jeho bytia, podstaty, charakteru a jeho činov. Iba Boh je nezávislý, nepremenný, večný a všadeprítomný. Je zdrojom bytia sám v sebe a zároveň zdrojom existencie pre celé stvorenie vrátane človeka, ktoré je na ňom vo všetkom úplne závislé (Sk 17:25; Jób 41:3; Jn 5:26). Boh je vo svojom bytí a vo svojich zámeroch nepremenný (Ž 102:26–28; Mal 3:6; Jk 1:17), je hodný našej úplnej dôvery a oddanosti (Ž 31:15–16; 1Jn 5:14; Ž 116:15). Boh je večný (Iz 40:28; Ž 48:15; Zj 1:8). Je zvrchovaným pánom času (Ž 90:4; Iz 46:10; 2Pt 3:8), nie je obmedzený ani časom ani priestorom. Boh je prítomný na všetkých miestach súčasne a nedá sa pred ním skryť (Jer 23:24; Ž 139:7–10). Božia všadeprítomnosť je pre veriacich útechou, povzbudením a výzvou k zodpovednému životu, pre neveriacich a vzdorujúcich je vážnym varovaním.
- (17) Niektoré Božie vlastnosti sa nachádzajú v obmedzenej miere a nedokonalej podobe aj u ľudí stvorených na Boží obraz (Gn 1:27). Boh je Duch (Jn 4:24; Lk 24:39), je živý (Joz 3:10; 1Tim 4:10) a neviditeľný (Jn 1:18; 1Jn 4:12). Boh je osobou, ktorá má rozumové, emočné, vôľové a morálne vlastnosti.
- (18) Medzi rozumové vlastnosti patrí Božie vševediace poznanie (1Jn 3:20; 1Kor 13:12), múdrosť (Ž 104:24; Jób 12:13) a pravda (Ž 119:160). K emočným vlastnostiam patrí Božia žiarlivosť, keď Boh stráži svoju vlastnú česť. On jediný je hoden nášho uctievania a úplnej oddanosti lásky (Ex 34:14; Joz 24:19). Boží hnev je reakciou na každý hriech (2Krn 28:13; Rim 1:18). Boh prežíva radosť, jasot a potešenie (Sof 3:17; Prís 3:12), je súcitný (Neh 9:17,31; Dt 32:36), ľútostivý (Jon 3:10; Joel 2:13–14) a je nazývaný *Boh pokoja* (Rim 15:33; 16:20). Vôľa je Božia vlastnosť, ktorá rozhoduje o tom, či niečo nastane alebo nenastane. Boh vo svojej všemohúcnosti (Gn 17:1; Ex 6:3; Lk 22:69; Zj 1:8) je schopný vykonať všetko, čo chce, pretože *u Boha nič nie je nemožné* (Lk 1:37; Jer 32:17).
- (19) Božie morálne vlastnosti znamenajú, že Boh je úplne a dokonale dobrý a zároveň je zdrojom a štandardom toho, čo je dobré (Ž 68:11; 2Kor 9:9; Lk 18:19). Božia dobrota sa prejavuje milosrdenstvom, zľutovaním, a trpezlivosťou s tými, ktorí sa nachádzajú v núdzi (Ex 34:6; Ž 103:8). *Boh je láska* (1Jn 4:8), v plnosti popísaná v 1Kor 13. Patrí k samotnej podstate Božej osobnosti a tvorí jadro evanjelia. *Ved' tak Boh miloval*

svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale mal večný život (Jn 3:16).

- (20) Boh je svätý (Ž 22:4; Iz 1:4; 6:3; Jn 17:11; 1Jn 2:20; Zj 4:8), čo znamená jeho úplnú oddelenosť od hriechu a dokonalú morálnu čistotu. Božia svätosť je vzorom a výzvou pre jeho ľud (Lv 19:2; Heb 12:14). Boh je spravodlivý a je konečným štandardom spravodlivosti a práva (Dt 32:4; Iz 45:19; Rim 3:21–22).

večne prebývajúceho v milujúcej jednote troch osôb, Otca, Syna a Svätého Ducha. Tieto tri osoby tvoria dokonalú jednotu, každá je plne Boh a večne existujú ako trojjediný Boh.

- (21) Osobný Boh je tak plný lásky, že má vzťahy sám v sebe. Hoci je jeden Boh, zjavil sa nám v dejinách spásy ako Otec, Syn a Svätý Duch. Každá z týchto osôb má rovnaké božské vlastnosti, je plne Boh (Lk 10:21; Jn 14:26; 1:1–3,14; Sk 5:3–4). Tieto osoby večne existujú ako jeden Boh (Gn 1:1–3; Jn 17:24) vo večnej jednote lásky (Ef 4:2–6; Jn 17:20–23). Tieto tri osoby rovnakej podstaty nie je možné od seba oddeliť ani ich navzájom stotožniť (Mt 3:16–17; 28:19; 2K 13:13).
- (22) Poriadok spásy je spoločným dielom Otca, Syna a Svätého Ducha. Osoby Trojice majú rovnaké vlastnosti, ale odlišné roly v poriadku spásy. K role Otca v stvorení a vykúpení patrí plánovať, riadiť a posilať Syna a Svätého Ducha. Od Božej otcovskej autority pochádza každé ľudské otcovstvo (Ef 3:14–15). Syn poslúcha a ide tam, kam ho Otec posielal (Jn 1:1–5,14,18; 4:34; 8:28; 17:4; Flp 2:5–11). Svätý Duch je poslušný Otcovi aj Synovi a vykonáva to, na čo ho posielajú (Jn 14:26, 15:26). Tieto rozdiely v rolách trvajú večne (1Kor 15:24–28). Živý Boh je trojjediný Boh, jeden Boh v troch osobách. Pre naše pochopenie zostáva veľkým tajomstvom, avšak môžeme rásť v osobnom vzťahu k Bohu Otcovi, Synovi a Svätému Duchu, v plnej oddanosti ich uctievať a zakúšať Božiu všadeprítomnosť nad nami, pre nás a v nás.

4) O stvorení

Veríme, že Boh svojim Slovom stvoril všetko, viditeľné aj neviditeľné, a dokončené dielo bolo veľmi dobré. Boh stvoril človeka, muža a ženu, ako svoj obraz. Boh nám zveril zem do spravovania, aby sme ju obrábali a strážili, vďačne a múdro užívali jeho dobré dary, aby sme sa spoliehali na jeho starostlivosť a tak žili na jeho slávu a radovali sa zo vzťahu s ním. Veríme, že Boh vo svojej prozreteľnosti zachováva a vedie celý

svet k naplneniu svojich zámerov, nikoho však nezbavil zodpovednosti za vlastné rozhodovanie.

Veríme, že Boh svojim Slovom stvoril všetko, viditeľné aj neviditeľné, a dokončené dielo bolo veľmi dobré.

- (23) Vyznávame, že tento svet nevznikol náhodou, ale je dielom Stvoriteľa. Dospievame k tomu jednak rozumom skrze štúdium prírody (Rim 1:19–20), jednak vierou skrze štúdium Písma (Heb 11:3). Správa o stvorení vyzdvihuje Boží majestát, moc a slávu Stvoriteľa, ktorý je hoden uctievania a chvály (Neh 9:6; Ž 104; Zj 4:11).
- (24) Prvé slová Biblie – *Na počiatku stvoril Boh nebo a zem* (Gn 1:1) – sú vyhlásením prvotného Božieho činu, skrze ktorý bol celý svet povolaný k existencii. Výraz *nebo a zem* zahŕňa všetky veci viditeľné aj neviditeľné, hmotné aj duchovné (Kol 1:16; Zj 4:11). Pred stvorením neexistovala žiadna forma bytia okrem Boha samotného. Boh stvoril všetko z ničoho mocou svojho slova (Jn 1:1–5; Ž 33:6). Chaos hmotného vesmíru premenil na poriadok, oddeľovaním a spájaním do vzájomných väzieb vytvoril systém, v ktorom všetko stvorené má svoju rolu a význam v priestore aj čase (Gn 1:1–3). Boh, ktorý je život sám v sebe, stvoril na zemi živé organizmy, rastliny a živočích, a prepojil všetko živé aj neživé do funkčného ekosystému. Ako vyvrcholenie svojho diela stvoril Boh človeka. Dokončené dielo, ktoré Boh vytvoril podľa svojho zámeru, a ktoré si zachovávalo správny vzťah k svojmu Stvoriteľovi, bolo *veľmi dobré* (Gn 1:31).

Boh stvoril človeka, muža a ženu, ako svoj obraz.

- (25) *Boh povedal: ‚Utvorme človeka na svoj obraz, na svoju podobu. Nech ľudia vládnu nad morskými rybami, nebeským vtáctvom, dobytkom, nad celou zemou a nad všetkými plazmi, čo sa hýbu po zemi.‘ Boh stvoril človeka na svoj obraz; na Boží obraz ho stvoril. Stvoril ich ako muža a ženu* (Gn 1:26–27). Človek je vrcholom diela stvorenia. Iba človek bol stvorený na Boží obraz. To znamená, že je Božím reprezentantom, miestodržiteľom na zemi, povereným múdro a zodpovedne vládnuť *nad všetkým, čo sa pohybuje na zemi* (Gn 1:28.26). To, že sme stvorení na Boží obraz, vyjadruje našu väzbu k samotnému Bohu, na ňom sme úplne závislí a jemu sme zodpovední za svoje rozhodnutia a činy. Podobne ako trojediný Boh existuje vo vzájomnej jednote lásky medzi božskými osobami, tak aj človek, ktorého stvoril *ako muža a ženu*, má žiť vo vzťahoch lásky s druhými ľuďmi.

- (26) Ako Božie obrazy máme takisto zrkadliť tie Božie vlastnosti, ktoré chce s nami zdieľať. Sme racionálne bytosti schopné myslieť a hľadať pravdu; sme morálne bytosti schopné robiť úsudok o dobrom a zlom; sme sociálne bytosti schopné komunikovať a milovať; tvorivé a umelecké bytosti schopné tvoriť a oceňovať krásu; vzťahové bytosti schopné nadviazať vzťah s Bohom a ostatnými ľuďmi; duchovné bytosti schopné uctievať a modliť sa. Každý človek je hoden úcty a rešpektu a jeho život je posvätný, pretože všetci ľudia boli stvorení na Boží obraz a zneuctiť tento obraz znamená zneuctiť Boha Stvoriteľa (Gn 9:6).

Boh nám zveril zem do spravovania, aby sme ju obrábali a strážili, vďačne a múdro užívali jeho dobré dary, aby sme sa spoliehali na jeho starostlivosť a tak žili na jeho slávu a radovali sa zo vzťahu s ním.

- (27) Človeku bola zverená úloha byť správcom zeme, obrábať ju a strážiť (Gn 2:15). Má napomáhať tomu, aby zem zostávala plodná a príroda aj zdravé životné prostredie boli zachovávané aj pre ďalšie generácie. Má byť vďačný za všetky dobré Božie dary (Dt 12:7; Jk 1:17; Kol 3:15), múdro ich užívať a spoliehať sa na Božiu otcovskú starostlivosť (Mt 6:26–30). Cieľom človeka je žiť na Božiu slávu a radowať sa zo vzťahu s ním (1Kor 10:31; Ef 3:21; Ž 64:11).

Veríme, že Boh vo svojej prozreteľnosti zachováva a vedie celý svet k naplneniu svojich zámerov, nikoho však nezbabel zodpovednosti za vlastné rozhodovanie.

- (28) Boh všetko nielen stvoril, ale takisto *všetko pretrváva v ňom* (Kol 1:17), *všetkému dáva život* (Neh 9:6), *všetko koná podľa zámeru svojej vôle* (Ef 1:11), *nad všetkým vládne jeho kráľovská moc* (Ž 103:19). Boh vo svojej prozreteľnosti zachováva stvorenie a všetkému vládne tak, aby sa naplnili jeho zábery (Ž 104:21–29; 135:6–7; Mt 5:45; Ž 33:11; Rim 8:28; Ef 1:9–10). Používa na to prírodné zákony, zázraky, slobodné činy ľudí a predovšetkým spasiteľné dielo Ježiša Krista. Všetko zlé v tomto svete je pod Božou kontrolou a bude spravodlivo potrestané (Rim 2:8–9; 1Pt 3:12). Každý človek je však zodpovedný za svoje činy (G 6:5; Rim 2:6–11).

5) O hriechu

Veríme, že prví ľudia, Adam a Eva, zhrešili, keď boli zvedení satanom. Ako Adamovi potomkovia sme hriešnikmi, od prirodzenosti aj voľbou, svojím životom porušujeme Boží zákon a svojou nedôverou, pýchou, neposlušnosťou a svojvôľou tento stav potvrdzujeme. Privolávame tak na seba Boží hnev a súd a podliehame smrti ako odplata za hriech. Iba Božím spásnym dielom v Ježišovi Kristovi môžeme byť zachránení.

Veríme, že prví ľudia, Adam a Eva, zhrešili, keď boli zvedení satanom.

- (29) Anjeli sú stvorené duchovné bytosti s morálnym úsudkom a vysokou inteligenciou, ale bez fyzického tela (Neh 9:6; Heb 1:14, 2:2; 2Sam 14:20). Démoni sú zlí anjeli, ktorí zhrešili proti Bohu (2Pt 2:4; Júd 6) a trvale pôsobia zlo v tomto svete. Ich vodca je v Biblii nazývaný *satan* (Jób 1:6; 1Krn 21:1; Mt 4:40; Lk 10:18), *diabol* (Mt 4:1; Mt 25:41), *vládca tohto sveta* (Jn 12:31), *knieža nadzemských mocností* (Ef 2:2), *pokušiteľ* (Mt 4:3; 1Tes 3:5). *Diabol hreší od počiatku* (1Jn 3:8) a ako *luhár a otec lži* (Jn 8:44) v podobe hada zvedol prvých ľudí, Adama a Evu, k hriechu (Gn 3:1–5; Zj 12:9).
- (30) Prvým ľuďom bola darovaná sloboda dôverovať svojmu Stvoriteľovi a poslúchať ho. Pokušiteľ však zasial do ich vnútra nedôveru Ištivou otázkou: *Naozaj vám Boh zakázal jesť zo všetkých stromov záhrady?* (Gn 3:1). Následne poprel pravdu Božieho slova a znevážil skutočné Božie zámery: *Nie, určite nezomriete! Boh totiž vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvorí sa vám oči a budete ako Boh, budete poznať dobro i zlo* (Gn 3:4–5). Prví ľudia boli zvedení k hriechu, keď prestúpili Boží zákaz a jedli zo stromu poznania dobrého a zlého. Podľahli pokušeniu byť ako Boh a chceli sami rozhodovať o tom, čo je dobré a zlé. Hriech nevery, neposlušnosti a pýchy narušil ich vzťah s Bohom aj medzi nimi navzájom. Keď začuli Boží hlas, skryli sa pred ním. Hanbili sa za svoju nahotu a zo svojho zlyhania obviňovali jeden druhého a nepriamo tiež Boha. Po ich previnení nasledoval Boží trest (Gn 3:6–24).

Ako Adamovi potomkovia sme hriešnikmi, od prirodzenosti aj voľbou, svojím životom porušujeme Boží zákon a svojou nedôverou, pýchou, neposlušnosťou a svojvôľou tento stav potvrdzujeme.

- (31) Hriechom prvého človeka, nášho reprezentanta, Adama, sa všetci ľudia stávajú hriešnikmi. *Cez jedného človeka vošiel do sveta hriech a cez hriech smrť. Takto prešla smrť na všetkých ľudí, pretože všetci zhrešili ... Kým pre priestupok jedného zavládla smrť skrze tohto jedného ... nepo-*

slušnosťou jedného človeka sa mnohí stali hriešnikmi (Rim 5:12,17,19). Tento pád našich prarodičov nazývaný prvotným hriechom znamená, že sa ako hriešnici už rodíme (Ž 51:7), sme hriešnikmi svojou prirodzenosťou porušenou vo všetkých oblastiach. Naša myseľ, emócie a vôľa sú porušené a hriech sa prejavuje aj v našej voľbe. Hrešíme už svojimi zlými motívmi, ktoré sa prejavia slovami a činmi. Rozsah infekcie a znečistenia hriechom je univerzálny, týka sa všetkých ľudí (Ž 130,3; 143:2; Rim 3:10–12, 1Jn 1:8) a všetkých oblastí ich života (Gn 6:5–6; Jer 17:9).

- (32) Podstatou hriechu je vzburá človeka proti Božej vláde, ľudská svojvôľa, ktorá porušuje alebo nenapĺňa Boží zákon v postoji, čine alebo prirodzenosti. *Hriech je porušenie zákona* (1Jn 3:4), ktorý sa dá zhrnúť do prikázania lásky k Bohu a blížnemu (Mt 22:36–40). Hriech človeka je v prvom rade namierený proti Bohu (Ž 51:6a), avšak má tiež zlé dôsledky vo vzťahu k našim blíznym. Hriechom potvrdzujeme svoju nedôveru, neveru voči Bohu a jeho Synovi (1Jn 5:10; Jn 9:16), pýchu (Prís 21:4; Jk 4:6b), neposlušnosť (Tít 1:15–16) a svojvôľu (G 5:19–21).

Privolávame tak na seba Boží hnev a súd a podliehame smrti ako odplate za hriech.

- (33) Dôsledky hriechu sú pre človeka tragické. Na osobnej rovine z nás robí otrokov. *Každý, kto pácha hriech, je otrokom hriechu* (Jn 8:34). Vo vzťahoch s druhými ľuďmi z nás robí egoistov, ktorí ničia medziľudské vzťahy svojím sebecťvom a druhých využívajú vo svoj prospech. Najzávažnejším dôsledkom však je, že hriech nás oddeľuje od svätého Boha a robí z nás jeho nepriateľov (Kol 1:21; Rim 5:10). Privolávame tak na seba Boží hnev a súd (Rim 1:28; 2:5; Ef 2:3). *Odplata za hriech je smrť* (Rim 6:23). Duchovný rozmer smrti znamená, že človek je mŕtvy pre vzťah s Bohom (Ef 2:1). Telesný rozmer smrti znamená koniec pozemského života (Gn 3:19; Heb 9:27). Večný rozmer smrti je *večná záhuba, ďaleko od Pánovej tváre a od slávy jeho moci* (2Tes 1:9).

Iba Božím spásnym dielom v Ježišovi Kristovi môžeme byť zachránení.

- (34) Jedinou nádejou každého hriešnika je Božie spásne dielo v Ježišovi Kristovi, ktoré napráva dôsledky Adamovho hriechu pri tých, ktorí v neho uveria a nasledujú ho vo svojom živote. *Lebo ako neposlušnosťou jedného človeka sa mnohí stali hriešnikmi, tak aj poslušnosťou jedného sa mnohí stanú spravodlivými* (Rim 5:19). Adam, stvorený na Boží obraz, túžil po rovnosti s Bohom a snažil sa ju ulúpiť. Stal sa neposlušným, čo

viedlo k smrti jeho aj všetkých jeho potomkov. Ježiš Kristus bol rovný Bohu, ale vzal na seba podobu služobníka, ponížil sa a v poslušnosti podstúpil aj smrť na kríži (Flp 2:5–11). Jedine Ježiš Kristus zachraňuje od Božieho hnevu, súdu a smrti, zmieruje s Bohom a obnovuje nás na svoj obraz. *A ako sme niesli podobu toho pozemského, tak budeme niesť aj podobu toho nebeského* (1Kor 15:49).

6) O Ježišovi Kristovi

Veríme, že Ježiš Kristus je vtelený Boží Syn, pravý Boh a pravý človek. Ako zasľúbený Mesiáš Izraela bol počatý zo Svätého Ducha, narodil sa z panny Márie, žil bezhriešny život, bol ukrižovaný za vlády Pontského Piláta, telesne vstal z mŕtvych, vstúpil na nebesia a sedí po pravici Boha Otca ako prostredník novej zmluvy medzi Bohom a ľuďmi. Ježiš Kristus je náš zástupca a obeť zmierenia za hriech sveta. Jeho smrť a vzkriesenie tvoria jediný základ spásy.

Veríme, že Ježiš Kristus je vtelený Boží Syn, pravý Boh a pravý človek.

(35) Ježiš z Nazareta zvestoval posolstvo o príchode Božieho kráľovstva (Mk 1:15; Mt 12:28; Lk 17:21), v ktorom má on sám jedinečné postavenie. Vzťah k jeho osobe rozhoduje o tom, kto vstúpi do Božieho kráľovstva a získa večný život (Mt 7:21–23; 10:32–33; 19:29; 25:34–40; Mk 13:13; Jn 10,9; 11:25). Ježiš si bol plne vedomý toho, že má k Bohu jedinečný vzťah ako Syn k Otcovi (Mt 11:27; Lk 10:22). To však jeho súčasníci považovali za rúhanie, pretože *aj Boha nazýval svojím Otcom a robil sa rovným Bohu* (Jn 5:18). Po Ježišovom vyhlásení *Ja a Otec sme jedno* (Jn 10:30) ho chceli kameňovať. Keď sa ich Ježiš pýta, pre ktorý skutok ho chcú kameňovať, odpovedajú: *Nekameňujeme ťa za dobrý skutok, ale za rúhanie a preto, že sa robíš Bohom, hoci si len človek* (Jn 10:33). Ježiš si uvedomoval, že ako večný Syn svojho nebeského otca *skôr ako bol Abrahám, Ja som* (Jn 8:38) a pred svojou smrťou prosí Otca: *A teraz ty, Otče, osláv ma u seba slávou, ktorú som mal pri tebe, skôr ako povstal svet* (Jn 17:5). Prijal vyznanie svojho učeníka Tomáša: *Pán môj a Boh môj* (Jn 20:28).

(36) Základným zámerom celého evanjelia podľa Jána je, *aby ste verili, že Ježiš je Mesiáš, Boží Syn, a aby ste vierou mali život v jeho mene* (Jn 20:31). Už v samotnom úvode odhaľuje tajomstvo, že Ježiš Kristus je vtelený Syn Boží. *Na počiatku bolo Slovo, to Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh ... To Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami a my*

sme videli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodný Syn, plný milosti a pravdy (Jn 1:1,14). Apoštol Pavol o Ježišovi vyznáva jeho rovnosť s Bohom (Flp 2:6) a že v ňom telesne prebýva celá plnosť božstva (Kol 2:9). Pôsobil už pri stvorení, veď v ňom bolo stvorené všetko na nebi i na zemi, viditeľné i neviditeľné, tróny i panstvá, kniežatstvá a mocnosti, všetko je stvorené skrze neho a pre neho (Kol 1:16; porov. Jn 1:3).

- (37) Syn Boží zostal Bohom, ale k svojmu božstvu prijal pravé človečenstvo. Ježišovo narodenie a detstvo sa nelíšilo od žiadneho iného človeka (Mt 2; Lk 2). Podľa Mojžišovho zákona bol ôsmeho dňa obrezaný a zasvätený Pánovi (Lk 2:21–22). Prechádzal fyzickým aj psychickým vývojom ako ostatní ľudia. A *Ježiš napredoval v múdrosti, veku a obľube u Boha i u ľudí (Lk 2:52). Bol hladný (Mt 4:2), smädný (Mt 25:35) a cítil fyzickú únavu (Jn 4:6). Ako môže byť Ježiš Kristus plne Boh a plne človek, jednou osobou v dvoch prirodzenostiach, zostáva tajomstvom. Hlásime sa k starokresťanským vyznaniam viery, ktoré sa pokúsili toto tajomstvo formulovať ľudskými slovami. Nicejsko-carhradské vyznanie (r. 381) vyjadruje vieru v jedného Pána Ježiša Krista, jednorodného Syna Božieho, zrodeného z Otca pred všetkými vekmi; Svetlo zo Svetla, pravého Boha z Boha pravého, splodeného, nie stvoreného, jednej podstaty s Otcom. Chalcedónske vyznanie viery (r. 451) učí uznávať jednorodného Syna a Pána v dvoch prirodzenostiach, bez pomiešania, bez premeny, bez rozdelenia, bez odlúčenia. Rozdielnosť prirodzeností sa ich zjednotením neodstránila. Ježiš Kristus je pravý Boh a pravý človek (Jn 5:20; Flp 2:6–7). Zjavuje plne a úplne súčasne vlastnosti oboch prirodzeností v jednej osobe.*

Ako zasľúbený Mesiáš Izraela

- (38) Ježiš je Mesiáš, Kristus (Mk 8:29; Lk 2:11; Jn 1:41), v ktorom sa naplnili zasľúbenia dané už prvým ľuďom po páde (Gn 3:15), Abrahámovi (Gn 12:3b), Dávidovi (2Sa 7:12–16) a prorokom v Izraeli o Bohom pomazanom kráľovi, ktorý bude večne vládnuť v pokoji a spravodlivosti (Iz 9:5–6; 11:1–10; 43; 52:13–53:12; Zach 9:9–10). Ježiš Kristus neprišiel zrušiť Zákon a Prorokov, ale naplniť (Mt 5:17–19) a ako zasľúbený Mesiáš Izraela je kľúčom, ktorý otvára pravý zmysel Starej i Novej zmluvy, v ktorom sú *ukryté všetky poklady múdrosti a poznania (Kol 2:3).*

bol počatý zo Svätého Ducha, narodil sa z panny Márie, žil bez-hriešny život,

- (39) Ježišovo počatie zo Svätého Ducha a narodenie z panny (Mt 1:18–25; Lk 1:26–38) odkazuje na skutočnosť, že Ježiš bol splodený nie z vôle človeka, ale z Boha a je svätým Božím Synom (Lk 1:34–35), *Emanuel, Boh s nami* (Mt 1:23). Posväcujúca moc Svätého Ducha spôsobila, že pri dieťati Ježišovi nedošlo k prenosu Adamovho hriechu, ale dochádza k novému stvoreniu uprostred poriadku tohto sveta (porov. 2Kor 5:17). V Ježišovi Kristovi bol v človeku úplne obnovený *obraz neviditeľného Boha* (Kol 1:15). Ježiš v úplnej poslušnosti voči svojmu Otcovi žil bez-hriešnym životom a bol dokonale kvalifikovaný spasiteľ hriešnych ľudí (1Jn 3:5; 2Kor 5:21; Heb 7:26–27).

bol ukrižovaný za vlády Pontského Piláta,

- (40) Ježiš bol ukrižovaný a zomrel za vlády Pontského Piláta, ktorý vládol rímskej provincii v Judsku počas panovania cisára Tiberia (Lk 3:1). Išlo o historickú udalosť umiestnenú v čase a priestore. Ježiš sám seba stotožnil s trpiacim Služobníkom a Mesiášom (Mt 8:17; 16:16,21; 20:19; 26:2; Lk 24:25–27; Sk 2:36). Jeho utrpenie a smrť na kríži tvoria podstatnú súčasť jeho spasiteľného poslania a stali sa *podľa Písem* (1Kor 15:3–4; Sk 2:23; 17:3; 26:22–23; 1Pt 1:10–11). Ježišova smrť a jej význam patria k podstate evanjelia (1Kor 2:2; 15:1–3; G 3:1). *Hlásame Krista ukrižovaného* (1Kor 1:23).

telesne vstal z mŕtvych, vstúpil na nebesia a sedí po pravici Boha Otca ako prostredník novej zmluvy medzi Bohom a ľuďmi.

- (41) Keby Ježiš zostal v hrobe, poslanstvo evanjelia by bolo klamom a rovnako tak aj viera v Ježiša Krista (1Kor 15:14,17). Ježiš však Božou mocou vstal z hrobu k novému životu a zjavil sa svojim učeníkom v telesnej podobe (Lk 24:13–49; 1Kor 15:5–8). Hrob zostal prázdny (Lk 24:3,12; Jn 20:5,13). Vzkriesenie bolo potvrdením Ježišovej osoby a jeho diela ako Božieho Syna a Mesiáša (Rim 1:4; Lk 24:26) a bolo Božím svedectvom o jeho víťazstve nad mocnosťami zla (Ef 1:19–22; 1Pt 3:21–22). Existencia kresťanskej cirkvi je nevysvetliteľná bez vzkriesenia Ježiša z mŕtvych. Po tom, ako sa zjavoval učeníkom pri rôznych príležitostiach počas štyridsiatich dní (Sk 1:3; 1Kor 15:3–8), bol viditeľným spôsobom vzatý od učeníkov (Lk 24:51; Sk 1:9) a odišiel do nebies, aby zaujal miesto po Božej pravici a zdieľal s ním vládu nad nebom a zemou (Ef 1:20–21; Flp 2:9–11). Ježišovo nanebovstúpenie viedlo k zoslaniu Svätého Ducha (Sk 2:33), prostredníctvom ktorého je Ježiš prítomný

medzi svojimi nasledovníkmi (Jn 15:26; 16:7). Pôsobí ako veľkňaz, ktorý priniesol raz navždy obeť za hriechy a prihovára sa za svoj ľud (Heb 10:10; 7:24–26; 1Jn 2:1) ako jediný prostredník novej zmluvy medzi Bohom a ľuďmi (1Tim 2:5; Heb 9:15; 12:24).

Ježiš Kristus je náš zástupca a obeť zmierenia za hriech sveta. Jeho smrť a vzkriesenie tvoria jediný základ spásy.

- (42) Ježiš svojou smrťou na kríži zjavuje Božiu spravodlivosť, ktorá nenávidí hriech a miluje človeka (Rim 3:21–26; Jn 3:16). Ako svätý, nevinný veľkňaz je ustanovený za zástupcu ľudí pred Bohom (Heb 7:26; 5:1; 2:17), ktorý na našom mieste znášal Boží spravodlivý hnev a trest za naše hriechy (Iz 53:4–5; 1Kor 15:3; 2Kor 5:21), keď preliat svoju krv ako obeť, ktorá očisťuje od každého hriechu a zmieruje s Bohom (Mt 26:28; Ef 1:7; 1Pt 1:18–19). Ježišovo dielo dokonané smrťou a vzkriesením je jediným základom spasenia (Jn 19:30; Sk 4:10–12; 5:30–31). Viera kresťanov má svoje centrum v osobe a diele Ježiša Krista.

7) O Svätom Duchu

Veríme, že Svätý Duch je osobou trojjediného Boha, skrze ktorú Boh pôsobí v stvorení a uvádza do života ľudí Božie spasiteľné dielo v Kristovi. Svätý Duch usvedčuje z hriechu, vedie k pokániu a viere v Krista, znovuzrozením robí z ľudí nové stvorenia a začleňuje ich do Božej rodiny. Svojím prebývaním ich posväcuje, vyučuje a osvecuje, vedie, zmocňuje a vystrojuje svojimi darmi pre život, pre službu v cirkvi aj pre misijné poslanie vo svete.

Veríme, že Svätý Duch je osobou trojjediného Boha, skrze ktorú Boh pôsobí v stvorení a uvádza do života ľudí Božie spasiteľné dielo v Kristovi.

- (43) Svätý Duch je v Písme zjavený ako osoba trojjediného Boha (Mt 28:19; 2Kor 13:13). Má vlastnosti Boha, je svätý (Jn 14:26), večný (Heb 9:14), vševediaci (1Kor 2:10–11). Pôsobil už pri stvorení sveta aj človeka (Gn 1:2; 2:7) a zachováva všetok život na tejto zemi (Ž 104:27–30, Jób 34:14–15). Pôsobenie Svätého Ducha v srdciach všetkých veriacich je špecifické pre novú zmluvu. Na Letnice sa naplnilo zasľúbenie proroka Joela o mocnom zoslaní Svätého Ducha na všetok Boží ľud: *V posledných dňoch, hovorí Boh, vylejem svojho Ducha na každé telo* (Sk 2:17; porov. Joel 3:1–2). Namiesto vonkajších nariadení Mojžišovho zákona pôsobuje Boh sám mocou Ducha vnútornú premenu ľudského

srdca: *Dám vám nové srdce a nového ducha do vášho vnútra; odstránim kamenné srdce z vášho tela a dám vám srdce z mäsa. Dám svojho ducha do vášho vnútra a spôsobím, aby ste chodili podľa mojich ustanovení, zachovávali a plnili moje nariadenia* (Ez 36:26–27).

- (44) Svätý Duch oslavuje Ježiša Krista tým, že ľuďom oznamuje Božie spasiteľné dielo v Kristovi a uvádza ho do ich života (Jn 16:13–14; Rim 8:1–11). Prijatť Ježiša a jeho spasiteľné dielo sa nedá inak než pôsobením Svätého Ducha, ktorý je pre nás nevyhnutný a nenahraditeľný. Sám Ježiš považuje zoslanie Svätého Ducha za dar, ktorý je cennejší ako jeho telesná prítomnosť na tomto svete (Jn 14:26; 16:7).

Svätý Duch usvedčuje z hriechu, vedie k pokániu a viere v Krista, znovuzrozením robí z ľudí nové stvorenia a začleňuje ich do Božej rodiny.

- (45) Mocou Ducha je človek usvedčovaný z hriechu, robí pokánie, verí v Krista a prijíma jeho spasenie. Pokánie a obrátenie znamenajú odvrátiť sa od hriechu a vykročiť na novú cestu v poslušnej oddanosti. Duch je darcom nového života v znovuzrození (Jn 3:3–8; Jn 6:63; Tit 3:5), keď začína zázračná premena jednotlivca, ktorý sa stáva novým stvorením (2Kor 5:17) a je adoptovaný do Božej rodiny (Jn 1:12–13; Rim 8:15–16; G 3:26–27; Ef 1:5).

Svojím prebývaním ich posväcuje, vyučuje a osvecuje, vedie, zmocňuje a vystrojuje svojimi darmi pre život, pre službu v cirkvi aj pre misijné poslanie vo svete.

- (46) V znovuzrozenom človeku začne prebývať Svätý Duch (Rim 8:9; 1Kor 3:16) a spolu s ním Boží Syn a nebeský Otec (Jn 14:23; 17:21–23). Človek prijíma požehnanie najužšieho spoločenstva s Bohom Otcom a jeho Synom (1Jn 1:3; 1Kor 1:9), jeho telo sa stáva chrámom Svätého Ducha (1Kor 6:19). Apoštol Pavol na mnohých miestach vzdáva chválu za úžasné duchovné požehnania (Ef 1:3–7; Rim 6:5; 8:1; 2Kor 5:17), ktoré pramenia zo skutočnosti, že Kristus je skrze Ducha v nás a veriaci sú v Kristovi (Rim 8:9–10). Keď sa poddávame pôsobeniu Ducha, rastieme do Kristovej zrelosti a *premieňame sa na taký istý obraz v stále väčšej sláve — a to všetko mocou Pána, ktorý je Duch* (2Kor 3:18). Kristus nám dáva silu žiť kresťanský život. *Všetko môžem v Kristovi, ktorý ma posilňuje* (Flp 4:13). *S Kristom som ukrižovaný. Už nežijem ja, ale žije vo mne Kristus* (G 2:19b–20). Toto spojenie s Kristom premoštuje priestor a čas, preto Pavol môže povedať, že kresťania zomreli s Kristom (Rim 6:1–11), boli vzkriesení s Kristom (Ef 2:5–6; Kol 3:1–2), spolu

s ním boli uvedení na nebeský trón (Ef 2:6; Rim 5:17) a sú určení, aby sa mu podobali pri jeho príchode v sláve (1Jn 3:2; Flp 3:20–21).

- (47) Svätý Duch je nielen darcom očistenia a posvätenia pri znovuzrození (1Kor 6:11), ale moc Ducha, ktorý v nás prebýva, premáha moc hriech-nych sklonov našej telesnosti, nášho starého človeka (Rim 6:6; 8:13; Kol 3:5), a namiesto skutkov ľudskej svojvôle (G 5:19–21) v nás Duch pôsobí rast do podoby Ježišovho svätého charakteru. *Ovocie Ducha je láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, láskavosť, dobrota, vernosť, miernosť, sebaovládanie* (G 5:22–23). Svätý Duch je *Duchom pravdy*, ktorý nás uvádza do *celej pravdy* (Jn 16:13) skrze zvláštne zjavenie starozmluvných prorokov a novozmluvných apoštolov, ktoré je pre nás zaznamenané v kanonických spisoch Starej a Novej zmluvy. Rovnaký Duch, ktorý inšpiroval Písma (2Pt 1:21; 3:15–16), nás osvecuje a vyučuje pri ich čítaní a uvažovaní nad ich posolstvom, čo je kľúčové pre naše duchovné poznanie (1Kor 2:12–14; Ef 1:17–19; 3:15–19). Ako sa Ježiš nechal viesť pri plnení svojho poslania Svätým Duchom (Mt 4:1; Lk 4:18) a rovnako aj jeho apoštoli (Sk 16:6–7; 20:22–23), tak všetci veriaci v Krista majú byť v konkrétnych životných situáciách citliví na vedenie Duchom (G 5:25; Rim 8:14; Sk 13:2–3).
- (48) Už v Starej zmluve Svätý Duch zmocňoval vyvolených jednotlivcov pre špeciálnu službu a predpovedal dobu, keď pomaže mesiášskeho Služobníka plnosťou a mocou (Iz 11:2–3). To sa naplnilo, keď bol Ježiš pri svojom krste zmocnený ako zasľúbený Mesiáš (Mt 3:16; Jn 1:32) k naplneniu svojho životného poslania (Lk 4:18–19). Moc Svätého Ducha pôsobila v Ježišovom živote pri vyučovaní, konaní zázrakov, vyhánaní démonov. Ježiš zasľúbil svojim učeníkom rovnaké zmocnenie: *Teraz však na vás zostúpi Svätý Duch, vy dostanete jeho moc a budete mi svedkami v Jeruzaleme, v celom Judsku i Samárii, až po kraj zeme* (Sk 1:8). Ježišovi učeníci boli zmocnení Svätým Duchom k misijnému poslaniu a zvestovali evanjelium smelo a s veľkou mocou (Sk 4:8,31; 6:10; 1Tes 1:5; 1Pt 1:12). Iným aspektom zmocnenia kresťanov k službe je aktivita Svätého Ducha pri obdarovaní duchovnými darmi pre vystrojovanie kresťanov pre službu v cirkvi (1Kor 12:1–11; Rim 12:6–8; Ef 4:11–12) a takisto pre duchovný boj s mocnosťami zla (Mt 12:28; Ef 6:10–17). Tajomstvo jednoty cirkvi ako Kristovho tela v rozmanitosti jeho údov je dané tým, že všetci boli spojení tým istým Duchom do jedného tela. *Vedť my všetci sme boli pokrstení jedným Duchom v jedno telo, či Židia alebo Gréci, či otroci alebo slobodní; a všetci sme boli napojení jedným Duchom* (1Kor 12:13).

8) O spáse

Veríme, že Boh iba z milosti naplnil v Ježišovi Kristovi svoj večný plán spásy. Hriešnikovi, ktorý bol povolaný v Pánovi Ježišovi a ktorý sa v pokání a vo viere obracia k živému Bohu, dáva Boh svojim slovom účasť na Kristovej smrti a vzkriesení. Človeku je odpustené, stáva sa ospravedlneným údom Kristovho tela, Božieho ľudu, a znovuzrodeným Božím dieťaťom, je oslobodený pre nový život v posvätení a pre radostnú nádej na zavŕšenie spásy vo vzkriesení tela a večnom živote v Božej prítomnosti.

Veríme, že Boh iba z milosti naplnil v Ježišovi Kristovi svoj večný plán spásy.

- (49) Boh progresívne zjavoval svoj večný plán spásy zaslúbením, ktoré dal už prvým ľuďom po ich hriechu (Gn 3:15), v zmluve s Abrahámom a jeho potomstvom (Gn 15; 17), s Izraelom v časoch Mojžiša (Ex 24; 34) a s izraelským kráľom Dávidom (2Sam 7:8–16), ktorého potomok Mesiáš Ježiš naplnil zaslúbenia prorokov o novej večnej zmluve milosti a pokoja (Jer 31:31–34; Ex 37:24–27; Mt 26:28; Lk 22:20). K samotnej Božej podstate patrí byť milostivý (Ex 34:6) a jeho spasenie je iba z milosti (Ef 2:5,8). Milosť znamená, že nedostávame to, čo si zaslúžime, ale dostávame dary, ktoré si nezasluhujeme.

Hriešnikovi, ktorý bol povolaný v Pánovi Ježišovi a ktorý sa v pokání a vo viere obracia k živému Bohu, dáva Boh svojim slovom účasť na Kristovej smrti a vzkriesení.

- (50) Okrem všeobecnej milosti, ktorú Boh daruje všetkým ľuďom (Ž 145:9,15–16; Sk 14:16–17; Jk 1:17), udeľuje vo svojej zvrchovanosti spásnu milosť, keď svojim slovom dáva hriešnemu človeku účasť na Kristovej smrti a vzkriesení. Človek nemá podiel na Kristovi vďaka svojmu pôvodu, svojim schopnostiam a zásluhám, vďaka vnútorným skúsenostiam či predsavzatiam, ale Svätý Duch nám Krista a jeho spásu privlastňuje Božím slovom, ktoré – kedy a kde Boh chce – v tých, ktorí mu načúvajú, vytvára dôveru v Pána Ježiša, istotu spásy a nový život (Jn 5:24; Rim 10:8–11; G 3:5; 2Tim 3:15; Jk 1:18; Ž 107:20 a.i.). Božie slovo v jeho rôznorodých podobách – zásadne ako slovo Písma, ale aj jeho aktualizácia ako biblické kázanie a vyučovanie, ako sviatosti, ako rodičovské rozprávanie, ako kresťanská pieseň či svedectvo a pod. – je nástrojom Svätého Ducha a slúži Božiemu dielu spásy (ale aj súdu) pri jednotlivcovi, v cirkvi, v dejinách národov, ba celého sveta (Jn 5:25nn; 6:60nn; 12:47nn; Ž 1:1nn; 119:50nn a.i.). Starý človek

v nás bol zjednotením s Kristom ukrižovaný spolu s ním a zomrel hriechu. Spolu s Kristom povstávame k novému životu, aby sme už neotročili hriechu, ale slúžili Bohu a získali večný život ako dar Božej milosti.

- (51) Spása je darovaná tomu, kto bol v Kristovi vyvolený už pred stvorením sveta (Ef 1:4; porov. G 1:15–16), nie na základe predvídania jeho skutkov, ale z Božieho milostivého zaľubenia a zľutovania (Lk 12:32; Rim 9:10–18; 1Pt 2:9–10). Vyvolených Boh svojim slovom povoláva, *aby boli podobní obrazu jeho Syna* (Rim 8:29), *do spoločenstva svojho Syna Ježiša Krista, nášho Pána* (1Kor 1:9), *do svojho kráľovstva a slávy* (1Tes 2:12), *k svätosti* (Rim 1:7), *k pokoju* (1Kor 7:15), *pre slobodu* (G 5:13), *k nádeji* (Ef 1:18), *k posväteniu* (1Tes 4:7) a k dosiahnutiu *večného života* (1Tim 6:12). Zvestované evanjelium Božieho slova pri nich pôsobí ako *Božia moc na spásu* (Rim 1:16).
- (52) Kladná odpoveď na Božie povolanie sa prejaví pokáním. Pokánie je celoživotná premena nielen myslenia, ale tiež vôle a postojov, t.j. celého človeka vo vzťahu k Bohu, k sebe samému aj k druhým ľuďom. Pokánie sa prejaví nielen emocionálnym zármutkom a ľútosťou nad zlými skutkami (2Kor 7:9–10), ale predovšetkým ovocím pokánia, odvrátením sa od zlých činov (2Kor 12:21) a konaním činov lásky (Lk 3:8–13). Výzva k pokániu je v Písme spájaná s výzvou k obráteniu (Jer 31:19; Sk 3:19; Sk 26:20). Výraz *obrátenie* sa stal špecifickým, jasne vymedzeným výrazom v misijnom slovníku apoštolskej cirkvi. Znamená odvrátiť sa *od tmy k svetlu a od satanovej moci k Bohu* (Sk 26:18), obrátiť sa k Pánovi Ježišovi (Sk 9:35; 11:21), k živému Bohu (Sk 14:15; 15:19), získať odpustenie hriechov (Sk 3:19) a byť zahrnutý do Božieho ľudu (Sk 26:18). Výzva k pokániu, k obráteniu má ústredné miesto nielen v poslanstve starozmluvných prorokov, vrátane Jána Krstiteľa (Mt 3:2), ale aj samotného Ježiša (Mt 4:17) a tiež v poslanstve Kristovej cirkvi (Sk 20:21; 26:20; 1Tes 1:9).
- (53) Pozitívna zložka pokánia aj obrátenia je vyjadrená kľúčovým biblickým výrazom *viera*. Ježiš naliehavo vyzýva, aby jeho poslucháči verili nielen evanjeliu o Božom kráľovstve (Mk 1:15), ale takisto v neho samotného a v jeho uzdravujúcu moc (Mt 9:28; Mk 9:24). V Jánovom evanjeliu je centrom viery dôvera a oddanosť Ježišovi, pevné spojenie a zjednotenie s ním (Jn 1:12; 2:11; 3:12,16,18,36; 4:39; 6:29,35,40,47; 8:30; 12:11). V Skutkoch je položený dôraz ako na prijatie slova evanjelia (Sk 4:4; 17:11–12), tak na dôveru, oddanosť a poslušnosť Pánovi Ježišovi Kristovi (Sk 11:17; 14:23; 16:31; 20:21; 24:24). V Pavlových spisoch je viera hlbokou dôverou v Krista a v pravdivosť Božieho slova. Stať sa kresťanom znamená prijať vierou, že skrze Ježišovu smrť a vzkriesenie získavajú hriešnici Boží milostivý dar spasenia (1Kor 15:1–4; 1Tes 4:14). Vý-

raz *viera* sa tiež používa na označenie súboru kresťanského učenia, ktoré formuje celý kresťanský život (G 1:23; Ef 4:5; Flp 1:27; 1Tim 4:1,6; 6:10,21; 2Tim 4:7; Tit 1:13). Jakub zdôrazňuje, že viera, ktorá sa neprejaví v praxi života skutkami lásky, je sama osebe mŕtva, nemôže spasiť a nie je k ničomu (Jk 2:14; 17:20). Viera umožňuje vnímať neviditeľnú realitu zasľúbenú Bohom a s istotou viery môžeme prechádzať životom aj s jeho skúškami a utrpením (Heb 11).

Človeku je odpustené, stáva sa ospravedlneným údom Kristovho tela, Božieho ľudu,

- (54) Darom spásy prijímame ospravedlnenie, ktoré je Božím súdnym výrokom, že sme spravodliví (Rim 8:33). Spravodlivosť znamená, že pred Božím súdom zodpovedáme štandardu a sme v správnom postavení vo vzťahu k Bohu. Základom ospravedlnenia nie je naša poslušnosť Božiemu zákonu, ale dokonalá Kristova poslušnosť, ktorá vyvrcholila jeho smrťou, keď preliat svoju krv ako obeť zmierenia za naše hriechy (Rim 5:9; 3:20–28). Ospravedlnenie prijímame ako dar vierou skrze Kristovu obeť (Rim 3:22,30). Výsledkom ospravedlnenia je odpustenie a nezarátanie hriechu (Rim 4:7–8; 2Kor 5:19), očistenie od hriechu (Heb 1:3), zrušenie odsúdenia (Rim 8:1,34) a vyslobodenie od Božieho hnevu (Rim 5:9). Ospravedlnenie pôsobí zmierenie a pokoj s Bohom (2Kor 5:18–20; Rim 5:1) a milostivý dar večného života (Rim 5:18,21). Človek sa stáva ospravedlneným údom Kristovho tela, Božieho ľudu (1Kor 12:12–27; 1Pt 2:9–10).

a znovuzrodeným Božím dieťaťom,

- (55) Darom spásy sa človek stáva znovuzrodeným Božím dieťaťom (Jn 1:12), pretože sa narodil z Boha (Jn 1:13), z Ducha (Jn 3:5,6,8). Znovuzrodenie znamená prebudenie k životu s Kristom (Kol 2:13) a je základným predpokladom pre vstup do Božieho kráľovstva (Jn 3:3,7). Starý, znovuzrodený človek, neschopný chápať a prijímať veci Božieho Ducha (1Kor 2:14–15), umiera spolu s Kristom a na jeho miesto nastupuje nový človek schopný pravého poznania, ktorý sa obnovuje podľa obrazu svojho Stvoriteľa (Rim 6:6–11; Kol 3:9–10; Ef 4:24). Znovuzrodenie je spôsobené skrze živé a večné slovo Božie, slovo pravdy (1Pt 1:23; Jk 1:18). Človek sa v Kristovi stáva novým stvorením (2Kor 5:17).

je oslobodený pre nový život v posvätení

- (56) Posvätenie je pokračovaním Božieho diela v živote ospravedlneného, je to Boží dar aj záväzok veriaceho. Pôsobením Svätého Ducha sa stáva

svätým, oddeleným pre Boha (1Pt 1:14–15; Rim 15:16; 1Kor 1:2), stále viacej premieňaným do podoby Krista, ktorý je obrazom neviditeľného Boha (2Kor 3:18; Kol 1:15). Človek je v Kristovi oslobodený k novému životu, keď mocou Ducha umŕtvuje hriechne činy (Rim 8:13) a žije spravodlivo a zbožne (Tít 2:11–12). Posvätenie je celoživotný proces, týkajúci sa celej osoby, ducha, duše aj tela (1Tes 5:23; 2Kor 7:1; 1Kor 6:19–20).

a pre radostnú nádej na zavŕšenie spásy vo vzkriesení tela a večnom živote v Božej prítomnosti.

- (57) Prijatie daru spasenia znamená žiť v radostnom očakávaní a nádeji, že Boh svoje spasenie dovŕši pri návrate Ježiša Krista oslávením Božieho ľudu vo vzkriesení tela a večnom živote v Božej prítomnosti (Tít 3:7; 1Pt 1:3–5; Rim 8:17–18; Flp 3:20–21).

9) O cirkvi

Veríme, že Boh povolával a zhromažďoval svoj ľud už v dejinách Izraela. Ježiš Kristus vytvára ľud novej zmluvy zo všetkých národov sveta ako svoju cirkev. Cirkev je spoločenstvo tých, ktorí boli v Kristovi spasení a Svätým Duchom zapojení do Kristovho tela, ktorého je on hlavou. Veríme, že cirkev je jedna, všeobecná, svätá a apoštolská. Cirkev je všade tam, kde sa zvestuje Božie slovo, slávia sviatosti a veriaci sa vzájomne povzbudzujú a napomínajú, aby rástli do podoby Krista.

Veríme, že Boh povolával a zhromažďoval svoj ľud už v dejinách Izraela. Ježiš Kristus vytvára ľud novej zmluvy zo všetkých národov sveta ako svoju cirkev.

- (58) Božie dielo spasenia nekončí záchranou jednotlivých ľudí, ale Boh ich povoláva a zhromažďuje ako svoj ľud. Už praotcovia Izraela dostali zaslúbenia, že v nich budú požehnané všetky národy. Vzide z nich nielen národ, ale spoločenstvo Božieho ľudu zložené z rôznych národov (Gn 12:3; 8:18; 28:3; 35:11). Boh ustanovil svoj vzťah k Izraelu zmluvou, že bude jeho Bohom a oni budú jeho ľuďom (Lv 26:12). V Mesiášovi Izraela, Ježišovi, bola uzatvorená nová zmluva (Jer 31:31–33; 1Kor 11:25), na základe ktorej vzniká cirkev, nový Boží ľud z príslušníkov všetkých národov (1Pt 2:9–10; Ef 2:11–19). Ježiš Kristus tvorí svoju cirkev ako duchovný Boží príbytok, v ktorom je sám uholným kameňom a ktorého základom sú apoštoli a proroci (Mt 16:18; Ef 2:20–22).

Cirkev je spoločenstvo tých, ktorí boli v Kristovi spasení a Svätým Duchom zapojení do Kristovho tela, ktorého je on hlavou.

- (59) Cirkev je spoločenstvo spasených v Kristovi. O cirkvi v apoštolskej dobe čítame: *Pán deň čo deň pridával k ich spoločenstvu tých, čo povolával na spásu* (Sk 2:47). Cirkev je spoločenstvom tých, ktorí boli Svätým Duchom znovuzrodení a zapojení do Kristovho tela (1Kor 12:13,27). Tak, ako je v tele mnoho údov, ktoré plnia konkrétne úlohy pre správnu funkciu celého tela, tak je to aj v cirkvi (1Kor 12:12–30). Jednotliví členovia cirkvi si navzájom slúžia duchovnými darmi (Rim 12:4–8). Ježiš ako hlava cirkvi je zdrojom jej života a takisto jej najvyššou autoritou, ktorej sa všetci poslušne poddávajú (Kol 1:18; Ef 1:22–23). Ďalšími biblickými metaforami odkazujúcimi k podstate cirkvi, sú rodina (2Kor 6:18; 1Tim 5:1–2), nevesta Kristova (Ef 5:25–32), duchovný chrám (1Pt 2:4–8), Božie stádo (Lk 12:32; Sk 20:28–29), ratolesti na vínnom kmeni (Jn 15:1–8), stĺp a opora pravdy (1Tim 3:15).

Veríme, že cirkev je jedna,

- (60) Tak ako je jeden Pán Ježiš Kristus, jedna viera, jeden krst, tak je i jedno Kristovo telo, jedna cirkev (Ef 4:4–6). Ide o jednotu živého organizmu v rozmanitosti jednotlivých údov, zakotvenú v jednote v Otcovi, Synovi a Duchu, v rozmanitosti duchovných darov a vo vzájomnom spojení v láske (Jn 17:20–23; 1Kor 12–14; Kol 2:2). Táto duchovná jednota je Božím darom, je však potrebné usilovať o jej zachovávanie vo zväzku pokoja (Ef 4:3).

všeobecná,

- (61) Cirkev je všeobecná, t.j. univerzálna, zahrňujúca všetkých v každej dobe, ktorí sú vierou spojení s Kristom. V Novej zmluve je výraz *cirkev* používaný pre skupinu veriacich, ktorí sa stretávajú v súkromných domoch, v celom meste alebo regióne, alebo aj pre skupinu všetkých veriacich v univerzálnej cirkvi (Kol 4:15; Flm 1:2; 1Kor 1:2; 2Kor 1:1; Sk 9:31; Ef 1:22; Kol 1:18,24). Iba Boh pozná s istotou a neomylné tých, ktorí patria do spoločenstva jeho ľudu. Cirkev, ako ju vidí Boh, je cirkvou neviditeľnou a cirkev, ako ju vidíme na tejto zemi, je cirkev viditeľná. Tá zahrňa všetkých, ktorí vyznávajú vieru v Krista a dosvedčujú túto vieru vo svojich životoch.

svätá a apoštolská.

(62) Cirkev je svätá, pretože jej členovia boli v Kristovi ospravedlnení a sú pred Bohom svätí, lebo sú Svätým Duchom posvätení a tvoria spoločenstvo svätých (1Kor 6:11; Kol 3:12; Heb 3:1; 1Tes 3:13; 1Pt 1:2). Cirkev je apoštolská, pretože základnou normou pre jej zvestovanie, vyučovanie a životnú prax je Ježiš Kristus, ktorého zvestovanie, vyučovanie a príklad života nám v spisoch Novej zmluvy odovzdali ním povolani apoštoli a proroci, ktorí spolu s ním tvoria raz navždy položený základ duchovnej stavby cirkvi (Ef 2:20; 1Kor 3:10–11).

Cirkev je všade tam, kde sa zvestuje Božie slovo, slávia sviatosti a veriaci sa vzájomne povzbudzujú a napomínajú, aby rástli do podoby Krista.

(63) Podstatným znakom cirkvi je zvestovanie Božieho slova (Sk 4:31; 2Tim 4:2), ktorého ústredným posolstvom je evanjelium, dobrá správa o spasení v Ježišovi Kristovi (1Pt 1:23–25; Rim 1:9,14–17; 15:19). Cirkev zvestuje Božie slovo a tých, ktorí ho vierou prijali a stali sa učeníkmi Ježiša Krista, učí zachovávať jeho príkazy (Mt 28:19–20). Božie slovo vytvára cirkev a je v centre jej služby (Sk 6:7; Rim 1:9).

(64) Sviatosti krstu a svätej Večere Pánovej sú dary, znamenia a pečate Božej milosti, ktoré ustanovil sám Ježiš Kristus a ktoré sa stali praxou cirkvi od počiatku (Mt 28:19; Lk 22:19; Sk 2:38–41; 1Kor 11:23–34). Viditeľným a hmatateľným spôsobom potvrdzujú vnútornú milosť, ktorú veriaci v Krista prijímajú. Táto milosť je Bohom verejne potvrdená skrze cirkev. Duchom sme pokrstení v jedno telo a stávame sa súčasťou Kristovej cirkvi (1Kor 12:13). Večera Pánova je sviatosť, keď zvestujeme Kristovu smrť, vierou prijímame jej spásne pôsobenie, potvrdzujeme svoju účasť na novej zmluve spečatenej Kristovou krvou a očakávame jeho príchod v moci a sláve (1Kor 11:23–26). Večera Pánova je takisto *účasťou na Kristovom tele* (1Kor 10:16), viditeľným prejavom našej jednoty s ostatnými kresťanmi (1Kor 10:17). Krst je jednorazovou udalosťou, zatiaľ čo svätá Večera Pánova je pokračujúcim potvrdzovaním toho, čo sme prijali v Kristovi.

(65) Veriaci je v krste zjednotený s Kristom a tým sa stáva súčasťou jeho tela – cirkvi. Túto vnútornú skutočnosť vyjadruje tým, že sa pripojí ku konkrétnemu cirkevnému zboru. Po Petrovej kázni na Letnice mnohí vierou prijali evanjelium a Svätého Ducha. Nestali sa individualistickými Ježišovými nasledovníkmi, ale *boli pokrstení a v ten deň sa pridalo k nim asi tritisíc duší. Neustále sa venovali učeniu apoštolov, bratskému spoločenstvu, lámaniu chleba a modlitbám ... A Pán deň čo deň pridával*

k ich spoločenstvu tých, čo povolával na spásu (Sk 2:41b–42,47). Zachovávanie a rast spásnej viery vyžaduje život v spoločenstve Božieho ľudu. Apoštol Pavol nielen zvestoval evanjelium, ale tiež zakladal kresťanské zbory, ktorých členmi sa stali tí, ktorí uverili v Krista a stali sa jeho učeníkmi (Sk 4:21–23). V spoločenstve cirkvi sa veriaci vzájomne povzbudzujú, napomínajú, slúžia si a poddávajú sa disciplíne podľa Božieho slova, aby rástli Kristovej podoby (1Tes 5:11; Heb 10:24–25; G 5:14; Mt 18:15–17; Kol 2:5).

10) O poslaní cirkvi

Veríme, že poslaním cirkvi je uctievať Boha a dosvedčovať všetkým ľuďom Božiu lásku. Cirkev je povolaná zvestovať jedinečnosť Ježiša Krista a spasenie v ňom, získavať mu učeníkov, pomáhať núdzným, stavať sa proti každej forme nespravodlivosti a prijímať spoluzodpovednosť za Božie stvorenie.

Veríme, že poslaním cirkvi je uctievať Boha

(66) Uctievanie Boha je hlavným poslaním cirkvi vo vzťahu k Bohu. Máme sa stať *chválou jeho slávy* (Ef 1:14). Pri uctievaní oslavujeme Božie meno, vyjadrujeme mu svoju lásku, vďačnosť a oddanosť za to, kým je, čo robí a prinášame seba ako živú obeť Bohu (Mk 12:28b–30; Rim 12:1). Pri uctievaní v nás *bohato prebýva Kristovo slovo* a oslavujeme *Boha žalmami, hymnami a duchovnými piesňami* (Kol 3:16). Uctievanie Boha je trvalým poslaním cirkvi, je určené nielen pre tento svet, ale aj pre večnosť (Zj 7:9–11).

a dosvedčovať všetkým ľuďom Božiu lásku.

(67) Poslaním cirkvi vo vzťahu k ľuďom všetkých národov je zvestovať evanjelium, radostnú správu o Božej láske a spasení v Ježišovi Kristovi, ktorý zomrel za naše hriechy, vstal z mŕtvych, kraľuje ako Pán, daruje odpustenie hriechov, Svätého Ducha a večný život každému, kto robí pokánie a verí (Jn 3:16–17; 1Kor 15:1–4; Sk 13:37–39; Sk 2:38). Svedectvo kresťanov o Božej láske však nie je vydávané iba slovami, ale takisto celým spôsobom života. Pôsobí ako soľ a svetlo, bez ktorých tento svet zostáva v temnote a nemôže prežiť, preto je cirkev životne dôležitá pre naplnenie Božích zámerov vo svete (Mt 5:13–14; 10:7–8). Vierohodnými svedkami Ježiša Krista slovom aj činom sa stávame iba mocou Svätého Ducha (Sk 1:8; 1Kor 2:4). Celé evanjelium má byť zvestované celou cirkvou celému svetu.

Cirkev je povolaná zvestovať jedinečnosť Ježiša Krista a spasenie v ňom, získavať mu učeníkov,

- (68) V našej pluralistickej spoločnosti je poslaním cirkvi zvestovať jedinečnosť Ježiša Krista. Rôzne náboženstvá obsahujú prvky pravdy a krásy, pretože všetci ľudia boli stvorení na Boží obraz a majú určité poznanie svojho Stvoriteľa. Toto poznanie však neprináša spásu (Rim 1:19–25). Spasenie je možné získať jedine v Ježišovi Kristovi (Sk 4:12). Iba Syn Boží, ktorého jeho nebeský Otec vzkriesil z mŕtvych, mohol právom prehlásiť: *Ja som cesta, pravda i život. Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa* (Jn 14:6). *Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, aj keď zomrie, bude žiť* (Jn 11:25)
- (69) Ako Kristovým nasledovníkom nám bolo zverené veľké poslanie získavať Ježišovi Kristovi učeníkov medzi všetkými ľuďmi (Mt 28:18–20). Získavanie učeníkov sa deje zvestovaním evanjelia o Božej láske v Ježišovi Kristovi s osobným pozvaním k prijatiu tejto lásky. Ježišovým učeníkom sa stáva ten, kto v neho uverí a stane sa jeho poslušným nasledovníkom. Toto rozhodnutie je potvrdené krstom, ktorý je verejným spečatením nášho spojenia s Kristom a prijatím do viditeľného Kristovho tela, cirkvi. V nej sme potom vyučovaní všetkému, čo nám Kristus prikázal.

pomáhať núdzným, stavať sa proti každej forme nespravodlivosti

- (70) Evanjelium má moc premieňať život jednotlivcov a skrze nich pozitívne ovplyvňovať sociálne, politické a ekonomické štruktúry v spoločnosti. Evanjelium je dobrou správou pre všetkých núdzných, chudobných, väznených, chorých, živoriacich, trpiacich a utláčaných (Lk 4:18–19). Kto bol znovuzrodený do Božieho kráľovstva pokoja a spravodlivosti, usiluje o rozširovanie jeho hodnôt v nespravodlivom svete a stavia sa proti každej forme odcudzenia, zneužívania politickej alebo ekonomickej moci, útlaku a diskriminácii. V pokore a láske máme slúžiť chorým, sýtiť hladných, starať sa o väzňov, pomáhať znevýhodneným a hendikepovaným, oslobodzovať utláčaných (Mt 25:34–40; Jk 1:27–2:9). Cirkev je povolaná byť modelom novej spoločnosti, ktorú charakterizuje jednota v rozmanitosti, spoločenstvo lásky, pokoja, spravodlivosti a vzájomnej služby.

a prijímať spoluzodpovednosť za Božie stvorenie.

- (71) Zem stvoril Hospodin a človeku bola zverená správa a ochrana všetkých darov zeme (Gn 1:1; 2:15). Božia láska zahŕňa celé stvorenie. Hriech porušil vzťah človeka k prírode, takže namiesto správcu sa stáva sebec-

kým vlastníkom zeme a dobýva ju ako svoju korisť (Gn 3:17–19; Rim 8:19–21). Kresťania sú povolaní k tomu, aby naplňali poslanie dobrých správcov zeme a ochrancov zdravého životného prostredia, viedli taký spôsob života, ktorý zdieľa zdroje zeme aj s chudobnými a ďalšími generáciami ľudstva.

- (72) Ježiš Kristus, ukrižovaný a vzkriesený Pán, ktorému bola daná každá moc na nebi aj na zemi, zostáva vo Svätom Duchu so svojou cirkvou a pôsobí v nej, vystrojuje ju a zmocňuje k tomu, aby mohla naplňovať svoje jedinečné a nezastupiteľné poslanie (Mt 28:18–20).

11) O posledných veciach

Veríme, že Ježiš Kristus príde vo svojej moci a sláve, aby v plnosti zavŕšil Božie kráľovstvo. Očakávanie návratu Krista, ktorý nastane v čase, ktorý pozná iba Boh, vyžaduje neustálu bdelosť a motivuje veriacich k zbožnému životu. Všetci vstanú z mŕtvych a na Božom súde budú nespravodliví odsúdení k večnému trestu a spravodliví v Kristovi budú prijatí do večnej radosti a slávy nového neba a novej zeme. Tam budú uctievať Boha, slúžiť mu a večne sa radovať v jeho prítomnosti.

Veríme, že Ježiš Kristus príde vo svojej moci a sláve, aby v plnosti zavŕšil Božie kráľovstvo.

- (73) Ježiš Kristus svojím príchodom na túto zem, smrťou na kríži, vzkriesením a vyliatím Svätého Ducha naplnil zasľúbenia starozmluvných prorokov a základnú nádej celej Starej zmluvy o príchode Božieho kráľovstva (Iz 9:5–6; Jer 23:5). V Ježišovej osobe je prítomná Božia spasiteľná moc a jeho príchodom začínajú posledné dni, v ktorých Božie kráľovstvo daruje odpustenie a nový život všetkým núdnym, ktorí v Ježiša zložili svoju nádej (Heb 1:2; Ef 1). K prítomnosti kráľovstva patrí prežívanie mocného Božieho spasiteľného pôsobenia, ale aj bolesť a utrpenie. Božia spasiteľná vláda však zatiaľ pôsobí v tomto svete v skrytosti a trpí násilím (Lk 8:10; Mt 13:44; 11:12). Utrpenie je údelom nielen Mesiáša, ale aj jeho nasledovníkov (Rim 5:3; Kol 1:24). Celé stvorenstvo túžobne očakáva vyslobodenie z márnosti a zániku, keď pri návrate Ježiša Krista bude definitívne zavŕšená zvrchovaná Božia vláda v moci a sláve, ktorá bude zjavná všetkým ľuďom a celému stvoreniu (Rim 8:18–25).
- (74) Návrat Ježiša Krista v moci a sláve bude osobný, telesný a verejný. Nejde o príchod duchovnej sily, energie alebo ideí, ale *sám Pán zostúpi z neba* (1Tes 4:16). Ako prišiel kedysi keď *vzal na seba podobu služob-*

níka (Flp 2:7), tak raz príde, *aby pri mene Ježiš pokľaklo každé kolenó ... a aby každý jazyk vyznával na slávu Boha Otca: Ježiš Kristus je Pán* (Flp 2:10–11). Ako vystúpil k Otcovi v oslávenom vzkriesenom tele, tak sa v rovnakom tele opäť vráti. *Tento Ježiš, ktorý bol vzatý od vás do neba, príde tak, ako ste ho videli odchádzať do neba* (Sk 1:11). Po svojom vzkriesení ho naraz videlo viac ako päťsto osôb (1Kor 15:6), ale pri jeho návrate *uvidí ho každé oko, aj tí, čo ho prebodli* (Zj 1:7). *Všetky kmene zeme budú nariekať a uzrú Syna človeka prichádzať na nebeských oblakoch s veľkou mocou a slávou* (Mt 24:30). Znova vstúpi do časopriestorového sveta ako Kráľ kráľov a Pán pánov (Zj 19:16), aby s konečnou platnosťou dokončil na zemi Boží plán spásy.

Očakávanie návratu Krista, ktorý nastane v čase, ktorý pozná iba Boh, vyžaduje neustálu bdelosť a motivuje veriacich k zbožnému životu.

- (75) Ježiš oznámil svojim učeníkom, aké budú znamenia toho, že čas jeho návratu je blízko. Patrí k nim príchod falošných mesiášov a prorokov, ktorí budú robiť znamenia a zázraky a mnohých zvedú (Mk 13:5–6), vojny, zemetrasenia a hladomory (Mk 13:7–8). Dôjde k rozkladu vzťahov medzi ľuďmi, dokonca aj medzi rodičmi a deťmi, *pretože sa rozmnoží nepravosť, v mnohých vychladne láska* (Mk 13:12; Mt 24:12). Evanjeliu bude zvestované všetkým národom napriek tomu, že jeho svedkovia budú nenávidení a prenasledovaní (Mk 13:9–11,13). Príde *veľké súženie, akého nebolo od počiatku sveta* (Mt 24:21), ktoré podľa apoštola Pavla vyvrcholí tým, že *človek nepravosti, syn zatratenia ... príde pôsobením satana s celou jeho mocou* (2Tes 2:3,9) a *bude sa vydávať za Boha* (2Tes 2:4).
- (76) Žiadne zo znamení návratu Ježiša Krista však nemôže byť použité na časové určenie konca dejín. *No o tom dni a o tej hodine nevie nik, ani nebeskí anjeli, ani Syn, iba Otec* (Mt 24:36). Z biblických textov pojednávajúcich o návrate Ježiša Krista sa nemáme snažiť vytvoriť podrobný cestovný poriadok, podľa ktorého sa budú odvíjať udalosti posledných dní. Máme sa však nechať povzbudiť k horlivému očakávaniu v živej nádeji, že Ježiš Kristus príde skoro (Flp 3:20; Tit 2:13; Jk 5:8; 1Pt 4:7). Božie vnímanie času je však iné ako naše. *Jeden deň je u Pána ako tisíc rokov a tisíc rokov ako jeden deň* (2Pt 3:8). Istota Ježišovho skorého príchodu je pre veriacich motiváciou k zbožnosti (1Tim 4:8,10), bdelosti a zodpovednosti v diele Božieho kráľovstva ako jeho služobníkov (Mt 24:44; Mk 13:35–36).

Všetci vstanú z mŕtvych

- (77) Biblia učí, že všetci ľudia vstanú telesne z mŕtvych. V Starej zmluve je viera vo vzkriesenie vyjadrená na viacerých miestach (Jób 19:26–27; Ž 15:15; 73:24; Iz 25:8; 26:19; Dan 12:2). Ježiš potvrdzuje túto vieru starozmluvného ľudu (Jn 5:28–29). Apoštol Pavol pri zvestovaní evanjelia zdôrazňuje, že *Kristus však bol vzkriesený z mŕtvych ako prvotina tých, čo zomreli* (1Kor 15:20) a jeho vzkriesenie je zárukou budúceho vzkriesenia veriacich. *Lebo ako v Adamovi všetci zomierajú, tak aj v Kristovi budú všetci oživení* (1Kor 15:22). Pri Kristovom návrate *ako posledný nepriateľ bude zničená smrť* (1Kor 15:26) a hriechom porušené a smrteľné telá budú premenené (Flp 3:21). *Tak je to aj so zmŕtvychvstaním: čo sa seje porušené, vstáva neporušené; čo je zasiate potupené, vstáva v sláve; čo je siate bezvládne, vstáva v moci. Seje sa telo prirodzené, vstáva telo duchovné. Ak jestvuje prirodzené telo, jestvuje i duchovné* (1Kor 15:42–44). Výraz *telo duchovné* neznamena nehmotné, ale premenené Svätým Duchom tak, že je neporušiteľné a nepodlieha skaze a smrti.
- (78) Hoci Boh niekedy vykonáva rôzne sudy už v priebehu ľudského života, Biblia potvrdzuje, že Boh *určil deň, keď bude spravodlivo súdiť celý svet* (Sk 17:31). Za sudcu pri poslednom alebo konečnom súde Boh ustanovil Ježiša Krista (Sk 10:42; 2Tim 4:1; Jn 5:26–27). *Syn človeka príde v sláve svojho Otca so svojimi anjelmi a vtedy odmení každého podľa jeho skutkov* (Mt 16:27). Písmo potvrdzuje, že každá osoba bude súdená *podľa svojich činov* (Zj 20:13; Mt 16:27; Rim 2:6; 2Kor 5:10). Zároveň však uisťuje: *A tak teraz už nejestvuje odsúdenie pre tých, čo sú v Kristovi Ježišovi* (R 8:1), pretože Ježiš svojou zástupnou obeťou zmierenia ospravedľňuje tých, ktorí v neho veria (Rim 3:21–26) a vieru dovedujú nesením ovocia Božieho Ducha (G 5:22). Títo sa môžu už teraz radosť, že ich mená sú zapísané v Baránkovej knihe života (Lk 10:20; Zj 21:27).

a na Božom súde budú nespravodliví odsúdení k večnému trestu a spravodliví v Kristovi budú prijatí do večnej radosti a slávy nového neba a novej zeme. Tam budú uctievať Boha, slúžiť mu a večne sa radosť v jeho prítomnosti.

- (79) Rozhodnutie posledného súdu bude konečné a dôjde k večnému rozdeleniu, pretože existujú iba dve cesty, po ktorých putujú všetci ľudia a ktoré vedú na dve rôzne miesta (Mt 7:13–14). Údelom bezbožných a nespravodlivých je odsúdenie k večnému trestu do miesta zvaného peklo, ktoré je opisované ako miesto neuhasiteľného ohňa, temnoty,

večnej záhuby a druhá smrť (Mk 9:43; Mt 5:22; 8:12; 10:28; 2Tes 1:9; Zj 21:8). Podstatou trestu je večná záhuba *ďaleko od Pánovej tváre a od slávy jeho moci* (2Tes 1:9). Údelom veriacich v Krista, ktorí boli ospravedlnení prijatím jeho obeti na kríži, je večná blaženosť a radosť v Božej prítomnosti. Pri Kristovom návrate Boh zhromaždí a obnoví svoj ľud, stvorí nové nebesia a novú zem (Iz 65:17; Zj 21:1–4). Večná Božia prítomnosť znamená dokonalé poznanie a videnie Boha tvárou v tvár (1Kor 13:9–12). Život v novom nebi a novej zemi bude životom odpočívania (Heb 4:9–11), uctievania (Zj 19:1–4) a služby (Zj 22:3).

*

Duchovné zásady Cirkvi bratskej

1. Rozhodnutie viery a nový život v Kristovi

1. Rozhodnutie viery

- (1) Spása, ktorú nám Pán Ježiš svojou smrťou vydobyl, si musí každý osobne vierou privlastniť. Každý osobne je pozvaný k nemu a každý osobne sa musí pre neho rozhodnúť, keď príde na rázcestie života. A preto aj deti, ktoré boli rodičmi zasvätené Bohu a vychované na Božích cestách, keď prídu k rozumu, aby si zvolili medzi dobrým a zlým, musia sa rozhodnúť, či chcú zostať zasvätené Bohu, alebo zísť z cesty, na ktorú boli uvedené vierou rodičov a cirkvi.²
- (2) Od praotcov Izraela až podnes si Hospodin povoláva a zachováva svoj zvláštny ľud, od jednej generácie k druhej, od národa k národu vedie pozemská cesta Božieho slova (Gn 12:2, Dt 6:4–7, Mt 28:17nn). Boh však povoláva aj každého osobne, slovom Písma, rodičovskou výchovou, kázaním, príkladom blízkych ľudí, piesňami, svedectvom priateľov, zázrakmi (Ž 78:3–8, Ž 117, Jon 3:4n, Jn 1:40nn, 4:29n, 2Tim 1:5, 3:15). Podobne aj obrátenia bývajú individuálne: niekomu sa Kristus dá poznať v ústraní, inému uprostred práce (Sk 8,26nn, Mt 4:18–22). Niektorí prežijú dramatické obrátenie, vyslobodenie, radikálnu premenu životného štýlu a svojho presvedčenia, iní v Pána Ježiša verí od malička a príde doba, keď prevezme svoju zodpovednosť za svoj duchovný život (Lk 8:35nn, 19:5nn, 2Tim 1:5, 3:14n). Niektorí prežijú náhly obrat, obrátenie druhého predstavuje dlhší proces (Sk 2:37–41, 19:1–7). Niektorých obrátenie sprevádajú silnejšie emócie, iní nad otázkami viery v tichu premýšľa (Sk 8:26nn, 16:25–34): každý tak ako mu je to dané zhora (Rim 12:3).
- (3) Dôvera voči Bohu je jednak dielom a rozhodnutím človeka – rozhodnutím, ktoré zahŕňa poznanie aj „skok do neznáma“, túžbu a bázeň – (Dt 30:11–15,19nn, Ez 18:30–22, Zach 1:3, Flp 2:12), jednak Božím konaním, zvrchovaným dielom Božieho Ducha (Nár 5:21, Jn 6:28n, 63–69, Flp 2:12n). Od narodenia sme totiž hriešnici, Boží nepriatelia, ktorí chcú svojvoľne vládnuť nad svojím životom bez ohľadu na Stvoriteľov nárok (Gn 3:1nn, Jer 13:23, Rim 1:18nn, 3:9–18,23, 5:12). Ak sa teda máme

² ADLOF, A.: Nástin dějin svobodných církví křesťanských, Praha 1905, s. 1.

vrátiť k Bohu, potrebujeme nutne jeho zmilovanie, prejavené s konečnou platnosťou v Pánovi Ježišovi (Ž 103:8–18, Rim 5:6–17, Ga 4:1–5, 2Kor 5:18–21). Keďže sme duchovne mŕtvi, neschopní dôvery v Božiu lásku a bez bázne pred jeho svätosťou a skutočnej poslušnosti jeho vôli, potrebujeme byť nanovo stvorení a zrodení zhora, duchovne vzkriesení z mŕtvych (Ez 37:1nn, Jn 3:3,5, Ef 2:1nn, 1Pt 1:3). Boh nás preto z čirej milosti a lásky najskôr a potom už stále prebúdza, volá a priťahuje, presvedča (Oz 11:4, Ž 78, Sk 17:27, Heb 1:1n), usvedčuje z hriechu a vedie ku pokániu tj. najprv k bolestnému poznaniu našej hriešnosti a k vyznaniu vín pred Bohom a ak je to potrebné aj pred ľuďmi (Dt 10:16nn, Iz 1:16–18, Neh 9:2n, Mt 4:17, Sk 2:37–40, 19:18–20), tvorí v nás nový život skrze vzkrieseného Krista a prijíma nás za svojich synov a dcéry, bratov a sestry Pána Ježiša (Jn 1:12, 2Kor 5:17, Ga 3:26–29, 4:6n, Ef 2:4–10, Heb 2:10–18). To všetko Boh robí pri nás mocou Ducha svätého svojim slovom (Ž 107:20, Rim 10:8nn, Ga 3:2, 1Pt 1:23–25).

- (4) Či už teda človek pri svojom obrátení opúšťa nevieru, alebo bol vo viere vychovaný, či už jeho rozhodnutie viery znamená životný prevrat, alebo vďačný súhlas s rodičovským zasvätením, vždy je to dar a dielo odvekej Božej milosti (Ef 1:3nn). Aj tí, ktorí vyrástli v kresťanskej rodine, potrebujú prežiť obrátenie od seba k Bohu, uvedomiť si svoj hriech a prijať jeho odpustenie. Prijatie spásy vierou je začiatok cesty viery, spásy, začiatok poznania a rastu do Kristovej plnej ľudskosti.

2. Nový život

- (5) Dar spásy je totiž zároveň pozvaním k novému životu (Ef 4:1nn, 5:1nn). Biblia popisuje dar nového života rôznymi obrazmi – ako vzťah otca (či matky) a detí, osloboditeľa a jeho zachránených služobníkov, ako vzťah učiteľa a jeho žiakov, pastiera a jeho oviec, tvorcu a jeho diela, Boha a jeho chrámu, ako vzťah ženícha a nevesty atd. (Ex 4:22, 16:5n, 20:2n, Ž 100:3, Iz 43:1, Jer 2:2). Dar spásy a nového života je darom zmiereného spoločenstva s Bohom a ľuďmi. V perspektíve novozmluvného naplnenia Božieho diela ide o spoločenstvo s Bohom a jeho ľuďmi skrze Pána Ježiša v Duchu Svätom (Jn 13–17, Ef 2:11nn, 1Pt 1:3–2,10), ide o život s Kristom, z Krista a v Kristovi (Mt 16:2nn, Jn 15:1n, Ga 2:19n) o život v Duchu Svätom a z jeho moci (Jn 20:19–23, Rim 8:1nn, Ga 5:16nn), o život s Božím slovom a z Božieho slova (Jn 8:31, 15:1nn, Rim 10:6–11, 1Jn 1:1–3). Nový život je nasledovaním príkladu života, ako ho žil sám Ježiš a ako nám ho svojou smrťou a vzkriesením otvoril (Jn 12:23–26, Rim 14:7–9, Ga 2:19n, Ef 1:20–27), ako ho našej viere znázornil a odkázal, zadal a daroval v sviatostiach krstu a Večere Pánovej (Rim 6:3nn, 1Kor 10:1nn, Jn 6:35nn).

- (6) Krista nasledujeme spoločne, uprostred ľudu v cirkvi, každý však aj osobne, osobitne podľa svojich darov, podľa svojho temperamentu, postavenia a úloh vo svete, podľa zdedenej kultúry atd.: ako muž, alebo žena, ako slobodný, či žijúci v manželstve, alebo ovdovelý, ako rodič, alebo dieťa, ako zdravý, či postihnutý nemocou, ako zamestnávateľ, či zamestnanec, ako príslušník svojho národa, ako občan svojho štátu (Lk 3:1nn, 1Kor 7:17nn, Ef 5:21–6:17, Rim 13:1nn). Spoločným charakterovým rysom nového života je ovocie Ducha, hlavne láska a život v spoločenstve (Ga 5:22n, Jn 15:12–17, 17:1nn). Nový život sa vyznačuje tiež kajúcnosťou, tj. schopnosťou rozpoznať a priznať si svoje zlyhania, prosiť Boha a blízkych o odpustenie a odpustenie s dôverou prijať, inokedy svojim vinníkom darovať odpustenie (Mt 6:12,14n, 18:15nn, 1Jn 1:5–10, Kol 3:12nn). K novému životu v Kristu tiež neodmysliteľne patrí zápas o vlastné posvätenie, o rast v poznaní Boha a pripodobňovanie sa Kristovmu charakteru (Heb 12:14, Rim 6:11nn, 1Kor 13:9, Ef 3:14–19, 4:13–16, Kol 3:1nn). V neposlednom rade sa dar spoločenstva s Pánom Ježišom uskutočňuje úsilím o svedecký a služobnícky životný štýl, dosvedčovaním Kristovej vlády slovom a skutkom, túžbou po spravodlivosti vo svete a po konečnom príchode Krista: Príď Pane Ježišu (Sk 1:8, Rim 12:1nn, Jk 4:11–5:8, Zj 22:20).
- (7) Práve jeho druhým príchodom dôjde naša viera do cieľa. Spása sa naplní a prejaví v „plnej sile“: my aj všetko tvorstvo dostaneme viditeľný a hmatateľný podiel na Kristovej nesmrteľnosti (Jn 14:1–3, 17:24, Rim 8:18nn, 1Kor 13:12, 15:20nn, 1Pt 1:3–5). Ešte sme na ceste, naše poznanie je čiastočné, morálne aj vo viere zlyhávame, nie sme vždy dobrým svedectvom o Kristovej láske, zápasíme za pravdu a čisté učenie (Rim 7:24n, 1Tim 4:1nn, 2Tim 3:1nn, 1Jn 2,1). Potrebujeme preto každý deň novú Božiu milosť k pokániu, k duchovnému rastu, potrebujeme bratov a sestry, aby nás povzbudzovali a napomínali, aby sa za nás modlili, potrebujeme obnovovať rozhodnutie viery a nachádzať cesty zo „zakrivenosti do seba“ von k svojim blízkym, k Bohu a jeho slovu: potrebujeme nové naplnenie Duchom Svätým (Ž 91:13nn, Nár 3:19nn, Mt 18:1nn, Rim 7–8, 12:1n, Ef 5:15–20).

3. Dielo Svätého Ducha v kresťanovi

- (8) Práve Duch Svätý nám denne, od začiatku do konca, predstavuje Kristovo dielo a Pána Ježiša samotného (Rim 8:1n, 1Kor 6:11, 2Kor 3:17n). Svätý Duch, tretia osoba trojjediného Boha, Boh vo svojej neviditeľnej a oživujúcej prítomnosti vo svete (Gn 1:2, Ž 104:30, Job 34:14n), je tiež Duchom Kristovým (Rim 8:1nn): je Duchom, ktorý zmocnil Ježiša k naplneniu jeho úlohy ako Syna, ktorý sa prejavoval v Ježišových skut-

koch, ktorý pôsobil pri vzkriesení Ukrižovaného a ktorého vyvýšený Kristus poslal svojim učeníkom k dielu spásy (Mt 3:16–4:1, 12:28, Jn 20:21–23, Rim 1:4, 8:11, Sk 2:33)

- (9) Svätý Duch Krista zastupuje a zároveň prináša, sprostredkuje jeho prítomnosť v Božom ľude (Jn 16:7, 1Kor 3:16). Boží Duch uvádzal apoštolov a uvádza aj nás do pravdy Kristovho evanjelia (Jn 16:12–15), zmocňoval ich a zmocňuje aj nás k svedectvu a potvrdzuje slová nášho svedectva vo svete (Jn 16:8–11, Sk 1:8, 4:31). Uschopňuje človeka k viere a novému životu od začiatku až k slávnemu zavŕšeniu spásy pri vzkriesení z mŕtvych (Rim 8:1nn). Robí z nás Božie deti, Kristových spoludedičov a pomáha nám duchovne dozrievať (Ga 4:6n). Pôsobí vo veriacich prejavu Ježišovho charakteru, ovocie Svätého Ducha, začínajúc láskou a sebaovládaním končiac (Ga 5:22n). Vystrojuje nás špeciálnymi darmi milosti, charizmami, k službe v cirkvi aj vo svete (1Kor 12:1nn, Rim 12:3–8, Ef 4:7–16).
- (10) Aplikovanie Kristovej spásy do života jednotlivcov a cirkvi – obzvlášť začiatok a základ tohto diela, nazýva Nová zmluva krstom v Duchu Svätom, či krstom Duchom Svätým. Duch Svätý je darcom a spečatením viery a obrátenia. Zmocňuje sa veriaceho a – ako krst účinne znázorňuje – vstúpuje veriaceho do ukrižovaného a vzkrieseného Krista a teda aj do jeho pozemského tela, cirkvi (Mk 1:8, Sk 1:5, 11:16, 1Kor 12:13 porov. Mt 28:19, Sk 2:38, 10:47, Ef 1:13n). Krst Duchom sa môže, ale nemusí, prejavovať špeciálnymi úkazmi, ako je dar hovorenia jazykmi a pod. Vždy sa však prejaví vierou v Pána Ježiša, novým životom v pokání a posvätení, svedeckým spôsobom života, premenou charakteru a predovšetkým láskou.
- (11) Kresťan, ale aj cirkev môže Božieho Ducha nesvätým konaním a hriešnymi postojmi zarmučovať a uhašať (Ef 4:30, 1Tes 5:19). Potrebná je preto sebakritická kajúcnosť a zvláštna pozornosť na prejavy Ducha, predovšetkým múdre rozlišovanie prejavov Božieho Ducha od prejavov cudzích duchov (1Tes 5:16–24, 1Jn 4:1). Svätý Duch vždy oslavuje Pána Ježiša, koná v zhode so zjaveným Božím slovom a vedie k vzájomnej poddanosti a službe v cirkvi a svedectvu svetu (Jn 16:14n, 1Kor 12:1–3, 7, 14:1nn). Cudzí duch popiera Kristovo človečenstvo, alebo jeho božské vládnutie (1Kor 12:1–3, 1Jn 4:1nn), pôsobí zmätok a rozkol, posilňuje v človeku sklony k pýche a neláske, nabáda ho k morálnej nečistote a k nekajúcnosti. Preto nám je potrebná plnosť Svätého Ducha, respektíve obnovenie naplnenia Duchom Božím k živej viere, radostnej vďačnosti a láske, trpezlivej službe blížnemu, k odvážnemu svedectvu o Kristovej pravde tvárou v tvár mocným a dokonca smrti (Sk 4:8,31, 6:5, 7:55, 11:24, 13:52, Rim 15:13, Ef 5:15nn). Naplnenie Duchom sa deje na mod-

litbe, cez Písmo, v cirkevnom spoločenstve okolo slova a sviatostí, v spoločnej oslave Hospodina, darcu života.

4. Pôsobenie Svätého Ducha a jeho prijatie

- (12) Cirkev bratská ako jedna z cirkví, ktoré vzišli z duchovného prebudenia, bola vždy otvorená pôsobeniu Svätého Ducha a rôznym spôsobom živej spirituality. Jej dejiny ukazujú, že niektoré obdobia dobre čerpala z Božej moci v Duchu Svätom a v iných obdobiach dochádzalo aj k rôznym napätiam a dokonca až rozdeleniam, ktoré boli spôsobené nesprávnym učením, či nevhodne položenými dôrazmi. Na základe mnohoročného vývoja a pri stretnutiach s letničnými prúdmi a charizmatickým hnutím si Cirkev bratská sformulovala nasledujúce tézy.³
- (13) Základom našej viery zostáva svedectvo spisov Starej a Novej zmluvy (2Tim 3:15–17), ktorými podľa reformačnej zásady *sola scriptura* hodnotíme aj všetky duchovné skúsenosti (Mt 4:4,7,10, Sk 15:14–15, Sk 17:11).
- (14) Na základe Pisma zastávame stanovisko, že začiatkom duchovného života je znovuzrodenie a dar Svätého Ducha je jeho neoddeliteľnou súčasťou (Sk 2:38, 9:17, Jn 3:5–6, Ef 1:13). *Všetci sme boli pokrstení jedným Duchom v jedno telo* (1Kor 12:13). Znovuzrodený človek má potom prežívať nové očistenie, zmocnenie a naplnenie Svätým Duchom ako zreteľnej skúsenosti. Nejedná sa však o kvalitatívne vyšší stupeň, len o postupné rozvíjanie a prehlbovanie duchovného života (Sk 4:31, 13:9)
- (15) Dôkazom nového života v Kristovi je ovocie Svätého Ducha, predovšetkým láska (Ga 5:22, 1Pt 1:22, 1Kor 13:1). Svätý Duch udeľuje k službe lásky všetkým znovuzrodeným svoje dary (Rim 12:6–8, 1Kor 12:7–11, 1Pt 4:10, Ef 4:11–13). Hovorenie jazykmi môže (Sk 2:4, 19:6), ale nemusí (Sk 2:41, 4:31, 9:17,18) byť sprievodným znamením naplnenia Svätým Duchom a hlavne nie je dôkazom, že človek v plnosti Svätého Ducha žije a pôsobí (viď korintskí kresťania 1Kor 1:7,11, 3:3, 5:1).
- (16) Znovuzrodení ľudia musia zostať v procese rastu, čo vyžaduje neustále napĺňanie Svätým Duchom (Ef 5:18) na základe pokánia, stáleho nasledovania Ukrižovaného (Mt 16:24) a podriaďovania sa spoločenstvu zboru a jeho správcom (Ef 5:21, Heb 13:17, 1Pt 5:1–6). Tak sa rozhojňuje ovocie Ducha, modlitebná horlivosť a misijná služba.

³ Stanovisko k niektorým aktuálnym otázkam o Svätom Duchu. (Stanovisko konferencie kazateľov Cirkvi bratskej z roku 1988, upravené teologickou komisiou v roku 1990. Bolo prijaté Spoločnou konferenciou ako uznesenie v roku 1995). Toto stanovisko nemá byť podkladom pre rozhodovanie o členstve v Cirkvi bratskej; ide o zásady vyučovania o týchto otázkach v cirkvi.

2. Kresťanov život viery, nádeje a lásky

5. Život viery a lásky

- (17) Kresťan udržuje a rozvíja duchovný život cez osobný vzťah s Bohom, teda predovšetkým prijímaním Božieho slova a modlitbou (1Tes 5:17, Kol 3:16, 1Pt 2:2). Preto sa venuje čítaniu, počúvaniu, štúdiu a aplikácii Božieho slova v zborovom spoločenstve, pri rodinných pobožnostiach aj pri osobnom stíšení nad Písmom. V modlitbách prejavuje vďačnosť Pánovi a oslavuje ho (Ž 103:1–5) a tak sa otvára naplneniu Svätým Duchom (Ef 5:19), úprimne pred Bohom vylieva svoje vnútorné zápasy (Jób), vyznáva svoje previnenia (Ž 51), hľadá Božie vedenie (Ž 25:5), v dôvere prosí (Mt 7:7, Jn 15:7) a prihovára sa za druhých (Gn 18, Ef 6:18).
- (18) Z tohto dôverného osobného vzťahu s Pánom vychádza praktický kresťanský život. Keď človek vstúpi do spoločenstva s Kristom, chce sa mu páčiť. Necháva Pánom Bohom formovať svoje srdce, svoju myseľ, svoj charakter (2Kor 3:18, 2Kor 4:6, 2Kor 5:9, Prís 4:23, Mt 15:19, Rim 12:1). Tak dozrieva v pravdivosti, poctivosti, pracovitosti a vernosti vo všetkých oblastiach života. Dáva si pozor na sebecké hľadanie vlastného prospechu, pyšného spoliehania na seba a pokrytectvo. V sile Svätého Ducha sa zbavuje všetkých nerestí a rozvíja dobré vlastnosti a správanie (Ga 5:22–24, Ef 4:22–32, Kol 3:5–10). Snaží sa konať podľa Božích zásad a svojho svedomia, aby jeho svedectvo a misijná služba boli vierohodné (Mt 5:14–16, 1Pt 3:15–16, 1Jn 3:18).
- (19) Každý kresťan nesie tiež svoju mieru zodpovednosti za spoločnosť, za veci verejné a za svet ako Božie stvorenie. Pre kresťanov má byť preto prirodzená starostlivosť o prírodu ako o Božie stvorenie a zverený dar (Gn 1:28, 2:15, Ž 24:1, 115:16). S tým korešponduje taký vzťah k prírode, ktorý sa prejavuje starostlivosťou a ekologickou citlivosťou.
- (20) Každý kresťan je pozvaný k stálemu boju proti hriechu a zvodom Zlého (Ef 6:10–18). Nechce sa kompromitovať etickými ústupkami v zamestnaní, nechať sa hnať túžbou po bohatstve a pôžitkárstvom. Vyhyba sa okultným praktikám, márnivosti, lakomstvu, sexuálnej nečistote, lenivosti, žiarlivosti, závidia, prázdny a neúčinným rečiam a ohováraniam (Mt 5:8, Lk 12:15, 1Kor 6:9–10, Ga 5:19–21, Ef 5:3–7).
- (21) Nevyhľadáva svetskú spoločnosť, kde vopred vie, že môže byť jeho viera oslabená, kde by ľahko mohol podľahnúť pokušeniu a kde by bol nútený konať proti Božím zásadám a vlastnému svedomiu (Ž 1). Vie, že jeho duchovný domov je v spoločnosti veriacich (Sk 2:42)

(22) Kresťan má žiť ako občan nebeského kráľovstva a očakávať jeho naplnenie s príchodom Ježiša Krista (Flp 3:20). To ho povzbudzuje k trpezlivému znášaniu ťažkostí a k oslavovaniu Krista zbožným životom. Pod zorným uhlom radostného očakávania Kristovho príchodu je bdely a nesie spoluzodpovednosť za to, čo sa deje v spoločnosti a vo svete.

6. Zápas o svätý život

(23) Jednota bratská, ku ktorej odkazu sa vďačne hlásime, rozlišovala medzi svojimi členmi tri stupne duchovnej zrelosti: začínajúci, prospievajúci a konajúci (k dokonalosti sa nesúci).⁴ Zmyslom tohto delenia bolo viesť členov k duchovnému rastu a k zápasu o svätý život. Podobne sa chceme aj my usilovať vo svojich zboroch o posvätenie (1Tes 4:3).

(24) Posvätenie nespočíva v tom, že niekto prevyšuje druhých v zbožnosti a cnosťami, ale v tom, že sa vo svojom živote poddáva pôsobeniu Svätého Ducha, ktorý posväcuje jeho myslenie a konanie (1Tes 4:1–7, 1Tes 5:23, Rim 6:19, Rim 8:5–14). Božia milosť, ktorú sme prijali pri obrátení, neprináša len odpustenie hriechov, ale aj prítomnosť Svätého Ducha, ktorý láme moc hriechu (Rim 6:14).

(25) Naplnenie Duchom nechápeme ako jednorazový akt. Veríme, že máme byť opätovne a stále nanovo napĺňaní. To platí ako o jednotlivcoch, tak o zbore a cirkvi (Ef 5:18, Sk 4:24nn). Svätosť nie je našou vlastnou spravodlivosťou, ale dielom Svätého Ducha. V našom posvätení sa napĺňajú zaslúbenia Starej zmluvy o premene ľudského srdca a života Božím Duchom (Ez 11:19n, Jer 31:31nn, Joel 2:17n). Posvätenie môže budiť dojem zákonnického zápasu o vlastnú spravodlivosť. Jeho východisko a smer sú však úplne opačné.

(26) Naše posvätenie začína obrátením a znovuzrozením v Svätom Duchu a pokračuje „chodením v Duchu“. Nie je krčovitým zápasom o vlastnú spravodlivosť, pretože Kristus ako hlava cirkvi je našou „spravodlivosťou a posvätením“ (1Kor 1:30). Svätý Duch nás uistuje, že sme úplne zachránení od Božieho odsúdenia (Rim 8:1) a naplňa nás pokojom a radosťou. Vyslobodzuje nás z moci zákona hriechu a smrti (Rim 8:2) a posilňuje k radostnému konaniu Božej vôle (Flp 2:13).

(27) Posvätenie nechápeme ako statický stav, ale ako dynamický proces. Nie je to dokonalosť, ktorú dosahujú len výnimoční jedinci, je to „normálny

⁴ MOLNÁR, Amedeo, Počínajúci, pokračujúci, dokonalí. In: *Jednota bratská 1457-1457: Sborník k päťstému výročiu*. Praha: Kalich, s.149-169. ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratské*. Kalich, Praha 1957, s. 315n.

život“ veriaceho človeka.⁵ Nesúhlasíme s učením, že na Zemi je možné dosiahnuť bezhriešnosť. Podľa Písma veríme (1Jn 3:2), že dokonali budeme až vo večnosti, keď budeme podobní nášmu Pánovi.

- (28) Posvätenie (Heb 12:14) je podstatnou časťou nášho spasenia, pretože evanjelium nie je len zvesťou o odpustení hriechov, ale aj o vyslobodení z ich moci a poviazanosti (Mt 18:18).

7. Modlitebný život

- (29) Posvätenie nie je možné bez modlitby. Preto na ňu kladieme veľký dôraz. Modlitebný život považujeme za dôležitý prejav duchovného života našich členov aj zborov.
- (30) Veríme, že Boh nás svojim Duchom prebúdza, aby sme k nemu volali, ako deti k svojmu otcovi (Rim 8:15). Preto Pán Ježiš učil svojich učeníkov modlitbu „Otče náš“, ktorá je pre nás školou pravej modlitby. Pre modlitbu je dôležité, aby sme zostávali v Kristovi a aby jeho slovo zostávalo v nás (Jn 15:17). Ak je naša myseľ usmernená Božím slovom k Božím zámerom, tak sa smieme spoľahnúť na zasľúbenie, že naše modlitby budú vypočuté (1Jn 5:14–15). Takto nám Boh umožňuje, aby sme sa svojimi modlitbami podieľali na jeho diele vo svete.
- (31) Pán Ježiš nás učí, že v modlitbe nemáme byť veľavravní, a že sa máme zameriavať na hľadanie Božieho kráľovstva. K Božiemu kráľovstvu Otec pridáva aj všetko ostatné a priamo nás vyzýva, aby sme prosili aj za svoje pozemské potreby a záležitosti (Mt 6:11nn, Flp 4:6). Písmo nám pripomína, že nemáme zabúdať na chvály, ďakovanie a na pokorné prosby a príhovory (1Tim 2:1–3, Rim 10:1). V našich modlitbách nemá chýbať vyznávanie hriechov, ktoré prináša odpustenie (1Jn 1:9). Podľa slov Pána Ježiša (Mt 6:5) sa máme modliť najmä v súkromí a osamote. Napriek tomu Pán Ježiš učil učeníkov, aby sa spájali k modlitebnému zápasu (Mt 18:19–20, Sk 1:4,14). Preto povzbudzujeme kresťanov k osobnému modlitebnému životu, ale tiež zaraďujeme modlitby do našich spoločných zhromaždení. Súkromné modlitby a aktívna účasť na modlitbách zboru sú dôležitou úlohou veriacich a preto k nim povzbudzujeme každého kresťana. V modlitbách sa podieľame na Božom diele v tomto svete (Zj 8:3nn). Preto chceme byť v modlitbách vytrvalí (Rim 12:12). Kde chýbajú modlitby, tam chýba aj Svätý Duch.

⁵ FAZEKAŠ, Ľudovít. *Posvätenie ako bohoslužba všedného dňa*. Bratislava: Predsedníctvo Cirkvi bratskej, 1981.

8. Čítanie a počúvanie Božieho slova

- (32) Popri modlitbe je neoddeliteľnou súčasťou nášho posvätenia aj počúvanie slov Pána Ježiša a jeho prikázaní v cirkevnom spoločenstve a v osobnom živote (Jn 14:23, Ef 5:21nn). Posvätenie vyžaduje usilovné a pravidelné čítanie a počúvanie slov Písma doma v súkromí aj v zhromaždeniach (Kol 3:16, 1Tes 2:13, 1Pt 2:2, Jk 1:25). Veríme, že Boh sa stretáva s človekom vo svojom slove, hovorí k ľudskému srdcu, oslovuje, potešuje a napomína.
- (33) Vzdelávanie slovom je nevyhnutné, pretože Božie slovo je prvoradým prostriedkom k pestovaniu duchovného života a dôležitým nástrojom posvätenia. Vláda Pána Ježiša, ktorá sa šíri všade tam, kde je zvestované a prijímané jeho slovo, musí zasiahnuť všetky oblasti života. Život kresťana sa má vyznačovať stálou zmenou a k tomu sú potrebné stále nové podnety, napomenutia a potešenia, ktorých sa mu dostáva prostredníctvom Božieho slova.

9. Duchovný boj

- (34) S posvätením súvisí boj proti pokušeniu. Preto apoštol po výzve k životu v Svätom Duchu (Ef 5) zaraďuje napomenutie, ktoré vyzýva k oblečeniu Božej výzbroje (Ef 6:11nn). Tento odsek je praktickým návodom, ako bojovať proti pokušeniam. Zdôrazňuje, že nebojujeme len proti svojim sklonom, ale proti silám Zla, ktoré však majú spojencov v našich žiadostiach (Ef 6:12, Jk 1:14).
- (35) K úspešnému boju proti pokušeniam musíme predovšetkým prosiť o silu Svätého Ducha (Ef 6:10). Dôležitou obranou pred pokušením je tiež práca na Božom kráľovstve (Ga 5:16). Leňošenie a ničnerobenie vytvára priaznivé podmienky pre pokašiteľa (2Sam 11:2nn). Preto pozývame všetkých kresťanov k aktívnej účasti na šírení zvesti evanjelia.
- (36) Podľa 1Jn 2:16 považujeme za nebezpečné hlavne tri pokušenia: žiadosť očí, žiadosť tela a pýchu. Kto nedbá na výstrahy Svätého Ducha a ľahkomyselne povoľuje hriechnym žiadostiam, môže sa pripraviť o Božiu milosť (Heb 10:26–29). Zároveň však veríme, že v skúškach, ktoré dopúšťa Boh, sme počítajú s jeho pomocou, ak ju hľadáme (Jk 4:7). Aj pokušenie slúži na dobré tým, ktorí milujú Boha. Spevňujú a prečisťujú našu vieru a prispievajú tak k nášmu posväteniu (Jk 1:2n, 1Pt 1:6n). Keď duchovný boj jednotlivca za posvätenie presiahne jeho možnosti, alebo si v tejto veci nevie rady, je správne, ak sa obráti na staršovstvo, či kazateľa s prosbou o pomoc v tejto veci. Duchovný boj ako taký bol zverený predovšetkým cirkvi ako celku a nie len jednotlivcom (Mt 16:18, Ef

6:12). Jeho zmyslom je pomôcť modlitbou, vyznávaním Božieho slova, zvestovaním odpustenia po pokání, ale v prípade neveriacich aj vyhánaním zlých duchov.

- (37) Duchovný boj často znamená stretnutie s mocou zla. Také útoky môžu smerovať na psychiku jednotlivca, na jeho telo aj rodinu. Môžu spochybňovať vieru, brániť službe a rozvíjaniu vzťahov k druhým ľuďom. V duchovnom boji môže byť niekedy žiaduce aj vyhánanie duchov zla (Ef 6:12, Mt 17:21, Mk 3:15).

10. Význam nedele

- (38) Pán Ježiš pre nás, ako ľud novej zmluvy s Bohom, vydobyl odpočinutie (vstup do nebeského domova) svojou obeťou a vzkriesením (Heb 4:9). Ku vzkrieseniu došlo prvý deň po sobote (Jn 20:1), vzkriesený Pán sa stretával so svojimi učeníkmi prvého dňa po sobote (Jn 20:19,26) a aj Svätý Duch bol vyliaty prvý deň po sobote (Sk 2:1). Preto je pre kresťanov prvý deň po sobote dňom Pánovým a znamením tohto odpočínutia a teda veľkou výsadou a dobrodením. Je to ženíchovo pozvanie na stretnutie, ktoré cirkev ako jeho nevesta vďačne prijíma. V tomto zmysle je nedeľa pre kresťana oddeleným dňom Pána, v ktorom odkladá všednú prácu a obzvlášť sa sústreďuje na Božie veci.
- (39) Kresťan využíva tento deň predovšetkým k návšteve zhromaždenia svojho zboru, k osobnému stíšaniu, k svedectvu a k pastoračnej a misijnej službe. Snaží sa nedeľu tráviť ako deň odpočinku a služby Bohu, ktorý je vzácnym Božím darom, príležitosťou k obnoveniu vnútorných síl a predobrazom večného odpočínutia v Božom kráľovstve. Život v súčasnej spoločnosti prináša v niektorých povolaniach pracovné nároky počas dňa odpočinku. Odporúčame kompenzovať výsadu a požehnanie dňa odpočinku v inom dni a zachovať tak rytmus šiestich pracovných dní a jedného dňa k reflexii vykonaného diela, smerovania vlastného života a intenzívnejšieho sústredenia na spoločenstvo s Bohom.

11. Byť svedkami Pána Ježiša

- (40) V Starej zmluve malo svedectvo svoje závažné miesto hlavne v kontexte súdneho sporu, keď k rozsudku dochádzalo na základe výpovedí najmenej dvoch alebo troch svedkov (Dt 19:15). Jedno z Desiatich Božích prikázaní hovorí: nepovieš na svojho blížneho falošného svedectva (Ex 20:16). V prípade falošného svedectva mal trest, ktorý hrozil vinníkovi na základe tohto svedectva, postihnúť falošného svedka (Dt 19:16–21). Kamenné dosky zákona s obsahom Desatora sú nazvané „dosky svedectva“

(Ex 31:18, 32:15), podobne truhla zmluvy je nazvaná truhla svedectva (Ex 40:3), pretože obsahuje doklad o uzavretí zmluvy Boha s Izraelom. Boží zákon je svedectvom o Božej spravodlivosti a Izrael svojou poslušnosťou Božiemu zákonu vzdáva chválu Hospodinovi (Dt 4:5–8, 26:16–19). Boh si povolal svoj ľud Izrael a poveril ho úlohou: *Vy ste moji svedkovia* (Iz 44:8, 43:10,12). Poslaním Izraela bolo vydávať svedectvo ostatným národom, že jedine Boha Izraela, Hospodina, je treba uctievať, celou svojou bytosťou milovať a pozorne poslúchať (Ex 20:3,5, Dt 6:4–6,17).

- (41) Boh, ktorý sa zjavil Izraelcom v Starej zmluve, uzavrel v Ježišovi Kristovi novú zmluvu (Jer 31:31–34, Lk 22:20). Ježiš Kristus sa narodil a prišiel na svet, aby vydal svedectvo o pravde (Jn 18:37) a je svedok verný a pravý (Zj 3:14). Mohol o sebe prehlásiť: *Ja som tá cesta, pravda a život* (Jn 14:6). Vydal svoje telo, ako obeť zmierenia s Bohom za Izrael a všetky ostatné národy (Lk 22:19–20, 2Kor 5:19–20). *Teraz však na vás zostúpi Svätý Duch, vy dostanete jeho moc a budete mi svedkami v Jeruzaleme, v celom Judsku i Samárii, až po kraj zeme* (Sk 1:8).
- (42) Apoštoli boli očitými svedkami vzkriesenia a všetkých základných udalostí v živote Ježiša Krista (Sk 1:21–22), ktorý ich osobne povolal, aby v moci Svätého Ducha o ňom vydávali pravdivé svedectvo a stali sa jeho splnomocnenými vyslancami (Lk 24:48–49, Ga 1:1). Ich svedectvo a vyučovanie zachované v spisoch Novej zmluvy je pre všetkých Ježišových učeníkov najvyššou autoritou. Cirkev tieto spisy prijala spolu so starozmluvnými spismi za normatívne pre vieru a život kresťanov (2Pt 3:2,15,16).
- (43) Ostatní Ježišovi učeníci sú tiež Kristovými svedkami (2Tim 1:8, Heb 2:2–3). Moc Svätého Ducha im umožňuje, aby smelo a s odvahou navzdory protivenstvám hlásali Božie slovo (Sk 4:31). Prostredníctvom ich svedectva Svätý Duch, ktorý je v nich prítomný, usvedčuje ľudí z hriechu, odhaľuje Božiu spravodlivosť a súd (Jn 16:8). Ovocie Svätého Ducha (Ga 5:22–23) v živote svedkov je vierohodným dôkazom pravdivosti ich svedectva (1Tes 1:5, 2:10). Dary Svätého Ducha pôsobia, že svedectvo Kristových učeníkov je sprevádzané mocou a milosťou ich vzkrieseného Pána, preniká až do ľudského srdca a pôsobí znovuzrodenie (Sk 4:33, 37, Tít 3:5).
- (44) V Pavlových listoch je svedectvo stotožnené s evanjeliom, posolstvom o spásе v Kristovi (1Kor 1:6, 2Tim 2:8) a v Zjavení s Božím slovom (Zj 1:5). V ňom sa sklonila Božia láska i k celému svetu, ktorý ani napriek svojej porušenosti neprestal byť predmetom Božej lásky (Jn 3:16). Táto láska má byť zjavená v živote znovuzrodených Božích detí, ktoré nežijú podľa

tela, ale podľa Ducha (Rim 8:1). To je základ a tajomstvo nášho svedeckého života.

- (45) Poslanie svedka môže cirkev splniť iba vtedy, keď sa od sveta povýšenec-ky, neoddelí, ale ani s ním nesplynie a udrží si neporušené spojenie s Pánom Ježišom. Poslanie cirkvi vo svete je vyjadrené Ježišovými slovami: *Vy ste soľ zeme a vy ste svetlo sveta* (Mt 5:13–14). Preto veriaci človek nemôže byť ľahostajný k potrebám sveta, aj keď vie, že svet je v moci Zlého (1Jn 5:19). Práve uprostred sveta, poznamenaného hriechom a jeho následkami, sme volaní k tomu, aby sme bránili pôsobeniu zla a vracali pôvodnú chuť medziľudským vzťahom a ako *svetlo sveta* svietili do tmy všetkej ľudskej biedy.
- (46) Biblia hovorí, že ľudia milujú tmu, pretože ich skutky sú zlé (Jn 3:19). Kresťan, ktorý žije odlišným spôsobom života, odhaľuje tmu vo svete. Súčasne ukazuje, že jej príčinou je hriech a že jediné riešenie je v Bohu – Spasiteľovi sveta. Byť svedkom Ježiša Krista znamená byť viditeľný ako mesto položené na vrchu a ako svieca položená na svietnik (Mt 5:14–15). Kto chce zachrániť svoj život a žiť ho len pre seba, ten ho stratí. Kto naopak svoj život nasadí pre Krista, ten si ho zachová (Lk 17:33). Aby sme boli svetlom (Flp 2:15), potrebujeme olej Svätého Ducha a stále očisťovanie svojho života v duchu pokánia. Naším cieľom musí byť, aby skutky a spôsoby nášho života privádzali ľudí k osláveniu Otca, ktorý je v nebesiach (Mt 5:16).
- (47) Ježišovými svedkami sú tí, ktorí na základe osobného vzťahu k Ježišovi svedčia o plnosti života v ňom (Jn 10:10). Pokorne vyznávajú, že Boh ich prijíma vo svojom Synovi Ježišovi, skrze neho im odpúšťa všetky hriechy a v Svätom Duchu im dáva silu k novému životu nádeje a istoty večného života.
- (48) Kto sám na sebe prežil Božiu milosť, vďačnosť za odpustenie, radosť a naplnenie zo vzťahu s Kristom, ten si túto dobrú správu nechce nechať pre seba. Nedá mu to a hľadá príležitosti a spôsoby, ako evanjelium povedať druhým (porov. 2Krľ 7:9). Nejedná sa len o vnútorné nutkanie, ale sám Pán nás vysiela, aby sme šírili evanjelium vo svojom okolí a kdekoľvek nás pošle (Mt 28:19–20, Sk 1:8). Každý kresťan je povolaný k osobnému svedectvu neveriacim, svojím životom a slovom podľa obdarovania, pohotovo a bez hanby (1Pt 3:15, Ef 6:1, Rim 1:16).
- (49) Toto povolanie nie je len individuálne, svedčíme spoločne ako cirkev (Rim 1:8, 1Tes 1:8). Preto je každý člen zodpovedný za dielo evanjelia vo vlastnom zbore už tým, že sa verne a pravidelne zúčastňuje na zborových zhromaždeniach a pomáha vytvárať zborové spoločenstvo misijného cha-

rakteru. Pre spásu stratených a k Božej sláve sa podľa zverených darov zapájajú do zborovej práce, modlí sa za ňu a finančne ju podporuje.

3. Zásady rodinného života

12. Človek bol stvorený ako muž a žena

- (50) Človek bol stvorený na Boží obraz ako muž a žena (Gn 1:27), čo predovšetkým znamená, že bol stvorený pre vzťah s Bohom a ľuďmi. Mužovi urobil Boh ženu ako pomoc jemu rovnocennú (Gn 2:18). Hebrejský výraz *ezer* (pomoc) odkazuje k Božej pomoci (Ž 33:20; 121:1–2), nejde teda o pomoc niekoho, kto je nižšieho postavenia. Žena je mužovi rovnocenným náprotivkom, partnerom a spoločníkom a ten ju radostne prijíma (Gn 2:23). Rovnosť a dôstojnosť mužov a žien, ktorá bola porušená ľudským hriechom (Gn 3), je znovu obnovená v diele Ježiša Krista. Skrze vieru v Krista sa muž a žena stávajú Božími deťmi, dedičmi Božích zaslúbení a v jedinečnom spojení s Kristom aj pri svojej rozdielnosti tvoria jednotu a vzájomne si preukazujú úctu (Ga 3:28–29; 1Pt 3:7). Muži a ženy sú pre Boha rovnako cenní a rovnako dôležití pre jeho dielo vo svete a v cirkvi. Svätý Duch bol vyliaty na mužov aj ženy (Sk 2:17) a ako údom Kristovho tela každému je daný zvláštny prejav Ducha k spoločnému úžitku (1Kor 12:7).
- (51) Biblická rovnosť neznamena totožnosť úloh mužov a žien v rodine a v cirkvi, ale predpokladá komplementaritu tj. vzájomné dopĺňanie a obohacovanie špecifickou jedinečnosťou mužskosti a ženskosti.
- (52) Keď Biblia hovorí o vedúcej úlohe muža v rodine a v cirkvi, tak tým myslí zodpovednosť a starostlivosť podľa vzoru Kristovej seba obetujúcej lásky, keď žena je rešpektovaná, slobodná a milovaná bytosť, od ktorej sa očakáva, že bude rozvíjať svoje osobné obdarovania (Ef 5:21–33; 1Pt 3:1–7). Muži a ženy sú spoločne povolani k službe Bohu a ľuďom a majú byť povzbudzovaní k tomu, aby podľa svojich špecifických obdarovaní vykonávali najrôznejšie činnosti v rodine, cirkvi a spoločnosti.

13. Sexualita

- (53) Telo a s ním spojená sexualita sú podstatné pre ľudskú osobnosť (1Kor 6:19–20). Sexualita je spojená s fyzickým sexom a našimi rozmnožovacími schopnosťami. Človek tak môže naplniť prvý Boží príkaz daný človeku ešte pred pádom: *Plodte sa a množte sa a naplňte zem* (Gn 1:28). Už pri počatí je dané pohlavie a po celý život sme sexuálne orientovaní. Sexualita zahrňuje nielen fyzické, ale tiež psychologické aspekty ľudskej osoby

a preniká všetkými našimi vzťahmi k druhým ľuďom. Sexualita je dôležitá pre súdržnosť spoločnosti, tvorí základnú hnaciu silu túžby po doplnení inakosti druhým pohlavím. Pokiaľ je sexualita zapojená do služby lásky a života v poslušnosti Božej vôli, je zdrojom radosti a potešenia (Veľpieseň). Bez lásky sa stáva deštruktívnou silou, ktorá ľudí oddeľuje a zraňuje.

- (54) Pohlavný styk má svoje legitímne miesto len v manželskom spojení muža a ženy, v ktorom vrcholí vzájomná fyzická, osobná a život dávajúca komplementarita muža a ženy, keď sa muž a žena stávajú jedným telom (Gn 2:24). Predmanželský a mimomanželský pohlavný styk vidí cirkev na základe Písma ako hriech (Gn 2:24; Ex 20:14; Dt 5:18; Mt 19:5; 1Kor 7:2; 1Tes 4:3–4).
- (55) Na základe svedectva Starej a Novej zmluvy existujú jasné, silné a vierohodné doklady, že Biblia jednoznačne definuje homosexuálny pohlavný styk ako hriech (Lv 18:22; 20:13; Rim 1:26–27; 1Kor 6:9–10; 1Tim 1:8–11). Homosexuálna orientácia, pokiaľ sa neprejavuje v činoch a správani, nemá byť sama o sebe odsudzovaná, ale nezodpovedá Božiemu ideálu a zámeru pre človeka. Božia vôľa je, aby sme milovali blížneho a teda aj homosexuálneho blížneho. To však neznamená schvaľovať homosexuálne správanie.
- (56) Kresťan verí v Božiu odpúšťajúcu a vykupiteľskú prítomnosť, ktorá má moc uzdravovať všetky oblasti ľudskej existencie vrátane sexuality. Konečné vykúpenie hriechom porušenej telesnej existencie očakávame v eschatologickej budúcnosti pri konečnej premene tela pri vzkriesení.

14. Manželstvo

- (57) Manželstvo je pôvodný Boží zámer pre človeka, lebo nie je dobré, aby bol človek sám (Gn 2:18nn). Manželstvo je Bohom ustanovené celoživotné zmluvné spoločenstvo jedného muža a jednej ženy vytvárajúce jednotu vo vzájomnej láske a úcte (Gn 2:24; Ef 5:33; 1Pt 3:7). Manželstvo odzrkadľuje spoločenstvo Boha s jeho ľuďom, spoločenstvo Krista a cirkvi (Iz 54:5–6, Ef 5:32).
- (58) Cieľom manželstva je vzájomná pomoc v spoločnom živote a poslaní (Gn 2:18). V manželstve sú deti požehnaním od Hospodina (Ž 127 a 128), ale manželstvo splňa svoj cieľ aj vtedy, keď nie sú muž a žena obdarovaní deťmi.
- (59) V manželstve sa muž a žena stávajú jedným telom (Gn 2:24; Mt 19:4–6), sú si rovní, aj keď Písmo zároveň hovorí o autorite a rozdielnosti úloh

muža a ženy (Ef 5:21nn). Vo vzťahu ku Kristovi platí úplná rovnocennosť obidvoch pohlaví (Ga 3:26–29).

- (60) Manželstvo je nerozlučným zväzkom medzi mužom a ženou, ktorý má byť zachovaný až do konca života jedného z manželov (Mt 19:3–9; Rim 7:2n). Veriaci ľudia uzatvárajú manželstvo so svojim náprotivkom na základe vzájomnej lásky a hľadania spoločnej cesty viery pred Bohom a ľuďmi. Manželstvo je zväzkom dvoch ľudí, ktorých spojila darovaná Božia láska, ktorú človek rozvíja. Písmo žiada, aby veriaci uzatvárali manželstvá len s veriacimi (1Kor 7:39; 2Kor 6:14).⁶ Spoločným zdieľaním viery nemáme na mysli rovnakú denominačnú príslušnosť, ale identitu v Kristu. Zároveň však platí, že spoločne zdieľaná viera nie je jediným kritériom pre rozpoznávanie Božej vôle v tak podstatnej veci, akou je vstup do manželstva. K príprave na manželstvo patrí tiež rozhovor s odporúčaním spoločnej cirkvi (zboru) pre spoločný duchovný život a spoločnú službu.
- (61) Manželstvo vzniká uzatvorením sobáša. Napriek tomu, že forma sobáša je dobovo a kultúrne podmienená, vid' napr. starozmluvnú prax patriarchov (Gn 24, 29), sobášom rozumieme záväzný vstup do manželstva so všetkými právnymi povinnosťami, ktoré z toho vyplývajú. Cirkev bratská uznáva sobáš uzavretý aj v iných cirkvách a tiež civilný sobáš.
- (62) Kresťanskí manželia majú svojim vzťahom zobrazovať jednotu Krista a jeho cirkvi. Muž má ako hlava rodiny obetavo milovať ženu ako Kristus cirkev a žena má byť podriadená mužovi, ako cirkev Kristovi (Ef 5:21–25). Obaja manželia sú si však pred Bohom a ľuďmi rovní (Ga 3:28). Manželský život neslúži len k zachovaniu ľudského rodu, ale je tiež prejavom lásky, v ktorej si manželia aj v sexuálnej oblasti slúžia všetkým, čo prijali ako muž a žena od Boha. Spoločný život vedú ohľaduplne, s rešpektovaním svojich vzájomných duševných a telesných dispozícií (1Kor 7:3–5; Heb 13:4).
- (63) K manželstvu neodmysliteľne patria erotické a sexuálne prejavy lásky (Prís 5:15–19; Vlp 8:3; 1Kor 7:3n). Cirkev bratská sa drží zásady, že sex je darom a so všetkými prejavmi patrí len do manželstva, pretože erotická a sexuálna láska nie je prejavom pádu človeka, ale darom z raja (Gn 2:24n).
- (64) Písmo nás učí: *Manželstvo nech majú všetci v úcte a manželské lôžko nech je nepoškvrnené, lebo smilníkov a cudzoložníkov bude súdiť sám Boh* (Heb 13:4).

⁶ 2Kor 6:14: „Nevstupujte do vzťahov s neveriacimi, už či dočasných či trvalých, ktoré vedú ku kompromisom v kresťanských normách, alebo ohrozujú konzistentnosť kresťanského svedectva.“ (HARRIS, J. Murray. 2nd Corinthians. In: Frank E. Gaebelin (ed.), *The Expositors Bible Commentary*. Grand Rapids: Zondervan, 1976, s. 359.)

15. Rodina

- (65) Boh stvoril človeka ako muža a ženu na svoj obraz a dal im požehnanie, aby sa plodili a množili (Gn 1:27n). Rodina je preto podľa svätého Písma jednou zo základných ustanovení Stvoriteľa.
- (66) Najužšiu rodinu tvorí manžel, manželka a deti. Za rodinu môžeme označiť aj neúplnú rodinu, keď deti vychováva jeden z partnerov po ovdovení, či rozvode. Za rodinu môžeme označiť tiež náhradnú rodinu, ktorá sa stará o deti napr. na základe adopcie či pestúnstva, lebo Hospodin je Bohom sirôt (Dt 10:17n, Ž 68:6). Pojem rodina sa ale podľa Písma nevzťahuje na vzťah partnerov rovnakého pohlavia. Biblia takéto spolunažívanie nikdy nenazýva manželstvom a rodinou a neschvaľuje ho. Taký vzťah nenapĺňa Boží stvoriteľský zámer, ktorým je plodenie a rodenie detí. Rodina je základným stavebným kameňom spoločnosti aj cirkvi, napriek tomu že nie je posledným zmyslom a cieľom života (1Kor 7:29nn). Nad manželstvom a rodinou je Boh, ktorému majú všetci slúžiť (Kol 3:17–24). Podľa Písma je život v manželstve aj život slobodných bratov a sestier rovnocenným darom Božej milosti (1Kor 7:7), preto je dôležité vychovávať deti v kresťanských rodinách, aby hľadali Božiu vôľu a schopnosť k životu v manželstve a rodine, alebo k životu v slobodnom stave (Mt 19:12). Ani jeden z týchto stavov Cirkev bratská nevidí ako cennejší, alebo vyššiu cestu k Pánu Bohu (1Tim 4:3; 5:11–14).

16. Rodičia a deti

- (67) Kresťanská rodina je časťou cirkvi, ktorá praktizuje svoj duchovný život. Rodičia, predovšetkým otec ako hlava rodiny (Ef 5:23; 1Tim 3:4), nesú pred Bohom a cirkvou zodpovednosť za im zverené deti. Deti veriacich rodičov sú sväté, teda oddelené pre Pána Boha (1Kor 7:14). Výchova v kresťanskej rodine je veľký dar dieťaťu a zároveň veľký záväzok rodičov. Táto výchova spočíva v Kristovej láske a v duchovnom formovaní na základe Písma. Podľa Písma sú deti rodičom zverené ako vzácny dar a úloha. Ako z každého daru, aj z darov detí budú rodičia vydávať počet.
- (68) Rodičia svojim deťom reprezentujú Pána Boha a na celý život im tak vkladajú do mysle a duše Boží predobraz (2Tim 1:5). Preto dbajú nato, aby deti mohli poznávať Boha Otca a Pána Ježiša Krista ako osobného Spasiteľa a Pána v jeho milosti, láske a pravde. Budujú v rodine živé spoločenstvo viery, ku ktorému patrí predovšetkým rodičovský príklad, ale tiež znalosť a poslušnosť Božieho slova a modlitba (Mt 18:20; Kol 3:16; Joz 1:8). Dôležitý a budujúci je aj spev duchovných piesní, čo je nielen prirodzená súčasť výchovy detí, ale tiež osvedčený spôsob cirkvi

pri formovaní zbožnosti. Forma vedenia duchovného života rodiny sa prispôsobuje aktuálnym potrebám jej členov, vrátane detí.

- (69) Za výchovu detí sú zodpovední predovšetkým rodičia (Prís 22:6; 1Tm 5:8). Ich prvoradým cieľom je viesť deti k zbožnosti vo viere v Pána Ježiša Krista. Pritom si uvedomujú, že najpôsobivejším prostriedkom je osobný príklad ich života. Rodičia nemajú byť voči deťom ani tvrdí (Kol 3:21), ani príliš povoľní a nedôslední. Vychovávajú svoje deti k Božej bázni, úcte k Písmu a umožňujú, aby sa aj cirkev mohla o deti starať rôznymi formami, ktorými zbor dopĺňa duchovnú výchovu rodičov.
- (70) Ruka v ruke s duchovnou výchovou musí ísť zároveň všeobecná výchova, zameraná nato, aby z detí vyrastali ľudia, ktorí dokážu poctivo pracovať a svedecky žiť doma, v škole a neskôr v zamestnaní. Rodičia pri výchove používajú prostriedky, ktoré im ukazuje Písmo: povzbudzovanie, vyučovanie, napomínanie, karhanie i trestanie (Kol 3:21; Prís 13:24). Zvláštnu pozornosť je potrebné venovať deťom v období dospievania a poučiť ich vo vhodnom čase o biblickom pohľade na manželstvo a pohlavný život (Prís 5:1–19).
- (71) Vzťah detí k rodičom určuje piate prikázanie, ktoré žiada od detí úctu k rodičom a poslušnosť v láske (Ex 20:12; Ef 6:1–2). Vzťah úcty a lásky k rodičom má trvať aj po dosiahnutí dospelosti a má tiež platiť pre vzťah mladšej generácie k staršej generácii v cirkvi aj mimo nej. V dospelosti však vzťah úcty nemá podobu poslušnosti, ale rešpektu a starostlivosti (1Tm 5:8).

17. Umelé prerušenie tehotenstva – potrat

- (72) Boh povedal prvým rodičom: *Plod'te sa a množte sa a naplňte zem* (Gn 1:28). Deti sú dedičstvom od Hospodina (Ž 127:3–5). Pri stretnutí Márie a Alžbety sa dozvedáme, že deti sú požehnaním (Lk 1:4). Božie slovo nás tiež učí, že Boh formuje deti už v lone matky (Ž 139:13–16). Boh pozná deti ešte pred narodením, a vyberá ich pre rôzne poslania (Jer 1:5 a Ga 1:15). Z toho všetkého vyplýva, že umelé prerušenie tehotenstva (interrupcia), alebo presnejšie ukončenie tehotenstva, potrat, je až na výnimky neprijateľné riešenie určitej životnej situácie. Aj keď sa vedú diskusie od kedy sa človek stáva človekom – od splynutia spermie a vajíčka, alebo až od okamžiku zahniezdenia v matkinej maternici? – je isté, že z dvoch ľudských buniek nemôže vzniknúť nič iného, než zase človek, o ktorom vyznávame, že je Božím stvorením. Diskusiu o umelom ukončení tehotenstva musí predchádzať predovšetkým vedenie ľudí k zodpovednému sexuálnemu životu všeobecne.

- (73) Cirkev bratská pripúšťa interrupciu v prípade ohrozenia života matky. Samozrejme sa môžu vyskytnúť aj iné špecifické situácie (znásilnenie a pod.), ktoré bude potrebné zodpovedne pred Bohom riešiť. Tu nie je vhodné, aby do rozhodovania ľudí cirkev vstupovala inak než pastoračnou a modlitebnou podporou.
- (74) Ak riešia veriaci partneri svoju situáciu interrupciou z iných ako vyššie spomenutých dôvodov, považuje sa to za hriech. A rovnako ako pri ktoromkoľvek inom hriechu má cirkev mandát napomínať, kázať a viesť hriešnika k pokániu, milosti a k obnove vzťahu s Bohom.

18. Rozvod

- (75) Manželstvo medzi mužom a ženou Boh ustanovil už v rámci stvoriteľského poriadku ako nerozlučný zväzok, na čo sa odvoláva aj Ježiš Kristus, keď potvrdzuje: *Čo Boh spojil, človek nerozlučuje!* (Gn 2:22–24; Mt 19:5–6). Ak prinesie manželstvo sklamanie, veriaci nesie trpezlivo dôsledky, snaží sa všetko premáhať láskou a ušľachtilým správaním (Kol 3:13). Biblia nabáda k zachovaniu zväzku aj vo vzťahových konšteláciách, ktoré nie sú ideálne (1Pt 3:1nn; 1Kor 7:10nn).⁷ V každej manželskej kríze hľadáme predovšetkým cesty k zachovaniu manželstva, k zmiereniu a obnove vzťahu. Neochota hľadať také cesty ukazuje na tvrdé srdce (Mt 19:8). Rozvod je zlý (Mal 2:14–16; Mt 5:21n; Lk 16:17n; Rim 7:1–3 atď.), pretože ruší Božiu vôľu a dielo, rozdeľuje, čo Boh spojil, porušuje zmluvu medzi ľuďmi aj Bohom, dotýka sa dôstojnosti zúčastnených osôb.⁸ Pritom ani v prípade smilstva Boh nežiada rozvod (napr. Oz 2–3), len ho pripúšťa. Cieľom riešenia takého problému by vždy malo byť pokánie, zmena života (Ga 6:1) a odpustenie so zmierením (Ef 4:31–32), nie rozvod.⁹
- (76) Boh nenávidí rozvod (Mal 2:16), ale vzhľadom k ľudskému hriechu s ním počíta.¹⁰ Rozvod považujeme za krajné riešenie, tak ako Mojžišov zákon pripúšťa rozvod kvôli nejakej *hanebnosti/odpornosti* (Dt 24:1) a Ježiš kvôli *smilstvu* (Mt 19:9).¹¹ *Smilstvo*, po grécky *porneia* doslova *oddávanie sa chtiču/nezákonnej túžbe* sa vzťahuje k sexuálnej oblasti. *Porneia* bola vo svojej dobe slovom pre sexuálnu nevernosť a zahŕňala každý druh nezákonného pohlavného styku, vrátane homosexuálneho (Lv 18:22; Rim

⁷ Teze k pastoraci rozvádějících se a rozvedených, Studijního odboru Rady Církve bratrské, 2012, http://www.cb.cz/vzdelavani/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=7:eticke-otazky&Itemid=104 (20. 2. 2015).

⁸ Teze k pastoraci rozvádějících se a rozvedených, SO RCB, 2012.

⁹ Manžství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006, In: Teologická stanoviska a doporučení Rady Církve bratrské a Studijního odboru, Rada CB, Praha 2009, s. 29-31.

¹⁰ Manžství, rozvod a nový sňatek. Stanovisko SO RCB, 2006, s. 29-31.

¹¹ Dôležité je, že Ježiš neuvádza ako možný dôvod rozvodu „len“ *cudzoložstvo*, teda manželskú neveru, ale *smilstvo*, čo je širší pojem.

1:26–28; 1Kor 6:9) a incestu. Apoštol Pavol používa toto slovo tiež v 1Kor 5:1 k označeniu styku s prostitútkou (1Kor 6:13–16). Je tu možné zaraďiť tiež pedofiliu a ďalšie formy rôznych deviácií sexuálneho života. Smilstvo zahŕňa nielen neveru, ale aj akúkoľvek sexuálnu zvrhlosť. Reformátori (Luther, Kalvín, Bucer) boli ochotní uznať dôvod k rozvodu tiež tam, kde sa objavuje neúnosne kruté fyzické a psychické násilie.¹² Dnes také situácie vznikajú aj v prípade závislosti na alkohole, drogách, pri hmotnom vykorisťovaní, teda v prípadoch, kedy je hrubo pošliapovaná manželská zmluva, kde je ohrozovaná ľudská integrita, keď už ide o život, o zdravie s trvalými následkami. To je v podstate to, čo Mojžišov zákon pomenoval ako *hanebnosť/odpornosť* (Dt 24:1). V takých závažných prípadoch legitimitu rozvodu nespochybňujeme. Poškodená strana potom niekedy volí rozvod ako posledné východisko z núdze a *de iure* potvrdenie faktu rozvráteného manželstva (Mt 19:8n; 1Kor 7:10nn; Dt 24:1).¹³ Niekedy je potrebné – pre dobro zúčastnených detí – slúžiť k pokojnému rozvodu.

- (77) Druhý biblický dôvod na rozchod je založený na prianí neveriaceho, ktorý si nepraje žiť naďalej v manželstve s kresťanským partnerom a chce odísť (1Kor 7:15). Jedná sa o nechotu neveriaceho naplňať manželskú zmluvu s tým, kto sa usiluje žiť ako kresťan. Keď sa neveriaci chce nechať rozviesť, veriaci to rešpektuje (1Kor 7:15).¹⁴
- (78) Rozvod z iných dôvodov je hriechom a v prípade opätovného sobáša bránu k ďalšiemu hriechu.¹⁵ Veriacim, ktorí sa rozvádajú mimo dôvody zahrnuté v Písme, je venovaná pastoračná starostlivosť, keď chcú, prípadne je uplatnené kázeňské opatrenie,¹⁶ lebo otvorene odmietajú rešpektovať Božie slovo (Mt 18:15–17).¹⁷

19. Opätovný sobáš

- (79) Nový sobáš je umožnený ovdovelým a tiež tým, v ktorých manželstvách došlo k rozvodu v prípadoch uvedených v Písme (Mt 5:32; 19:9; 1Kor 7:15). Už rozlukový listok za Mojžiša mal funkciu právneho dokumentu, ktorým sa rozvedená mohla preukázať, že sa môže legálne znovu vydať: *Ona vyjde z jeho domu, odíde a vydá sa za iného muža* (Dt 24:2). Ani Ježiš nevylučuje možnosť opätovného sobáša a to vtedy, keď k rozvodu do-

¹² DAVIS, J. J.: *Evangelical Ethics: Issues Facing the Church Today*. Phillipsburg: PR Publishing, 1993, s. 82n.

¹³ Teze k pastoraci rozvádějících se a rozvedených, SO RCB, 2012.

¹⁴ Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006.

¹⁵ Teze k pastoraci rozvádějících se a rozvedených, SO RCB, 2012.

¹⁶ Poriadok Cirkvi bratskej, čl. 15, ods. 8b.

¹⁷ Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006.

šlo z dôvodu smilstva (Mt 19:9).¹⁸ Tiež apoštol Pavol píše o možnosti, že aj keď sa už *bez ženy* ožení, tak nehreší (1Kor 7:27–28a). Preto uznávame, že sú prípady, keď rozvod je legitímny a následný sobáš nie je sám o sebe hriechom.

- (80) Rozvod a následný sobáš je však hriechom pokiaľ ho človek zneužíva k úteku pred vernosťou a zodpovednosťou voči svojmu manželskému partnerovi (Mt 19:3–9, Lk 16:18). Tí, ktorí sa rozvádajú z iných dôvodov, ako z tých, ktoré uvádza Písmo a znova vstupujú do manželstva (alebo vstupujú do sexuálneho vzťahu nezosobášení) dopúšťajú sa cudzoložstva (Mt 5:32, Mk 10:11–12).¹⁹
- (81) Rozvod v dôsledku vlastného hriechu vyžaduje pokánie. S lacnou milosťou sa pred Bohom nedá kalkulovať (Mt 3:8), ale kde je ozajstné pokánie, tam je úplné odpustenie (1Jn 1:8–10; Iz 43:25; Heb 10:17). Ovocie takéhoto pokánia sa prejavuje ochotou zostať slobodným, alebo sa zmieriť s pôvodným partnerom (1Kor 7:11).²⁰ Nekajúcnych nesobášime. Nevylučujeme však ani tú možnosť, že kajúca strana po čase obdrží z milosti Božej príležitosť k novému začiatku v novom manželstve. Pokiaľ už došlo k novému sobášu, potom kajúca strana má v novom manželstve zostať verná.²¹

20. Eutanázia a sprevádzanie umierajúcich

- (82) Otázka eutanázie a sprevádzania umierajúcich je stále predmetom odbornej a celospoločenskej diskusie. Jedná sa o ťažkú tému, ktorá sa týka všetkých nás, pretože každý človek je ohrozený nemocou, bolesťou, opustenosťou a smrťou. V centre našej pozornosti je človek a jeho život, ktorý chápeme ako dar od Boha. Tento posvätný dar života²² nespochybňujeme ani v čase choroby a umierania. Umieranie prijímame ako súčasť života, preto je všestranná pomoc umierajúcemu pomocou k životu. Obhajujeme právo na dôstojné umieranie. Ľudská dôstojnosť je pre nás zakotvená vo viere v Boha a v božskom akte stvorenia človeka.
- (83) Ako kresťania plne súcitíme s človekom, ktorý trpí a vnímame utrpenie ako ťažkú situáciu nielen pre umierajúceho, ale aj pre jeho okolie. Súčasne však nesúhlasíme so snahou túto situáciu, ktorá so sebou často prináša pocity zúfalstva, bezmocnosti a prázdnoty, odstrániť usmrtením

¹⁸ O význame pojmu smilstvo, grécky *porneia*, pozri článok 18 „Rozvod“.

¹⁹ Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006, s. 30n.

²⁰ Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006, s. 30n.

²¹ Manželství, rozvod a nový sňatek, stanovisko SO RCB, 2006, s. 31.

²² Pozri *Vyznanie viery*, článok 4 s komentárom.

chorého človeka pomocou smrtiaceho prostriedku (asistovaná seba vražda či eutanázia). To však neznamená, že sme za udržiavanie života ťažko chorých a umierajúcich za každú cenu. Uvedomujeme si konečnosť ľudského života, aj hranice možností liečby. Rešpektujeme rozhodnutie lekára a rodinných príslušníkov, keď vývoj situácie smeruje k prerušeniu resuscitácie, či k zastaveniu prístrojov predlžujúcich niektoré životné funkcie, pokiaľ by to nevedlo k obnove istej kvality života. Udržiavanie vegetatívnych funkcií za použitia vyspelej techniky nemusí pokračovať za každú cenu.

- (84) Sme zásadne proti uzákoneniu eutanázie. Žiadosť o usmrtenie býva často predkladaná na základe priania pacienta, ktoré je vynútené momentálnou ťažkou zdravotnou či spoločenskou situáciou. Je eticky neprípustné, aby bol u niekoho vytváraný pocit, že je už bremenom a on sám sa musel pred sebou, či pred druhými ospravedlňovať, že ešte vôbec žije. Uzákonená eutanázia by podkopávala dôveru voči zdravotnému personálu v zdravotníckych zariadeniach. Eutanáziu nepovažujeme za možnosť voľby vo výnimočných prípadoch, ale za zneváženie posvätného daru ľudského života.
- (85) Namiesto eutanázie vyzývame k integrálnej starostlivosti o umierajúcich a o tých, ktorí ich sprevádzajú. Mnohé štúdie z krajín, v ktorých bola eutanázia uzákonená, skúsenosti zdravotníckeho personálu a ďalších asistujúcich osôb ukazujú, že ľudia žiadajú takéto riešenie predovšetkým z obavy zo straty dôstojnosti a z obavy zo závislosti na druhých. Dôvody, prečo ľudia často žiadajú eutanáziu, nie sú len lekárske, ale aj sociálne. V spomínaných krajinách tiež narastá počet usmrtení pacientov bez ich súhlasu. Paliatívna medicína je schopná odstrániť bolesť, alebo ju aspoň zmierniť na znesiteľnú mieru. Pre dôstojné umieranie je potrebné sprostredkovať umierajúcemu vedomie, že zostáva našim blízkym, že nie je ponechaný sám na seba a nie je opustený. Je dôležité vytvoriť mu rodinné prostredie, kde sa cíti byť doma a začlenený do osobných vzťahov.
- (86) Zdôrazňujeme integrálnu starostlivosť o umierajúcich v rodinách, nemocniciach, liečebniach pre dlhodobo nemocných, domovoch dôchodcov a ďalších zariadeniach. Túto starostlivosť poskytuje nielen zdravotný a ošetrojúci personál, ale tiež rodina a ďalšie blízke osoby. Cenným prínosom k takémuto integrálnemu prístupu je rozvíjajúca sa hospicová starostlivosť, ktorá sa v Českej republike aj na Slovensku rozvíja a potrebuje našu väčšiu podporu, vrátane domácej hospicovej starostlivosti. Podporujeme vzdelávanie a prípravu profesionálnych pracovníkov, pastorov, kaplánov, pastoračných asistentov a dobrovoľníkov, ktorí sú ochotní ťažko chorých a umierajúcich sprevádzať. Kresťania nemajú za-

búdať na finančnú a legislatívnu podporu rodinám, ktoré sa starajú o umierajúcich.

- (87) Namiesto diskusie o dobrej smrti (eutanázii), je potrebné venovať viac pozornosti umeniu zomrieť (ars moriendi). Nie technológie, ale vzkriesenie je zárukou, že nebudeme odcudzení od vlastného tela, od svojich blízkych a od nášho Boha. Nič nás nemôže odlúčiť od Božej lásky (Rim 8:38). Ani smrť, hlavne smrť nie!

4. O cirkvi

21. Cirkev a Božie povolanie do spoločenstva

- (88) Nová zmluva podáva svedectvo o tom, že spásne dielo Ježiša Krista vyúsťilo mimo iného do nového spoločenstva Božieho ľudu – cirkvi. Tvoria ho tí, ktorí uverili zvesti evanjelia, kajali sa a dali sa pokrstiť (Sk 2:41, Ef 1:13). Pán Ježiš vyjadril podstatu cirkvi v obraze viniča, kde on sám je kmeňom do ktorého sú vierou zaštepené ratolesti (Jn 15:5). Tí potom samozrejme tvoria spoločenstvo nielen s ním, ale tiež spolu navzájom s druhými. Pán Ježiš s výhľadom na budúcnosť cirkvi povedal, že aj keby bolo toto spoločenstvo pod tlakom, brány pekla ho nepremôžu.²³ Vo svojej veľ kňazskej modlitbe pred svojím golgotským utrpením sa modlil za tých, ktorí v ňom za jeho života spoznali zjaveného Boha a prijali slovo (Jn 17:7–8), ktoré zvestoval ako slovo od Boha. Modlil sa tiež za tých, ktorí uveria v budúcnosti (Jn 17:20). O veriacich hovoril vždy v množnom čísle a jeho túžbou bolo, *aby všetci boli jedno, ako ty, Otče, si vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás...* (Jn 17:21). Keď pripravoval svojich učeníkov na svoj odchod, hovoril o tom, že budú v starostlivosti prichádzajúceho Svätého Ducha, ktorý ich bude sprevádzať, sprostredkovať všetko potrebné pre život v spoločenstve a bude im pomocou v napĺňaní poslania: *Ako si ma ty poslal do sveta, tak som ich aj ja poslal do sveta* (Jn 17:18; Mt 28:18–20). Skrze Svätého Ducha bude on sám prítomný so svojou cirkvou (Mt 18:20). Z ľudskej strany ustanovil Pán Ježiš svojich dvanástich apoštolov, aby boli tými, ktorí budú tvoriť základ cirkvi: *Ste vybudovaní na základe apoštolov a prorokov, pričom uholným kameňom je Ježiš Kristus. V ňom celá stavba pevne pospájaná rastie vo svätý chrám v Pánovi, v ňom ste aj vy spoločne budovaní na Boží príbytok v Duchu* (Ef 2:20–22).

²³ Mt 16:18 *A ja ti hovorím: Ty si Peter a na tej skale si postavím Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.*

(89) Po Veľkej noci a po sviatkoch Letníc s dôrazom na zoslanie Svätého Du-cha sa obvykle dávali pokrstiť tí, ktorí boli oslovení Božím slovom a kajali sa. Pripojili sa tak k spoločenstvu Kristových vyznávačov a nasledovníkov (Sk 2:37–42). Novozmluvná kniha Skutky apoštolov podáva svedectvo o vzniku spoločenstva cirkvi, ktoré má potenciál prekračovať hlboké so-ciálne, náboženské a kultúrne priepasti. Jednota cirkvi všetkých národov a rás je svedectvom o Kristovej moci (Ef 2:14–19; Ga 3:29). Apoštolské listy kresťanským zborom prinášajú svedectvá o prvých spoločných zhromaždeniach cirkvi, o kresťanskej etike a organizácii života cirkvi. Okrem výnimočných situácií chorôb, či väznenia novozmluvné svedectvo nepozná kresťana, ktorý by žil mimo spoločenstva cirkvi. Život v spoločenstve cirkvi je znamením toho, že človek patrí Bohu (1Jn 3:14,16–18,23). Krst obráteného človeka je pečatením jeho pripojenia ku Kristovi, k hlave cirkvi a tiež zapojením do pozemského Kristovho te-
la.

22. Cirkev vo svetle novozmluvných obrazov

(90) Samozrejmosť, potrebnosť a mnohotvárnosť spoločenstva cirkvi je v Novej zmluve vyjadrená niektorými obrazmi. Jedná sa o obraz viniča a ratolestí (Jn 15:1–11), kde je zdôraznené zostávanie na viniči, v Kristovi, v jeho prikázaniach, ako podmienka prinášania ovocia (Božieho života). Ďalej je to obraz tela, kde hlavou je Kristus a členovia cirkvi tvoria jednotlivé údy, ktoré sú rôzne, navzájom sa potrebujú a dopĺňajú (Ef 1:20–23; Ef 4; Rim 12:4–5; 1Kor 12:12–27; Kol 3:15). Iným obrazom je stavba – chrám a duchovný príbytok Boží (Ef 2:20–22), ktorý ukazuje na jedno z poslání cirkvi, totiž byť kráľovským kňazstvom, oslavovať svojho Boha, načúvať mu a hlásať jeho skutky (1Pt 1:9). Obraz cirkvi ako rodiny (Ef 2:19) zdôrazňuje vzájomnú blízkosť, ktorá je viac než občian-stvo (Flp 3:20; Ef 2:11–22), ktoré dáva práva. Obraz piliera pravdy odha-ľuje poslanie cirkvi strážiť pravé učenie evanjelia. Obraz snúbenice Kris-tovej (Ef 5:25–27) potom ukazuje jednak na starostlivosť Pána cirkvi, ako aj na jej budúci údel.

23. Viditeľné znamenia cirkvi

(91) Okrem základných poznávacích znamení cirkvi, ktorú tvorí spoločné zhromaždenie, kde sa zvestuje Božie slovo, riadne vysluhujú sviatosti a veriaci sa o seba vzájomne starajú,²⁴ vidíme v novozmluvnom svedectve ďalšie vlastnosti, ktorými sa vyznačujú tí, ktorí patria k cirkvi. Cirkev je

²⁴ Pastорácia vrátane kázenských opatrení.

oddeleným²⁵ ľuďom od bezbožnosti k životu viery s Bohom, je ľuďom radujúcim sa (Jn 17:13), ľuďom zakoreneným v pravde (Jn 15:11 a 17:13,17), ľuďom poslaným (Jn 17:18–19), ľuďom vzájomnej jednoty (Jn 17:20–23) a ľuďom preukazujúcim lásku sebe navzájom aj všetkým ľuďom (1Kor 13:13; Jn 17:26; Jn 13:34–38).

24. Poslanie cirkvi

- (92) Cirkev je spoločenstvo, ktoré má svoje poslanie. Patrí k nemu predovšetkým:
- (93) Pestovanie spoločenstva s Bohom a medzi ľuďmi navzájom, uctievanie a Božia oslava (Ef 5:19; Jn 4:23; Lk 10:27). Sme tu na tejto zemi pre Boha ako jeho ľud. Toto poslanie vyjadrujú obrazy kráľovského kňazstva a cirkvi ako chrámu.
- (94) K poslaniu cirkvi patrí budovanie a vzdelávanie, duchovný rast. Svojej cirkvi dáva Hospodin rôzne dary – charizmy, ktoré slúžia *na budovanie Kristovho tela, až kým všetci nedospejeme k jednote viery a poznania Božieho Syna, v dokonalého človeka, ktorého mierou dospelosti je plnosť Krista* (Ef 4:11–16). To, že sa veriaci navzájom potrebujú, povzbudzujú sa a slúžia si k duchovnému a ľudskému rastu, je v Novej zmluve vyjadrené slovným spojením *jedni druhým/-ch a navzájom jedni druhých milujte* (Jn 13:34–35; 15:12,17; Rim 13:8; 1Tes 3:12; 4:9; 1Jn 3:11, 23, 4:7,11–12; 1Pt 2:17), *služte si navzájom* (Ga 5:13), *odpúšťajte si* (Ef 4:31–32; Kol 3:12–13; Ef 4:32; Mt 18:21), *neste vzájomne svoje bremená* (Ga 6:2), *vyznávajte si navzájom hriechy* (Jk 5:16), *vzájomne sa potešujte* (1Tes 4:18), *napomínajte sa* (Mt 18:15), *vyhľadávajte zablúdených* (Mt 18:10–12). Vyššie uvedené výroky vylučujú ľahostajnosť a nezáujem o blížneho v Kristovi. Súčasťou celkovej starostlivosti, ktorú si veriaci z Božieho poverenia prejavujú, je povzbudzovanie a napomínanie, ktorého cieľom je pomôcť blížnemu vrátiť sa, či zostať na cestách viery a vernosti Bohu a jeho prikázaniam. Cirkev má v kontexte svojho vnútorného budovania modelovať na tomto svete, ako vyzerá život nového spoločenstva a vzájomného spolužitia.
- (95) Účelom napomínania (cirkevnej kázne) je náprava hrešiaceho brata či sestry. Ak nepomôže dohovor medzi štyrmi očami, pokračuje kázeň napomínaním pred svedkami, v staršovstve, poprípade obmedzením členských práv, alebo aj vylúčením zo zboru. Tí, ktorí sú povolani napomínať iných, musia v pokore prejsť cestu sebapoznania (Ga 6:1) a musia byť

²⁵ Svätým – 1Pt 2:9

naplnení láskou a poznaním Božej vôle (Rim 15:14). Dôvodom k napomínaniu sú nebiblické učenia, zrejme mravné poklesky odporujúce Písmu, prejavy nelásky, zlé reči, ale aj vytváranie rozbrojov a porušovanie poriadku spoločenstva cirkvi. Vekom starších napomínáme ako otcov a mladších ako svojich bratov (1Tim 5:1). Nesmieme nikdy kázať to, čo patrí len ku kultúrnemu koloritu, osobnému vkusu, životnému štýlu a názorom, pokiaľ to zjavne neodporuje Božiemu slovu.

- (96) V kresťanskom zbore je rovnako dôležité vedieť kázeň vykonávať ako ju aj prijímať. Napomínanie považujeme za súčasť strážnej služby lásky, nie za odsudzovanie, alebo prejav nepriateľstva (2Tes 3:15).
- (97) Poslanie cirkvi sa nevyčerpáva smerom k Bohu a smerom do vnútra cirkvi. Neoddeliteľne k nemu patrí poslanie byť *soľou a svetlom sveta* (Mt 5:13) a byť svedectvom nebeským mocnostiam o Božej múdrosti (Ef 3:10). Pán Ježiš sa vo svojej veľkňazskej modlitbe v Getsemane modlí: *Ako si ma ty poslal do sveta, tak som ich aj ja poslal do sveta* (Jn 17:18). Cieľom tohto poslania je, *aby svet uveril, že si ma poslal* (Jn 17:21).
- (98) Poslanie cirkvi na zemi smeruje tiež k naplneniu toho, čo znamená, že sme boli stvorení k životu na tejto zemi v najvšeobecnejšom slova zmysle. Predpokladom naplnenia stvoriteľskej úlohy je byť človekom a pripraviť sa na Ježišov príchod.

25. Služba Slovom a služba lásky

- (99) Boh prichádza do spoločenstva s človekom tým, že hovorí i koná a svojim slovom aj činmi človeka oslovuje, potešuje a napomína.
- (100) O Pánu Bohu vieme iba to, čo nám o sebe zjavuje. Zjavil sa viditeľne vo svojom Synovi, ktorý bol vteleným Božím Slovom (Jn 1:1). Autentické a pravdivé zjavenie máme sprístupnené v Biblii, ktorá je ľudmi zachyteným Božím slovom. Z Biblie a podávania učenia apoštolov v Kristovej cirkvi vieme, kto bol Ježiš. Pretože Bibliu zvestuje a vykladá cirkev, je jej kázanie tiež slovom Božím, ak sa zvestuje podľa Písma a v Svätom Duchu.²⁶
- (101) Vo svojich zboroch zdôrazňujeme, že biblické slovo je súčasne aj činom. Keď Boh zjavuje svoju lásku, človek ju môže zakúsiť. Pán Ježiš čin kázal a slovo pôsobilo. Slovo objasňovalo jeho činy a činy dosvedčovali jeho

²⁶ *Druhá helvétska konfesia*, čl. 1, odsek 3: „Keď potom dnes toto slovo Božie v cirkvi riadne povolání kazatelia zvestujú: veríme, že zvestuje sa vlastné slovo Boha a veriaci ho prijímajú, a nie je treba iné slovo Božie ani vymýšľať, ani z neba očakávať; a zrejme je treba dávať pozor na zvestované slovo a nie na duchovného pastiera, ktorý ho zvestuje, ktorý i keď by bol zlý a hriešny, predsa slovo Božie nič menej zostáva pravé a dobré.“

slová. Ak slovo nie je spojené s činom, niečo zásadného tu chýba a cirkev je oslabená. Pravoverné kázanie nestačí, pretože Božie slovo sa vtelilo a vstupovalo do životov a skúseností druhých ľudí. Slovo Božie nespočíva len v racionálnom zvestovaní, ale inkarnuje sa do konkrétnych situácií, činov a skúseností. Preto sa modlíme, aby Božie kráľovstvo medzi nami nebolo prítomné len v slove, ale aj v moci (1Kor 4:20).

- (102) Vzdelávanie slovom je v zboroch nutné, pretože slovo je prvoradým prostriedkom k pestovaniu duchovného života. Vláda Pána Ježiša musí zasiahnuť všetky životné oblasti, nič z nej nie je vynechané. Život sa vyznačuje stálou zmenou a ak sa má meniť k lepšiemu, potrebuje stále povzbudzovanie, napomínanie a všetko, čo patrí k pastierskej starostlivosti. Pán Ježiš sa venoval nielen neveriacim zástupom, ale trávil čas aj so svojimi učeníkmi a vyučoval ich (Mk 4:34). Aj apoštoli vo svojich listoch potešovali a napomínali im zverených jednotlivcov a cirkvi.
- (103) Dôležitou súčasťou služby cirkvi je evanjelizácia. Kde sa už zbory len „vzdelávajú,“ tam je cirkev zameraná na seba a stratila zo zreteľa to, že je tu tiež pre druhých. Sila evanjelia bola vždy v tom, že oslovilo aj ľudí mimo cirkvi. Túžime po tom, aby naše modlitebne neboli prednáškovými sálami, ale „pôrodniciami“ kde by sme o novom živote nielen hovorili, ale videli ho aj prichádzať.
- (104) Dbáme pri tom, aby tí, ktorí zvestujú a vyučujú, prinášali *celé bohatstvo* Starej a Novej zmluvy (Sk 20:20). Kazatelia a staršovstvá majú povzbudzovať, aby si ľudia nosili do zhromaždenia Biblie a aby sa v Biblii spoločne hľadalo a čítalo. Bránime sa nebezpečiu, aby sa zvestovanie slova nestalo len úlohou niekoľkých jednotlivcov. Každý kresťan je Kristovým svedkom a má byť pripravený vydať počet zo svojej viery (Sk 1:8). Sme soľou zeme a svetlom sveta a toto poslanie môžu často členovia cirkvi plniť lepšie než kazatelia, ktorí nie sú s neveriacimi v svetskom zamestnaní.
- (105) Veľmi dôležitým poslaním cirkvi je diakonia. Cirkev sa vždy starala o sociálne slabých, chorých, opustených, zneužívaných a vykorisťovaných. Táto služba vždy smerovala do vlastných radov aj do okolitej spoločnosti. Bola to kresťanská cirkev, ktorá slúžila núdzným a zakladala nemocnice a domy pre tých, o ktorých nebolo postarané. Ani sociálne sebadokonalejší štát nie je schopný riešiť všetky sociálne problémy a vždy sú tí, ktorí prepadli cez sito najrôznejších záchytných programov. Je vhodné, aby každý zbor mal svoju vnútornú diakoniu, ale tiež ďalšie sociálne aktivity smerom do spoločnosti. Kristovo podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi ukazuje dôležitosť vyjadrenia lásky konkrétnymi spôsobmi (Lk 15:11–32).

26. Dary Ducha a ich využitie v zbere

(106) Pre rozvíjanie duchovného života je dôležité, aby sme nezabúdali, že práca Svätého Ducha sa prejavuje dvojakým spôsobom. Predovšetkým pôsobí nové stvorenie vo vnútri človeka (2Kor 5:17), znovuzrodenie a následný duchovný rast, ktorého cieľom je ovocie Ducha. Keď sa nové stvorenie Božím Duchom dotkne viacerých ľudí, je zrodená cirkev, tak ako sa to udialo najprv v Jeruzaleme na Letnice (Sk 2:41–47) a potom mnohokrát v dejinách. Duchovne novonarodené Božie deti sa pripoja do existujúcej miestnej cirkvi, alebo sa zrodí nová miestna cirkev – zborové spoločenstvo. Podobne ako na Letnice, Pán chce pridávať nových veriacich ku Kristovmu telu a Svätým Duchom pôsobiť ich posvätenie. Po druhé Svätý Duch zmocňuje cirkev k službe v Ježišovom mene, naplňa ju mocou Ducha a vybavuje duchovnými darmi milosti – charizmami. Obe stránky diela Svätého Ducha sú dôležité v cirkvi a nesmú byť oddeľované. Biblický dôraz a skúsenosť cirkvi nás učí, že usilovať sa o duchovné dary a nedbať o ovocie je nebezpečné. V duchovnej práci sa bez chariziem nezaobídeme.

(107) S vďačnosťou v tejto oblasti nadväzujeme na Jednotu bratskú, ktorá vyhľadávala charizmy u svojich členov a podľa nich ich zapájala do cirkevnej služby. V tejto otázke predbehla všetky reformované cirkvi a naznačila správny smer. Vďačne tiež prijímame dôraz kongregačného chápania zboru, podľa ktorého je každý zbor miestnou cirkvou a preto aj telom Kristovým, v ktorom sa majú prejaviť všetky potrebné dary Svätého Ducha. Sledujeme tiež oživenie, ktoré v cirkevnej práci prinášalo a prináša charizmatické hnutie a chceme kriticky prijímať všetko zdravé, čím Svätý Duch obohacuje a žehná prácu cirkvi. Ako vzor nám slúžia zbory budované apoštolom Pavlom, v ktorých sa naplno uplatnili dary Svätého Ducha a slobodné pôsobenie Ducha, a predsa tam vládol biblický poriadok.

(108) V prístupe k duchovným darom zastávame stanovisko, že živá cirkev sa nezaobíde bez darov Svätého Ducha, pretože nimi je každý zbor vybavený k tomu, aby slúžil jednotlivcom a spoločnosti darmi, ktoré boli prítomné v službe Pána Ježiša Krista a jeho apoštolov. Charizmy podľa nášho pochopenia nie sú prirodzené vlohy, ktoré dostáva človek pri svojom telesnom narodení, ale zvláštne dary milosti (*charis* = milosť), ktoré Svätý Duch udeľuje všetkým znovuzrodeným kresťanom, aby zbor mohol byť skutočným telom Kristovým, vybaveným darmi, ktoré boli v plnosti pri Pánovi Ježišovi Kristovi. V živom zbere sa má každý stretávať s kristovskou službou, ako sa jej zúčastňovali učenici pri svojom Majstrovi a ktorú On teraz poskytuje veriacim a svetu prostredníctvom svojich učeníkov a im zverenými charizmami. Preto tiež žiadny jednotlivec

nemôže nahradiť zbor. Nikto nie je nositeľom všetkých Kristových darov, ale živý zbor sa má usilovať o to, aby mu žiadny podstatný dar Ducha Kristovho nechýbal. Služba Pána Ježiša Krista nám tiež najlepšie ozrejmuje otázku, o ktoré dary sa máme usilovať.

- (109) Oddiely v Písme, ktoré obsahujú zoznamy darov (Rim 12:6–8; 1Kor 12; Ef 4:11–12; 1Pt 4:10–11), nám však naznačujú, že medzi jednotlivými zbormi a skupinami zborov (denomináciami), môžu zostať isté rozdiely v obdarovaní a že miestne cirkvi – zbory – majú rôznu vôňu podľa toho, na ktorú stránku služby Pána Ježiša kladú dôraz. Medzi rímskym a korintským zborom bol iste rozdiel aj keď v najdôležitejších daroch bola zhoda. (V liste Rimanom sa napríklad vôbec nehovorí o dare jazykov, ktorý tak zamestnával Korintňanov). Ak vychádzame z biblických zoznamov darov a máme pred očami službu Pána Ježiša a jeho dary, môžeme charizmy, ktoré naše zbory potrebujú, vymenovať nasledujúcim spôsobom. Pritom sme si vedomí, že biblické zoznamy darov nie sú myslené ako taxatívny výpočet. V priebehu dejín aj v súčasnosti sa objavujú nové dary milosti – charizmy, darované pre službu v rôznych historických a kultúrnych kontextoch.
- (110) Pán Ježiš, ako Boží svedok poslaný od Boha, dáva zborom aj dnes *apostolov* (*apostolos* = poslaný, posol). Jedná sa o apoštolský dar druhého rádu (nezamieňať s tými, ktorí boli Kristom povolani odovzdávať učenie), ktorý spočíva v Božom vyslaní do služby zvestovania evanjelia a bez ktorého sa nezaobídu kazatelia a misionári (Rim 10:15).
- (111) Potrebujeme aj *prorokov*, ktorým je zverená „slovo múdrosti“ a „slovo poznania“ (1Kor 12:8) a ktorí dokážu v pravý čas odovzdať aktuálne slovo od Boha.
- (112) Mocné zvestovanie evanjelia vyžaduje *evanjelistov*, ktorí by boli *Duchom pomazaní k hlásaniu evanjelia* (Lk 4:18), ktoré by privádzalo poslucháčov k obráteniu a znovuzrodeniu.
- (113) Obrátení ľudia potrebujú *pastierov a učiteľov* (Ef 4:11), ktorí by boli obdarovaní na upevňovanie veriacich a na vyučovanie základov viery a praktických aplikácií nasledovania Krista. Zborom nestačí jeden pastier a učiteľ. Preto tento dar by si mali prosieť staršovstvá a ďalší pracovní zboru medzi jednotlivými generáciami.
- (114) S tým úzko súvisí *dar povzbudzovania, potešovania a napomínania* – to je všetko obsiahnuté v gréckom slove *paraklésis*. Tento dar bol hojne užívaný v prvotnej cirkvi, ako o tom svedčí kniha Skutkov a epištoly (napr. 1Tes 5:11).

- (115) Dar *rozpoznávania (rozlišovania) duchov* (1Kor 12:10) dáva poznať, z akého ducha sa niečo v cirkvi či v spoločnosti deje. Je to dar, ktorý mieri k poznaniu skrytých problémov jednotlivca a spoločenstva.
- (116) Obetavosť zborov povzbudzujú členovia, ktorí dostali *dar dávania* – dar obetavej podpory Božieho diela finančne, vecne a ďalšími spôsobmi dávania času a svojej práce (Sk 4:36nn; 2Kor 8:5).
- (117) Kristus ako ten, ktorý vedie našu vieru od začiatku až do konca (Heb 12:2), zveruje dary pre *vedenie zborov a cirkvi* (1Kor 12:28), podľa ktorých by mali byť povolání predstavitelia cirkvi, kazatelia a volené staršovstvá zborov.
- (118) Kristus, ktorý preukazoval milosrdenstvo a súcit (Lk 15:11–32), chce jednotlivcom aj cirkvi udeľovať dar *milosrdnej starostlivosti* o núdzných v cirkvi, aj o tých, ktorí k spoločenstvu veriacich nepatria (služba núdznym 1Kor 12:28). Diakonia, sociálna služba cirkvi, patrí k dôležitému poslaniu zborov.
- (119) *Uzdravovanie chorých* (1Kor 12:9.28.30) modlitbou viery nám pripomína, že Pán cirkvi dáva aj tento dar pre službu v konkrétnych situáciách.
- (120) Na posledných miestach v biblických zoznamoch sú uvedené *dar jazykov a dar vykladania jazykov*, ktoré u samotného Pána Ježiša nenachádzame, ktoré sa však objavovali v prvotnej cirkvi. Apoštol Pavol stanovil v 1Kor 14 pravidlá pre používanie týchto darov. Nebránime týmto darom, pokiaľ je zachovaný poriadok podľa apoštolského učenia a sú užívané v Kristovej láske.
- (121) Popri týchto daroch, ktoré nachádzame v biblických zoznamoch, sú iste aj iné dary, ktoré môže Svätý Duch dať zborom a vybaviť ich nimi pre súčasné úlohy. Naša doba má ešte inú problematiku, než doba apoštolská. Preto chceme ponechať Svätému Duchu voľnosť, aby obohacoval naše zbory podľa svojej vôle (1Kor 12:11). Za duchovné dary máme horlivo prosiť (1Kor 14:1). Odmietame však násilné vynucovanie si určitých darov, ktoré je zasahovaním do Božej suverenity. Zdôrazňujeme, že aj v daroch milosti sa má uplatňovať slúžiaca láska (agapê) a dary majú slúžiť k jednote zboru a nie k rozdeleniu. Dary bez lásky nič neprospievajú (1Kor 13:1–3).
- (122) Pán Ježiš bol pre svoju službu zmocnený zvláštnym spočinením moci Svätého Ducha pri krste (Mt 3:16). Podobne boli zmocnení učeníci na Letnice. Uznávame potrebu *pomazania Svätým Duchom* k službe. Hovoríme radšej o zmocnení a pomazaní, a nie o krste Duchom, za ktorý považujeme znovuzrodenie podľa Jána 3:5. Nejde nám o pojmy, ale o vec

samu, ktorú považujeme za dôležitú a za zmocnenie a naplnenie Duchom v zboroch prosíme. Vedeeme členov cirkvi k tomu, aby si každý z nich uvedomil svoje duchovné obdarovanie a zapojil sa podľa neho do služby v zbore. S každým darom nám Boh súčasne zveruje úlohu a keď dary nečinne odpočívajú, stávajú sa zakopanými hrivnami (Mt 25:14–30) a Pán cirkvi bude takých služobníkov súdiť. Kde dary slúžia, tam sa vytvárajú v zbore pracovné skupiny, ktoré sa zameriavajú na určité úseky služby. Naším cieľom musí byť to, aby sa v zboroch každý stretával s plnosťou Kristovej služby, ako nám ju stále pripomína život Pána Ježiša Krista na tejto zemi. To musí byť predmetom našej horlivej snahy (1Kor 14:1).

27. Členstvo v cirkvi

- (123) Vzkriesený Ježiš zhromažďuje svojich učeníkov a dáva im úlohu, aby išli s evanjeliom, zvestovali a privádzali ďalších učeníkov. Samotná *ekklesia* – cirkev – vznikla ako ľud novej zmluvy, zrodila sa zo Svätého Ducha a začala svoju misiu v tomto svete. Každé spoločenstvo a predovšetkým spoločenstvo, ktoré je poslané slúžiť a získavať ďalších učeníkov, musí mať tiež určitý spôsob, ktorým sa ľudia k nemu môžu pripojiť. Od samých začiatkov cirkvi sa formy príslušnosti k Božiemu ľudu líšili podľa prostredia (židovské, helenistické a čoskoro boli zahrnuté aj ďalšie oblasti).
- (124) Na základe apoštolského učenia prakticky všetky cirkvi považujú krst za sviatosť, ktorá potvrdzuje a pečatí náš zväzok s Kristom a cirkvou ako jeho pozemským telom.²⁷ Kristus je hlavou cirkvi a preto je v záujme všetkých veriacich, aby patrili ku Kristovmu telu. Je zrejmé, že príslušnosť ku Kristovmu telu je istým spôsobom komplikovaná množstvom denominácií. Na druhej strane aj v Novej zmluve nachádzame náznaky rôznej praxe v jednotlivých miestnych cirkvách. Dôležitá nie je ani natoľko forma prijatia nového kresťana do cirkvi, ako to, že je prijatý do univerzálnej cirkvi a jeho prijatie nie je len zaradením do celosvetového kresťanstva, ale má aj vyjadrenie v miestnej cirkvi (zbore) – v domácnosti rodiny Božích detí. Nová zmluva nepozná kresťana bez príslušnosti k miestnej cirkvi. Naše učeníctvo potrebuje spoločenstvo svätých a v ňom povzbudzovanie, napomínanie a vzájomnú pomoc na ceste viery.

²⁷ Karl Barth vo svojej malej pozoruhodnej knižke *Učenie cirkvi o krste (The Teaching of the Church Regarding Baptism)*. London: SCM, 1948, s.9), píše: „Kresťanský krst je vo svojej podstate vyjadrením obnovy človeka prostredníctvom jeho účasti na smrti a vzkriesení Krista skrze nástroj Svätého Ducha. Týmto spôsobom je človek spojený s Kristom (Rim 6:3-5) v zmluve milosti, ktorá ja uzatvorená a realizovaná v Kristovi a v spojení s cirkvou.“

- (125) Na základe vyznania viery v Ježiša Krista sa katechumen krstom stáva členom všeobecnej cirkvi. To ale nie je možné bez zapojenia sa do miestnej *ekclesie* – do miestnej cirkvi – zboru. K tomu slúži sľub, ktorým nový člen vyjadruje svoju túžbu nasledovať Krista a pripojiť sa k pútnikom na spoločnej ceste viery v určitom mieste a čase. Novej zmluve je úplne cudzia myšlienka radosti zo spásy oddelene od cirkvi.
- (126) Nie je možné vyhnúť sa poznaniu, že Pán Boh nechcel spasiť iba jednotlivých ľudí, ale k jeho plánom patrilo budovanie cirkvi – nového Božieho ľudu. Nová zmluva vykresľuje cirkev mnohými obrazmi. Sme bratia a sestry v Božej rodine, občania jeho kráľovstva, kamene v jeho chráme (Ef 2:19–22), ovce Kristovho stáda, ratolesti viniča a členovia jeho tela (napr. Jn 10:14–16; 15:1–8; 1Kor 12:27). Patríme do Božej rodiny, pretože patríme jemu. „Je celkom nenormálne, ak vlastne nie nemožné, nárokovať si členstvo v univerzálnej – všeobecnej cirkvi, bez toho že by sme patrili k jej miestnemu viditeľnému prejavu.“²⁸ Nedá sa byť zmierený s Bohom a nebyť zmierený s Božím ľudom. Soteriológia musí byť neoddeliteľne spojená s ekleziológiou. Inými slovami vyjadrené: Spasenie potvrdené krstom nie je možné oddeliť jednak od súňalnosti s univerzálnou – neviditeľnou cirkvou, ale zároveň tiež od príslušnosti ku konkrétnemu útvaru miestnej cirkvi.

28. Cirkevné zriadenie a poriadok

- (127) Žiadne z obvyklých cirkevných zriadení nepovažujeme za výhradne biblicky zdôvodnené. Cirkevné zriadenia môžu dobre slúžiť, ak v ich organizačných formách pôsobí Svätý Duch. Bez Svätého Ducha je naopak aj najlepšie zriadenie prázdne.
- (128) Po uplynutí viac než 135 rokov života Cirkvi bratskej (založená v roku 1880), vďačne zisťujeme, že sa kongregačno–presbyterné zriadenie osvedčilo a v mnohom vyhovuje.
- (129) Kongregačné zriadenie sa vyznačuje zásadou, že cirkev je zhromaždením ľudí, ktorých povoláva Kristus a ktorí sa zaviazali k zodpovednému životu s ním aj spolu navzájom. Každý miestny zbor môže dosahovať čo najvyššieho stupňa viery, lásky a darov Svätého Ducha, a teda má právo sám rozhodovať o veciach duchovných aj ostatných. Kongregačný systém sa často a nesprávne označuje za demokratický. Správnejšie aj keď mierne idealistické je označenie kristokratický.

²⁸ John Stott vo svojej praktickej knižke *Your Confirmation: A Christian Handbook for Adults*. London: Hodder & Stoughton, 1984, s. 128.

- (130) Presbyterné zriadenie sa vyznačuje zásadou, že vzkriesený Kristus je jedinou hlavou cirkvi. On vládne svojmu ľudu svojím Slovom a Duchom. Miestna cirkev je spravovaná staršovstvom, ktoré je volené členským zhromaždením.
- (131) V našom kongregačno–presbyternom zriadení je zbor spravovaný kazateľom a staršovstvom. Vrcholným orgánom zboru je zhromaždenie všetkých členov zboru.
- (132) Voľbou staršovstva členské zhromaždenie uznáva, že Boh týmto starším udelil dary a schopnosti učiť a viesť jeho cirkev na zemi.
- (133) K vzájomnej podpore viery a spoločenstva Božieho ľudu a zároveň k rozvíjaniu služby Pánu Bohu sa jednotlivé zbory združujú do zväzku Cirkvi bratskej. V tomto zväzku sa navzájom zaväzujú podľa Písma k určitým spoločným zásadám viery, k právam a povinnostiam.
- (134) Analógiou členského zhromaždenia zboru na úrovni zväzku Cirkvi bratskej je konferencia kazateľov a volených zástupcov zborov. Analógiou staršovstva zboru je pre cirkev Rada Cirkvi bratskej.
- (135) Na základe návrhu staršovstva je kazateľ volený členským zhromaždením zboru a do služby je uvedený Radou Cirkvi bratskej.
- (136) Cirkev si svojim životom vytvára aj určité zvyklosti a poriadky. Stará Jednota bratská poznala ich cenu. Boli to výchovné pokyny k zbožnému a posvätenému životu pre rôzne cieľové skupiny v cirkvi: pre jednotlivcov, pre hospodárov, pre slobodných ľudí a pod. Kresťan by mal mať stále na zreteli, že v nasledovaní Ježiša Krista je tiež určitý poriadok života. V Korinte bolo silné duchovné prúdenie, ale apoštol Pavol videl aj potrebu poriadku (1Kor 14:40). Pokiaľ cirkev pre niektoré oblasti života a služby poriadky vypracuje, nepovažuje ich za rovnocenné autorite Písma svätého. Každý člen cirkvi by mal poznať, čo od neho Boh žiada a čo mu zaľubuje. Poriadky nemajú Ducha spútať, ale majú napomáhať jeho slobodnému pôsobeniu. To je možné len tam, kde je kresťan ochotný svojho Pána poslušne a bez výhrad nasledovať (Rim 8:2).
- (137) Aj tam, kde Svätý Duch silne vane, sú Slovo Božie a poriadok hrádzou ľudskej ľubovôli. Duchovné prebudenie si neraz tvorí aj nové formy a riečištia. Vzťah medzi vnútorným obsahom a vonkajšou formou v cirkvi ale nemôže byť ľubovoľný, vždy vytvára určité napätie. Obsahová vnútorná náplň potrebuje vhodné vyjadrenie vo formách, ktoré neodporujú Písmu a berú zreteľ na historický kontext a danú kultúru.

29. Bohoslužobné zhromaždenie

(138) Jadrom zborového života v Cirkvi bratskej sú bohoslužobné zhromaždenia. Cirkev, ktorá vychádza k službe v spoločnosti, sa musí tiež spoločne zhromažďovať k obnove síl a k načerpaniu ďalšieho poznania a múdrosti z Božieho slova. V bohoslužobných zhromaždeniach sa zvestuje Božie slovo predovšetkým kázaním a službou sviatosťami. Na toto Božie oslovenie cirkev odpovedá vzývaním a chválením Pána v modlitbách a piesňach a v osobnom svedectve viery. Zhromaždenia zboru sú teda miestom spoločenstva s Bohom a cirkvou a príležitosťou k čerpaniu zo spoločenstva cirkvi (1Jn 1:3). Zhromaždenia sú otvorené pre verejnosť a hostia sú v nich vítaní.

30. Náplň zhromaždenia

(139) Náplňou zhromaždenia Cirkvi bratskej je uctievanie trojjediného Boha, čítanie Písma a výklad Božieho slova so zvestovaním evanjelia, spev duchovných piesní, modlitby, ďalej osobné svedectvá, požehnanie a pri vhodných príležitostiach napr. biblických hodinách a domácich skupinkách tiež rozhovory nad Písmom a spoločné zdieľanie duchovných skúseností. V rámci bohoslužobného zhromaždenia sa konajú krsty, slávenie Večere Pánovej, požehnávanie detí, svadby a pohreby. V zhromaždeniach je dávaná príležitosť k dobrovoľnej finančnej zbierke v prospech plnenia poslania zboru. Uctievanie a adorácia v bohoslužbe (v modlitbách, piesňach a vyznaniach) sa stávajú povzbudením k viere a nasledovaniu Krista v každodennom živote.²⁹

(140) Z liturgického hľadiska sa zhromaždenia Cirkvi bratskej vyznačujú značnou voľnosťou. Kázanie a svedectvá majú byť zrozumiteľné, zamerané nielen na vzdelávanie cirkvi, ale aj misijne smerom k hostom. V niektorých zhromaždeniach má byť daná príležitosť k modlitbám všetkým bratom a sestrám. Spev celého zhromaždenia je dôležitou súčasťou bohoslužby. Okrem spoločného spevu môže byť primerane zaradená aj služba spevom a hudbou, prípadne recitácia vhodnej poézie, alebo dramatické spracovanie biblických či ilustračných príbehov. V živote miestneho zboru sa odporúča zvýrazniť hlavné sviatky cirkevného roku.

(141) Podľa povahy, obsahu a zamerania zvesti sú zhromaždenia nedeľné, evanjelizačné, zhromaždenia mládeže, biblické a modlitebné hodiny a zhromaždenia príležitostné ako sú zborové dni, svadobné, pohrebné, inštalačné a ordinačné bohoslužby.

²⁹ Starocirkevné vyjadrenie *Lex orandi, lex credendi* vyjadruje, že zákon modlitby je zákonom toho, čomu veríme. Bohoslužba ovplyvňuje našu vieru.

31. Vedenie zhromaždení a ich formálna stránka

- (142) Vedením zhromaždenia je poverený kazateľ, alebo iný k tomu obdarovaný člen staršovstva či zboru. Dbáme na biblickú zásadu, aby sa v cirkvi dialo všetko *slušne a v poriadku* (1Kor 14:40) a preto voľné zhromaždenia bez vedenia poverenou osobou nekonáme.
- (143) Kazatelia nemajú predpísaný zvláštny bohoslužobný odev. Pre mimoriadne bohoslužobné príležitosti môžu použiť bežný liturgický odev (napr. krstný či slávnostný talár) s ohľadom na miestnu kultúru a cirkevné zvyklosti. Pre kaplánske služby, služby na verejnosti či v ekuméne, môžu použiť pastorský kolárik.
- (144) Zhromaždenia sa konajú v modlitebniach, v kostoloch, v prenajatých miestnostiach, bytoch a výnimočne, najmä pri krstoch ponorením a pri svadbách aj vo voľnej prírode. Evanjelizačné zhromaždenia sa môžu konať aj na uliciach a verejných priestranstvách.
- (145) Modlitebne a kostoly Cirkvi bratskej majú byť zariaďované účelne, bez nákladnej a okázalej výzdoby. V interiéroch môžu byť použité biblické verše, kresťanské symboly a vkusná výzdoba. Modlitebne nemajú pôsobiť ako miestnosti na schôdze a majú byť, pokiaľ sa dá, dôstojným bohoslužobným priestorom. Hlavne je treba dbať na čistotu a poriadok v sálach modlitebni, vo vstupných a príľahlých priestoroch. Naše modlitebne nie sú sakrálnymi priestormi, v ktorých by nebolo možné aj hlavnú sálu používať viacúčelovo. V zboroch, kde k tomu vznikajú dobré príležitosti, nebránime architektonicky moderne poňatým stavbám modlitebni, ktoré svojim exteriérom aj interiérom oslovujú dnešného človeka.
- (146) K službe pri vchode sa určujú tí, ktorí majú dar dobrého vystupovania a nadväzovania kontaktov. Ich úlohou je vítať prichádzajúcich a uvádzať ich do zhromažďovacích priestorov. Najmä hosťom je treba venovať nevťieravú pozornosť a ukázať im, že sú v zbore vítaní.
- (147) K duchovnému vzdelávaniu a z misijných dôvodov sa konajú aj menšie zhromaždenia (skupinky) v bytoch a domoch členov a priateľov zboru, alebo na iných vhodných miestach. Stretávania v domácich skupinkách nemajú kolidovať so zhromaždeniami zboru a má ich viesť duchovne skúsený brat či sestra. Konajú sa hlavne z iniciatívy niektorého člena, ale vždy s vedomím staršovstva.

32. Požehnanie dieťaťa

(148) Požehnanie dieťaťa nie je sviatosťou, ale napriek tomu je dobre biblicky zakotvené. Viacej rodičov prináša pri bohoslužbe svoje deti k požehnaniam. Rodičia, ktorí nechávajú krst svojho dieťaťa na dobu jeho slobodného a vedomého rozhodnutia po jeho obrátení, majú možnosť priniesť dieťa do zhromaždenia zboru (Lk 2:22; Mk 10:13–16), aby ich zverili Pánu Bohu a spoločne so zborom pre ne prosili za Božie požehnanie. Týmto aktom sa vyjadruje, že deti sú zvereným darom od Hospodina a patria Pánu Bohu. Služba požehnaní môže byť poskytnutá aj deťom prípravných členov a priateľov zboru, ktorí o ňu požiadajú. Rodičovským sľubom kresťanskej výchovy a žehnaním dieťaťa je dieťa zaradené medzi deti zboru a stáva sa súčasťou spoločenstva cirkvi. Žehnanie deťom je ozvenou evanjeliového príbehu. Pán Ježiš deti prijímal a žehnal im (Mt 19:13–15). Inšpiráciou k požehnaniam je tiež starozmluvné ustanovenie, podľa ktorého rodičia prinášali svojich synov do chrámu, aby ich predstavili a zasvätili Hospodinovi (Lk 2:22–24).

(149) Sľub rodičov môže byť analogicky upravený, aby rodičia, ktorí ešte nie sú vyznávajúcimi kresťanmi, nesľubovali nič, čo ešte nie je ich presvedčením. Ako do starozmluvného ľudu, tak aj do kresťanskej cirkvi deti patria a sú jej súčasťou.

33. Sviatosti

(150) Kázeň je slovo, ktoré počuť, sviatosti sú slovo, ktoré vidieť. Boh vyšiel v ústrety našej predstavivosti a možnostiam duchovného chápania a dáva nám slovo nielen počuť, ale vo sviatostiach aj vidieť, hmatať, chutnať. Pritom sviatosti nepokladáme len za prázdne symboly, ale za reálne znamenia, ktoré za predpokladu viery dávajú to, čo znázorňujú. Máme dve sviatosti ustanovené Ježišom Kristom, svätý krst a svätú Večeru Pánovu (eucharistiu).³⁰ Sviatosti nepovažujeme za magické prostriedky, ktoré by nám niečo dávali bez ohľadu na náš postoj viery. Zdôrazňujeme, že sviatosti sú pre hriešnikov a nie pre pokrytcoch a tých, ktorí dosiaľ nespoznali svoj hriech a uvažujú ako farizej v chráme (Lk 18:10–14).

34. Svätý krst

(151) Krst je pre nás sviatosťou začiatočnou. Poskytuje krstenému príležitosť vyznať, že zomrel spolu s Kristom (Rim 6:1–3). Vo väčšine zborov krstíme

³⁰ Staré označenie *eucharistia* pochádza z gréckeho slova pre dobrorečenie. Niekedy sa používa aj označenie „stôl Pánov.“

tých, ktorí vyznávajú svoju vieru. Krstíme ale aj deti tých členov cirkvi, ktorí sa spoliehajú na Božie zaslúbenie zmluvy a vyznávajú svoju vieru namiesto svojich detí. Vychádzame z toho, že krst detí je veľmi starou praxou cirkvi, kde sa krst dieťaťa stával analógiou obriezky (Kol 2:11–13).

- (152) Krst konáme na základe Kristovho poverenia (Mt 28:19–20; Mk 16:16). V textoch Písma je krst podčiarknutý ako výraz poslušnosti a začlenenia do cirkvi. Krst na znamenie pokánia a viery pečatí odpustenie hriechov a nový život v Kristu. Ten, kto je pokrstený, patrí Kristovi a môže sa oprávnenne spoliehať na Kristovu pomoc a ochranu. Krstu predchádza zrieknutie sa zla a odovzdanie sa Bohu.
- (153) Krst dieťaťa sa má konať v zhromaždení zboru, pretože zaväzuje rodičov aj zbor k modlitbám za tieto deti aj k ich kresťanskej výchove. Pred krstom dieťaťa skladajú veriaci rodičia sľub uvedený v Bohoslužobnej agende Cirkvi bratskej.
- (154) Kazateľ, alebo poverený člen staršovstva vedie pred krstom prípravné vyučovanie základov viery a praxe kresťanského života v cirkvi aj spoločnosti.
- (155) Krst na základe vyznania viery má byť spojený s prijatím za člena zboru. Deje sa tak spravidla pri slávení svätej Večere Pánovej.
- (156) Krst dospelých konáme buď ponorením, alebo poliatím, či pokropením hlavy. Cirkev bratská nehodnotí krst podľa množstva krstnej vody³¹ a rešpektuje v tom starú kresťanskú tradíciu doloženú napr. v spise *Didaché*.³²
- (157) Krstený urobí najprv v prítomnosti zboru vyznanie a sľub na základe otázok položených tým, kto krstí. V prípade krstu viacerých osôb je aspoň jedna otázka vždy položená jednotlivcovi, aby odpovedal a vyznával sám za seba. Návrhy otázok sú uvedené v Bohoslužobnej agende.
- (158) Krst považujeme v zásade za neopakovateľný. Pre tých, ktorí boli pokrstení v detstve a túžia pri vstupe do zboru obnoviť svoje krstné vyznanie a sľub, je možné odporučiť bohoslužobnú pripomienku krstu (Bohoslužobná agenda CB). V prípade, že predošlý krst nebol vykonaný v meno Boha Otca, Syna a Ducha svätého a nejednalo sa tak o trojičný krst, je možné pokrstiť. Ak je niekto po svojom obrátení vážne znepokojený, či

³¹ „Namiesto neplodných rozhovorov o krste vodou odporúčame sústrediť pozornosť na podstatnú otázku znovuzrodenia zo Svätého Ducha a nutnosť posväteného života viery.“ (Konferenčné uznesenie CB z roku 1974)

³² *Didaché. Spisy apoštolských otců*, kap. VII, Praha: KEBF, Kalich, 1985, s. 18. Tento veľmi starý spis sa obvykle datuje do konca 1. storočia, alebo do prvej polovice 2. storočia.

jeho predošlý krst je platný (napr. rodičia krsteného neboli v dobe krstu dieťaťa veriaci), vedie s ním kazateľ najprv pastiersky rozhovor o neopakovateľnosti krstu. Ak dotyčný brat alebo sestra trvá na tom aj potom, že chcú byť pokrstení ako veriaci, nemá im byť v tom bránené. Nie sme povolaní, aby sme panovali nad vierou a svedomím druhých ľudí (2Kor 1:24; 1Kor 10:29).

35. Svätá Večera Pánova – eucharistia

- (159) Ak je krst začiatočnou sviatosťou, tak svätá Večera Pánova je sviatosťou pokračujúcou, lebo nám spečatuje odpustenie a dáva silu a nádej. Nemyslíme si, že sa veriaci človek svojim obrátením stáva dokonalým kresťanom, ktorý už nehreší. Ako Božie deti sme stále hriešnikmi, ktorí sú aj po svojom obrátení odkázaní na Božiu milosť. Každé slávenie je príležitosťou k sebaspytovaniu a vyznávaniu hriechov, pretože inak by sme jedli a pili nehodne a potvrdzovali svoje odsúdenie (1Kor 11:27n). Večera Pánova je zvestovaním Pánovej smrti a poskytuje príležitosť, aby sme sa kajali a spečatuje nám Božie odpustenie. Okrem toho je nám predobrazom Baránkovho hodú a naplňa nás tak radostným výhľadom na spoločné stolovanie s Pánom a celou jeho cirkvou v jeho kráľovstve. Starý biblický výraz pre večeru Pánovu znie „eucharistia“ a pripomína, že ide o radostné dobrorečenie Bohu za jeho dielo spásy.
- (160) Svätá Večera Pánova je hostina pre hriešnikov, ktorí svoj hriech poznali, vyznali a chcú ho opustiť. Žiadame členov cirkvi, aby pred každým slávením tejto sviatosti dali do poriadku svoj vzťah s Bohom aj s ľuďmi. Sviatosť neodopierame ani obráteným veriacim ľuďom z iných kresťanských cirkví, ktorí túžia po slávení Večere Pánovej. Je nám blízka tzv. *eucharistická pohostinnosť*, ktorá je cenná obzvlášť v rozľahlej diaspóre cirkví, na služobných cestách, pracovných a študijných pobytoch, dovolenkách a bežných návštevách.³³
- (161) Cirkev bratská slávi svätú Večeru Pánovu ako zvestovanie Kristovej smrti a vyznáva skutočnú Kristovu duchovnú prítomnosť v chlebe a víne.³⁴ Jedenie a pitie Krista, o ktorom Ježiš hovoril, sa deje prijímaním

³³ Pozri dokument Teologického odboru Rady CB „Současné otázky účasti na sväté večeri Páně“ z roku 1984. In: *Zásady Cirkve bratské*. Praha: Oliva, 1997, s. 50n.

³⁴ *Druhá helvétska konfesia*, kap. XXI, ods. 5: „Je aj duchovné používanie tela Kristovho, avšak nie také, aby sme mysleli, žeby sa sám pokrm v ducha premenil, ale také, ktorým telo a krv Pána zachovávajú svoju podstatu a vlastnosti, duchovne sa nám sprostredkujú, vôbec nie telesným, ale duchovným spôsobom, to je skrze Ducha svätého, ktorý dobrodenia získané skrze telo a krv Pána pre nás na smrť vydané, totiž samotné odpustenie hriechov, vykúpenie a život večný nám daruje a sprostredkuje tak, že žije v nás Kristus a my tiež v ňom žijeme a to spôsobuje, že pravou vierou prijímame Toho, ktorý je pokrmom a nápojom našej duši, t.j. život náš.“ Tiež ADLOF, A. *Přehled biblického učení*. Praha: Oliva, 1994, s. 44n. *Heidelberský katechizmus*. Komárno: Kresťanská reformovaná cirkev, 2014. ISBN 978-80-89269-36-5.

evanjelia a pečatí sa sviatostným hodom. Sviatostné znamenia vody, chleba a vína pri sviatostnom užití sa stávajú tajomnými znakmi svätých vecí, ako sú znovuzrodenie, či obmytie druhého narodenia (Tít 3:5) aj telom a krvou Pánovou.³⁵ Večera Pánova je pokrmom pútnikov na ďalšiu cestu a otvára pred nami tiež eschatologickú perspektívu tohto hodu v Božom kráľovstve, ako nám Pán Ježiš Kristus sľúbil. S ním budeme raz znovu jesť a piť z plodov viniča v Božom kráľovstve, ako zhodne zaznamenávajú všetky synoptické evanjelia (Mt 26:29; Mk 14:25; Lk 22:18).

- (162) Veriaci človek túži po slávení svätej Večere Pánovej, pretože potrebuje priebežne vyznávať a opúšťať svoje hriechy, odpúšťať svojim blíznym a prijímať uistenie o spáse. Alois Adlof pripomína, že Večera Pánova je tajomstvom, ktoré smeruje k tomu, čo vyjadrujú slová *Kristus vo vás*.³⁶ Silný je tiež dôraz spoločného slávenia rozmanitými údmi spoločenstva cirkvi. Účastníci hostiny sa stávajú rodinou spojenou zväzkami Ježiša Krista (1Kor 10:17; Rim 12:4–5; 1Jn 1:3). Preto sa Večera Pánova označuje aj ako *communio* – spoločenstvo a je hostinou jednoty cirkvi.
- (163) Svätá Večera Pánova sa koná v zbore spravidla dvanásťkrát do roka, v kazateľských staniaciach podľa potrieb a možností. O dátume rozhoduje staršovstvo s kazateľom zboru, odporúča sa pravidelnosť. Svätá Večera Pánova sa slávi spravidla počas nedeľných bohoslužieb. Je možné odporučiť tiež slávenie počas kresťanských sviatkov a pri mimoriadnych udalostiach zborového života, ako sú napr. dni pokánia a posvätenia, voľby staršovstva, dôležité rozhodovania, zborové konferencie a pod.
- (164) Svätú Večeru Pánovu vysluhuje ordinovaný kazateľ. Staršovstvo môže touto službou v rámci svojho zboru dočasne poveriť aj staršieho zboru. Za správne vysluhovanie sviatostí a priebeh zhromaždenia zodpovedá správca miestneho zboru, alebo administrátor, ktorý je v takom prípade povinný povereného staršieho zboru náležite poučiť o význame sviatostí a o spôsobe slávenia.
- (165) Na svätú Večeru Pánovu sa majú účastníci pripravovať, a preto je v zbore ohlasovaná najmenej týždeň dopredu s výzvou k príprave účastníkov. V Cirkvi bratskej sa jej zúčastňujú spravidla členovia a umožňuje sa účasť tiež pokrsteným a znovuzrodeným hosťom z iných kresťanských cirkví, ktorí vyznávajú Ježiša Krista ako svojho Spasiteľa a Pána. Tí, ktorí pristupujú prvýkrát, sú riadne poučení a všetci účastníci sú vyzvaní, aby odstránili prekážky k požehnanému sláveniu.

³⁵ *Druhá helvétska konfesia*, čl. 19, ods. 9.

³⁶ ADLOF, A. *Přehled biblického učení*. Praha: Oliva, 1994, s. 44.

K odstráneniu prekážok pomáha svedčenie pred iným kresťanským svedkom či starším zboru a kazateľom (Jk 5:16).

- (166) Ak niekto nie je pripravený, alebo nemôže odstrániť prekážky slávenia, zvlášť odpustiť druhým ľuďom, je mu odporučené, aby sa nezúčastnil a neodkladne vyhľadal pomoc skúsenejších kresťanov. Kazateľ so staršovstvom majú napomínať tých, ktorí nežijú v pokoji so svojimi blíznymi. Aj kázeň, ktorá predchádza tomuto zvestovaniu kríža a smrti Pána Ježiša (1Kor 11:26), je zameraná nato, aby pripravovala k biblicky zodpovednému a radostnému sláveniu svätej Večere Pánovej.
- (167) Cirkev bratská sa hlási k interkomúnii³⁷ s tými, ktorí spoločne s nami vyznávajú trojičnú vieru, Ježiša Krista prijímajú ako Pána a Spasiteľa a sú Svätým Duchom znovuzrodenými členmi svojej cirkvi.³⁸ Rozdeľovať nás nemusia odlišné chápania Kristovej prítomnosti v svätej Večeri Pánovej. Ak sa člen inej cirkvi pravidelne zúčastňuje svätej Večere Pánovej v Cirkvi bratskej, vedie s ním kazateľ či poverený člen staršovstva rozhovor o dôvode slávenia sviatosti v inej cirkvi.³⁹

36. Nádej pre cirkev

- (168) Výhľad cirkvi do budúcnosti je výhľadom nádeje. Pán Ježiš hovorí o cirkvi ako svojej neveste, *ktorú si zamiloval, za ktorú sa obetoval, ktorú posvätil a očistil krstom vody a slovom, aby bola bez poškrvny a vrásky, svätá a bezúhonná* (Ef 5:25b–27). Budúcnosť cirkvi je plne v milostivých rukách Pána cirkvi, ktorý je verný a tých, ktorých povolal, zachová.

5. Teológia Cirkvi bratskej

37. Úloha teológie

- (169) Teológia je myslenie, či reč o Bohu. Každý, kto premýšľa o Bohu a vyjadruje to, čo verí, je teológom. Kresťanská teológia je poznávaním pravého a živého Boha, ktorý sa zjavil v Ježišovi Kristovi, svojom odvekom Slove (*Logos*) a tiež prostredníctvom svätého Písma (Jn 1:1, 17:3). Byť kresťanom preto znamená byť kresťanským teológom. Byť dobrým

³⁷ Spoločné slávenie svätej Večere Pánovej s členmi iných kresťanských cirkví. *Communio* (lat.) = spoločenstvo, vzájomné prijímanie.

³⁸ Pozri dokument Teologického odboru Rady CB „Současné otázky účasti na sväté večeri Páně“ z roku 1984. In: *Zásady Církve bratské*. Praha: Oliva, 1997.

³⁹ Priebeh svätej Večere Pánovej je popísaný v *Bohoslužobnej agende CB*. Je možné použiť viacej formulárov, ktoré slúžia pre rôzne druhy kresťanských zhromaždení.

kresťanským teológom znamená usilovať sa o hlbšie poznanie a oddanejšie spoliehanie sa na Božie Slovo.

- (170) Dobrá teológia poskytuje nielen vedomosti, ale poznanie Boha, ktoré vedie k napodobňovaniu jeho Syna. Podľa apoštola Pavla je to „rozumná a zmysluplná bohoslužba“ (Rim 12:1). Spôsob akým žijeme svoj každodenný život, odráža buď Božie milosrdenstvo, alebo niečo protikladné, čo nie je evanjeliom. Teológia musí zahŕňať reálnu aktívnu službu Kristovi v každej oblasti života. Teológia, ktorá zostáva izolovaná len v „akademických oblakoch,“ nie je teológia Slova, ktoré sa stalo telom (Jn 1:14).
- (171) Dobrá teológia motivuje a vstrojuje k svedeckému poslaniu v evanjelizácii a misii. Právě poznanie Krista nás vedie k jeho napodobňovaniu tým, že pôjdeme do sveta, aby sme ho zmenili Kristovou ponukou záchrany. Dobrá teológia vedie k čistejšej a jasnejšej prezentácii evanjelia svetu, ktorý ho nevyhnutne potrebuje. Odborná teológia meria svätým Písmom aj nové, aktuálne duchovné prúdy v cirkvi, aby tým čelila novým neobjektívnym nevyváženým biblickým dôrazom, ktoré negatívne pôsobia na spoločenstvo zboru.
- (172) Dobrá teológia buduje cirkev. Tí, ktorí boli povolani do služby Slova, majú za úlohu pridržať sa pravého učenia, povzbudzovať druhých v zdravom učení a usviedčať jeho odporcov (Tít 1:9, porov. 2Tim 1:14, Jud 3). Výzvy ostatných náboženstiev, postmoderného relativizmu a vedeckého naturalizmu nás nútia, aby sme boli hlboko zakorenení v Písme, zakotvení v historických vyznaniach cirkví a teologicky poučení tak, aby sme sa dokázali vzoprieť všetkému, čo sa stavia proti poznaniu Krista.
- (173) Z uvedených dôvodov podporujeme a rozvíjame teologické vzdelávanie, ktoré má zostať celoživotnou úlohou.

38. Cirkev v dobe teologického liberalizmu a náboženského pluralizmu

- (174) **Liberalizmus.** Termín liberalizmus tu chápeme oveľa širšie než ako odkaz k niektorým teologickým trendom 19. a 20. storočia. Nadväzuje na osvietenstvo a stal sa známym svojimi pokusmi prispôbiť kresťanskú vieru modernému bádaniu, či už pochádzalo zo štúdia dejín, literárnej kritiky, prírodných vied alebo neskôr z ďalších humanitných odborov. Liberalizmus bol sprevádzaný optimistickou atmosférou dôvery v rozvoj ľudského poznania a ľudských rozumových schopností. Za hodnotiace meradlo adekvátnosti viery je v teologickom liberalizme považovaná kombinácia rozumu a skúsenosti.

- (175) Liberalizmus sa prejavil v útoku na tradičnú autoritu kresťanského obsahu viery, a tým aj na Písmo. Ježiš bol chápaný skôr ako sociálny reformátor a učiteľ mravnosti než ako Pán a Spasiteľ. Neskôr sa zákonite začal prejavovať tiež liberalizmus etický, ktorý bol dôsledkom frontálneho útoku na autoritu Písma.
- (176) V nedávnej dobe sa z liberálnych koreňov vyprofilovala teológia smrti Boha, ďalej rôzne varianty sekulárnych teológií, teológia oslobodenia a feministická teológia. Pre tieto prúdy je typické, že poslanstvo Biblie považujú za nemoderné a zviazané rasistickými, sexistickými a ďalšími utlačateľskými prístupmi a metódami. Všetky tieto smery trpia optimistickým poňatím ľudskej prirodzenosti a evolučným chápaním kultúrneho vývoja ľudstva.
- (177) Liberalizmus veľmi narušil vieru mnohých ľudí a celkovo oslabil cirkev v Európe aj v Severnej Amerike. Misijne zostal neplodný a sekulárneho človeka rozhodne neoslovil. Prijatím etického pluralizmu likviduje biblický dôraz na pozitívnu odlišnosť kresťanov od svetskej spoločnosti.
- (178) **Autorita svätého Písma.** Liekom na choroby teologického liberalizmu je podriadenie sa autorite Božieho slova, viera vo verbalizované Božie zjavenie a nasledovanie cesty vteleného Slova v Ježišovi Kristovi. Apoštolovia nechceli byť slobodomyselnými liberálmi a bezzásadovými pluralistami. Skutočnú slobodu nachádzali v podriadenosti a poslušnosti Kristovi.
- (179) **Náboženský pluralizmus.** Kyvadlo ľudských predstáv sa presúva zo strany sekulárneho humanizmu do polohy náboženského pluralizmu. Tvárou v tvár nebezpečeniu globalizácie, ale zároveň aj opačne pôsobiacej fragmentácie, pod tlakom konfliktov, terorizmu a hospodárskych či ekologických kríz, sa vytvára na kresťanskú cirkev tlak, aby akceptovala hodnotu spásy v iných náboženstvách. Tento tlak sa prejavuje na rôznych úrovniach a vedie k posunu či vytlačeniu jedinečnosti a spásnej hodnoty Kristovho diela na náboženský trh dnešnej doby.
- (180) **Exkluzivita spásy.** Sme presvedčení, že tieto snahy o vzájomné uznanie vierohodnosti rôznych ciest k spáse nemôžu ľudstvu pomôcť. Je to snaha o spojenie toho, čo sa nedá spojiť. Sme vďační, že v niektorých náboženstvách môžeme nájsť podobné etické dôrazy, ktoré nám predkladá Božie slovo. Jednotlivé náboženstvá však majú svoje odlišné cesty spásy a riešia problematiku ľudského života zo svojej vlastnej perspektívy. Náboženský pluralizmus vo svojom dôsledku vedie k devalvácii a spochybneniu biblických dôrazov na Kristovu jedinou cestu k Bohu, na zjavenie pravdy a na skutočný život (Jn 14:4). Stará aj Nová zmluva

zhodne zdôrazňujú jedinečnosť Božieho stvorenia, ale tiež suverenitu Hospodinovho spásneho konania, vrátane výhľadu do budúcnosti.

- (181) **Exkluzivita spásy v Kristovom diele** nie je výmyslom cirkvi, ale patrí k tomu, čo nám Boh zjavil vo svojom Slove. Viera Izraela bola monojahvistická (Ex 20:1–2). Cieľom duchovného a sociálneho zápasu Božieho ľudu je doba, keď všetko ľudstvo spozná, že Boh Izraela, Hospodin, je jediným a pravým Bohom nad celou zemou (Ex 9:14,16,29; Iz 45:6,22). Prví kresťania vyznávali: *Ježiš je Pán*. Týmto vyznaním potvrdzovali Božie vtelenie v Kristovi a vyhlasovali Ježiša ako Boha a Spasiteľa sveta.
- (182) **Biblické zjavenie** poukazuje na nemožnosť sebaspasenia. Aj keď každý človek má na základe všeobecného zjavenia určité poznanie Boha, nemôže žiadnymi činmi, skutkami a meditáciami zachrániť samého seba. Pretože všetci ľudia zhrešili (Rim 1–3), všetci tiež potrebujú Božiu záchranu pripravenú v Kristovom diele spásy. Boh sa skláňa k tým, ktorí k nemu volajú: *buď milostivý mne hriešnemu* a zachraňuje len vierou a milosťou prostredníctvom Krista.
- (183) **Sociologický pluralizmus**. Exkluzivita spásy v Kristovi nesmie byť prekážkou pre sociologický pluralizmus. Naopak, každý kresťan má mať slobodu k rozvíjaniu vzťahov s ľuďmi všetkých národov, rás, náboženstiev a názorov. Sloboda v Kristovi je aj slobodou k službe a práci pre dobro ľudskej spoločnosti.

39. Cirkev bratská sa hlási k evanjelikálnemu hnutiu

- (184) Cirkev bratská je súčasťou evanjelikálneho hnutia. Je to široký duchovný prúd, ktorý nie je viazaný na určité konfesie. S týmto hnutím sa stretávame v cirkvách luteránskych, reformovaných, anglikánskych, slobodných, baptistických, metodistických, letničných a dokonca aj v cirkvi rímskokatolíckej a pravoslávnej. Je povzbudivé, že práve v tomto hnutí sa už v 19. storočí zrodil ekumenizmus.⁴⁰
- (185) Hlavnými dôrazmi evanjelikálneho hnutia sú autorita Biblie,⁴¹ účinnosť Kristovho kríža a pôsobenie Svätého Ducha. K tomu pristupuje dôraz na subjektívnu stránku prijatia Božej spásy v osobnom stretnutí s Ježišom Kristom.⁴²

⁴⁰ Evanjelická aliancia bola založená v Londýne v roku 1846 a od začiatku pôsobila ekumenicky.

⁴¹ Tento dôraz nie je nový. Nadväzuje na pochopenie svätého Písma v dobe patristiky a Reformácie.

⁴² Niekedy sa tomuto stretnutiu podľa Biblie hovorí znovuzrodenie zo Svätého Ducha, obrátenie, oblečenie si Krista, krst Svätým Duchom či prijatie spásy. Týmto dôrazom sa hovorí, že človek neprijíma svoju spásu iba rozumovým súhlasom

- (186) Evanjelium, od ktorého evanjelikáli odvodzujú svoju identitu, nie je produktom predstavivosti biblických pisateľov ani súčasných zvestovateľov. Naším presvedčením je, že Písmo, ktoré máme k dispozícii, je inšpirovaným Božím slovom. Pán Boh sa nám týmto spôsobom dal poznať a našou zodpovednosťou je Božie slovo podávať ďalej. Pán Boh nám však v Písme nezjavil všetko (Dt 29:28). To čo zjavil, patrí nám. To čo nezjavil, patrí jemu. Evanjelicálne hnutie je teda kombináciou vyznávania toho, čo nám Boh zjavil a agnosticizmu v tom, čo nám Boh nezjavil. Veľké problémy nastávajú, keď dovolíme, aby náš agnosticizmus prenikol do oblasti toho, čo Boh zjavil a naopak, aby naše vyznanie prenikalo do oblasti toho, čo nám nebolo zjavené. Chceme byť dogmatickí v tom, čo je nám zjavené a nesnažiť sa rozriešiť to, čo si Boh podržal ako svoje tajomstvo. Stojíme teda napravo od liberálnej teológie, ktorá je v mnohom agnostická a dokonca niekedy spochybňuje samotné zjavenie. Zároveň však stojíme naľavo od rôznych entuziastických a fundamentalistických prúdov, ktoré sa domnievajú, že im je už zjavené všetko.
- (187) Centrom Božieho zjavenia je Pán Ježiš Kristus. Ústredným ťažiskom svätého Písma je Ježiš Kristus a predovšetkým jeho kríž. Ježišov kríž zdôrazňuje podstatu jeho vykupiteľskej smrti. Ježiš Kristus sa stotožnil s nami tak úplne, že skutočne niesol náš hriech, zaplatil náš dlh, zomrel našou smrťou, na našom mieste. My sme si zaslúžili zomrieť a byť potrestaní za svoj hriech. Ježiš sa však vo svojej nekonečnej láske postavil na naše miesto. Kristova zástupná smrť je tým najúžasnejším príbehom, aký svet kedy počul.
- (188) Všetci evanjelikáli uznávajú nevyhnutnosť moci Svätého Ducha. Len Svätý Duch môže presvedčiť ľudí o hriechu, spravodlivosti a súde (Jn 16:8). Len Svätý Duch dokáže otvoriť oči slepých tak, aby videli pravdu, ktorá je v Ježišovi. Len Svätý Duch nás dokáže pritiahnúť ku Kristovi, znovuzrodiť nás a dať nám dar viery. Charizmatická obnova opodstatnene hľadá „duchovnú realitu“ a nielen suché slová na papieri. Potvrďujeme, že naplnenie Svätým Duchom prináša radosť, moc a duchovné nadšenie, ktoré premieňa život. Túžime po tom, aby sa evanjelicálne hnutie budovalo a širilo prostredníctvom darov Svätého Ducha. Nemôžeme ale prijať nebiblický dôraz na teológiu prosperity. Tu na zemi ešte nežijeme v plnej sláve Božieho kráľovstva.
- (189) Cirkev bratská vzišla z duchovného prebudenia a z práce misionárov prebudeneckých a evanjelikálnych hnutí. Od svojich začiatkov sa snaží o vernosť svojmu duchovnému odkazu. Cesty k duchovnej obnove dnes

s učením, či vykonaním určitého obradu, ale že je potrebné osobné stretnutie vo viere s Ježišom Kristom ako Pánom a Spasiteľom.

nestačí hľadať osamotene, ani v jednotlivých denomináciách, a preto radi spolupracujeme s tými, ktorým sú zmienené dôrazy vzáčne a považujú ich za nadčasové a nosné.⁴³

(190) Evanjelikálne hnutie vykladá Božie slovo s použitím exegézy a biblickej hermeneutiky. Ak je na jednej strane konzervatívne v učení a má úctu ku klasickým kresťanským vyznaniam, potom sa zároveň tiež usiluje o radikálnu aplikáciu Božieho slova do života jednotlivcov aj cirkvi. Zápasí o uplatnenie biblickej etiky a hľadá vhodné misijné podoby cirkvi, ktoré sú aktuálne a primerané pre dnešnú dobu a miestnu kultúru. Z duchovných prebudení si evanjelikálne hnutie nesie vzáčne dôrazy na modlitbu, evanjelizáciu, diakonickú službu núdznym a na zdieľanie osobných svedectiev o stretnutí a živote s Kristom.

6. Cirkev bratská medzi ostatnými cirkvami a vo svete

40. Cirkev a jednota kresťanov

(191) V západnom svete dnes kresťanská misia naráža na bariéru nedôvery. Vinu na tom má samotné kresťanstvo. Medzi cirkvou a súčasným človekom stoja jej vlastné dejiny: história sporov, vojen, nábožensky motivovaných popráv a vzájomných prekliatí. Ak má cirkev naplniť svoje poslanie, musí ho plniť v duchu pokánia. Pokánie znamená opustiť to, čo bolo príčinou predošlých zlyhaní. Cirkev v dejinách doplatila na svoju duchovnú pýchu a presvedčenie, že je vlastníkom absolútnej pravdy. V mene tejto domnelej absolútnej pravdy sa kresťania navzájom preklínali a zabíjali. Pokánie znamená opustiť pýchu vzájomného odsudzovania a v pokornom a otvorenom dialógu sa učiť jedni od druhých. Považujeme preto za veľmi dôležité spolupracovať na duchovnej obnove jednoty kresťanov. V strede všetkých kresťanských tradícií bije jedno srdce. Naša jednota spočíva v láske ku Kristovi, v prameni zjavení v Písme Starej a Novej zmluvy, v prvokresťanských krédach, tajomstve božskej a ľudskej Kristovej prirodzenosti a tajomstve svätej Trojice. Rozmanitosť historických cirkví a kresťanských tradícií vnímame ako bohatstvo duchovných darov v jednote Kristovho tela. Ježiš túto jednotu považoval za základ misie. Modlil sa: *aby všetci boli jedno ako ty, Otče si vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet veril, že si ma ty poslal* (Jn 17:21).

⁴³ Teologická stanoviska a doporučení Rady CB a Studijního odboru. s. 42n.

- (192) Cirkev bratská od začiatku hľadala cesty k duchovne spriazneným jednotlivcom, cirkvám a prúdom doma aj vo svete. Zbližovanie nastalo tým smerom, kde znelo biblicky verné evanjelium, kde Ježiš Kristus bol vyvyšovaný ako Pán a kde sa pracovalo na prebudení viery. V minulosti to boli predovšetkým kontakty s cirkvami slobodnými (evanjelikálnymi) v Nemecku, v anglosaských krajinách, v Škandinávii a inde. V súčasnej dobe je Cirkev bratská členskou cirkvou v Medzinárodnej federácie slobodných evanjelikálnych cirkví (IFFEC).⁴⁴ V Slovenskej republike sa zúčastňujeme na ekumenickej práci v rámci Ekumenickej rady cirkví, Združenia evanjelikálnych cirkví, Evanjelickej aliancie a ďalších organizácií.
- (193) Chceme sa aj naďalej držať zásady, že tvoríme duchovnú jednotu s tými, ktorí Ježiša Krista prijali vierou a znova sa narodili zo Svätého Ducha. Preto praktizujeme podľa tejto zásady interkomúniu (spoločnú účasť na slávení svätej Večere Pánovej) aj s členmi iných cirkví. Sme toho názoru, že rôzne cirkevné jednoty si majú navzájom slúžiť tými duchovnými darmi, ktoré sú im zverené. Len organizačné združovanie cirkví nestačí. Naopak veríme, že Pán Boh nový život stále tvorí. V takom očakávaní nového pôsobenia Svätého Ducha vidíme aj nádej pre spoluprácu a jednotu kresťanských cirkví.
- (194) V globálnom svete už nie je možné hovoriť o kresťanstve bez kontextu ponuky ostatných svetových náboženstiev. To pred misiu cirkvi kladie novú naliehavú úlohu: vydávať kresťanské svedectvo v dialógu so svetovými náboženstvami, vrátane ateizmu. Do tohto rozhovoru môže však kresťanstvo vstupovať len ako celok, ako jednota rôznych tradícií, ako *ekumenická teológia*.
- (195) Náš svet sa prudko vyvíja. Opakovane sme postavení pred nové spoločenské výzvy a len spoločný hlas kresťanov môže v spoločnosti niečo zavážiť. Sme si vedomí toho, že musíme aktívne prekonávať celé storočia formované predsudky a nevraživosti, inak svoje misijné poslanie vo svete nebudeme môcť hodnoverne naplniť.

41. Misijné a evanjelizačné poslanie cirkvi

- (196) K podstate cirkvi patrí evanjelizácia: „Tak ako sa oheň udržuje horením, cirkev žije misiou,“⁴⁵ napísal Emil Brunner. Cirkev je spoločenstvom Kristovho evanjelia na ceste k svetu. Tam, kde cirkev prestane niesť svet Krista a jeho evanjelium, prestáva byť cirkvou. Základom evanjelizácie

⁴⁴ International Federation of Free Evangelical Churches.

⁴⁵ BRUNNER, E. *The Word and the World*. New Yourk: Charles Scribner's Sons, 1931, s. 108.

je prítomnosť kresťanov vo svete podľa Ježišovej modlitby: *Nie sú zo sveta, ako ani ja nie som zo sveta ... Ako si ma ty poslal do sveta, tak som ich aj ja poslal do sveta* (Jn 17:16.18). Svätosť cirkvi sa prejavuje životom Kristových učeníkov, ktorí žijú vo svete a slúžia ako tí, ktorí *nie sú zo sveta*, ale patria Bohu. Byť svätý znamená oddeliť sa od bytia vo svete, pre bytie, ktoré spočíva v Bohu. Odpútať sa od závislosti na ocenení a potvrdení sveta a nasledovať Krista v jeho zostupe z prvého miesta na posledné (Flp 2:5–8).

- (197) Cirkev tu nie je sama pre seba, ale je tu pre svet. V tom spočíva *svetskosť* cirkvi. Človek odpútaný od sveta je *slobodný od všetkých*, aby sa mohol dať všetkým. Celý Kristov človek je tu pre svet, ako to vyjadril apoštol Pavol slovami: *Pre tých, čo sú pod zákonom, bol som ako ten pod zákonom, ... tých, čo sú bez zákona, stal som sa ako ten bez zákona, tých, ktorí sú slabí, stal som sa slabým ... Pre všetkých som sa stal všetkým, aby som zachránil aspoň niektorých* (1Kor 9:19–23). Sme povolaní k tejto „svätej svetskosti“.
- (198) Náš svet sa rozdeľuje na posvätnú oblasť náboženstva a profánnu oblasť. Náboženstvo sa sústreďuje na Boha a nevšima si potreby sveta. Sekulárna spoločnosť sa sústreďuje na svet a vylučuje Boha. Kristov Duch naopak prepája vieru a svet. Viera sa oddáva Bohu a preto sa oddáva jeho svetu. Kristov Duch je Duchom oddanosti Bohu: *nie moja, ale tvoja vôľa nech sa stane* (Lk 22:42b). Kristov Duch je tiež Duchom oddanosti svetu: *Lebo Boh tak miloval svet, že dal svojho jediného Syna* (Jn 3:16a).
- (199) **Evanjelium človeku odcudzenému od Boha.** Kristovo evanjelium zachraňuje najprv jednotlivého človeka. Mocou milosti a pokánia zjednocuje jeho rozbité srdce. Len človek obnovený v Kristovi môže byť nástrojom služby k zmiereniu sveta s Bohom. Každý Kristom premenený človek je povolaný, aby bol pre druhých svedkom duchovnej obnovy ľudstva. Také svedectvo sa nedá pomýliť s náboženskou propagandou. Byť svedkom znamená odkryť *poklad v hlinenej nádobe* (porov. 2Kor 4:7–10). Odkryť svojmu blížnemu svoju slabosť, svoje rany, svoj hriech a v týchto ranách a slabosti odkryť poklad Kristovej milosti, ktorá nás zachraňuje pred nami samotnými.
- (200) **Evanjelium vzájomnosti pre odcudzených.** Odcudzený človek je povolaný do novej komunity, jednoty v rozmanitosti (porov. 1Kor 12:4–26). V tomto spoločenstve sa učí žiť v pokore, pravdivo a v láske. Za základnú zložku šíriaceho sa evanjelia považujeme miestne cirkvi – zbory. Od oslovenia jednotlivca naša misia smeruje k zakladaniu cirkevných spoločenstiev.

(201) **Evanjelium odcudzenej civilizácii.** Evanjelium od jednotlivých ľudí v novom spoločenstve smeruje k záchrane ľudskej spoločnosti a dôležitých etických hodnôt. Týka sa celej histórie ľudskej snahy o poznanie pravdy, o tvorbu krásy a dobra, zápasu o lásku a spravodlivosť v našich dejinách. Do nebeského Jeruzalema nevstupujú len spasení jednotlivci. Národy sveta do nej majú vniesť svoju slávu a česť (Zj 21:24–26). Každá generácia musí hľadať nové vyjadrenia evanjelia a vydávať svedectvo, ktoré zodpovedá mysleniu a cíteniu kultúry, ku ktorej hovorí. Špeciálne zjavenie Písma, Zákon a evanjelium Ježiša Krista, musí vždy znovu a znovu vstupovať do dialógu s prirodzeným zjavením postupujúceho ľudského poznania. Duch pôsobí tam, kde sa na vlne času staré stretáva s novým (Mt 13:52).⁴⁶

42. Cirkev a spoločnosť

(202) **Svet je Boží.** Zázrak vesmíru a dejiny ľudskej civilizácie sú odrazom Božej slávy. Svet nie je Pánom Bohom odpísaný, ale Pán Boh vpisuje do sveta svoju reč – Logos. Boh svoje myšlienky vpisuje do textu vesmíru. Tou *rečou bez slov* (Ž 19:1–5) nás Stvoriteľ každodenne volá k poctivému poznávaniu pravdy a k skutkom tvorivej lásky. Ak sa cirkev vzdá zodpovednosti za svet a bude sa sústreďovať len na duchovnú záchranu jednotlivých ľudí, oslabí sa potom aj schopnosť osloviť jednotlivého človeka. Sekulárnemu človeku také kresťanstvo veľa nehovorí. Misia sa tak zužuje len na evanjelizáciu a zabúda na svoj sociálny rozmer.

(203) **Zodpovednosť za sociálnu službu.** Poslaním Kristovej cirkvi je stáť tam, kde stál Ježiš: na strane chudobných, prehliadaných, vylúčených, marginalizovaných. Cirkev, ktorá zrádza týchto najmenších medzi najmenšími, zrádza svoje poslanie. Cirkev bratská ordinuje nielen kazateľov, ale aj diakonov naplnených Svätým Duchom k diakonickej službe. Krista totiž nie je možné hodnoverne sprítomniť len hlásaním Slova bez toho, že by sme boli ako On, priatelia colníkov a hriešnikov (Mt 11:19), aby sme sa ako On dotýkali malomocných v našej spoločnosti.

(204) **Zodpovednosť za dielo civilizácie.** Symbolmi centra našej civilizácie už nie sú chrámy, ale finančné inštitúcie. Vo výrobnospotrebnnej civilizácii sa stráca zmysel hodnôt, ktoré ju založili. Všetko podlieha jedinému vše ovládajúcemu princípu trhu. Veda v našom svete prestáva byť prostriedkom k poznaniu samotnej pravdy. Stáva sa slúžkou technického a ekonomického rozvoja. Umenie už neslúži prehĺbeniu vnímavosti voči

⁴⁶ Mt 13:52 Preto každý zákonník, ktorý sa stal učeníkom nebeského kráľovstva, je ako hospodár, ktorý vynáša zo svojho skladu nové i staré veci.

tajomstvu existencie, stáva sa intelektuálnou zábavou pre úzku skupinu zasvätených. Cirkev sa nemôže vzdať zodpovednosti za to, aby stále znovu inšpirovala víziu zmyslu civilizácie. Z bohatstva svojich duchovných zdrojov môže znova inšpirovať vedcov, filozofov, sociológov, psychológov, umelcov a.i. Môže spájať svet ľudského poznania so svetom biblického zjavenia. Svet skeptického rozumu so svetom nádeje evanjelia. Svet zodpovednosti voči Bohu so svetom občianskej angažovanosti. Svet ekonomiky so svetom etiky, svet podnikania so svetom solidarity. Svet umeleckej citlivosti so svetom zbožnosti. Kresťanská misia tak smeruje do všetkých oblastí ľudskej civilizácie.

- (205) **Zodpovednosť za prekonanie odcudzenia človeka prírode.** Božia láska smeruje k celému stvoreniu. *Celé tvorstvo túžobne očakáva zjavenie Božích synov...* (Rim 8:19-22). Hriech poznamenal aj vzťah človeka k Bohom stvorenému svetu. Moderný človek žije v stále väčšej odcudzenosti od prírody. Pod vplyvom pragmatického materializmu strácame úctu k Božiemu dielu, k zázraku živej prírody. Zodpovednosť správcov živej planéty nahradil postoj vlastníctva a vykorisťovania zeme. Ku kresťanskej zodpovednosti patrí aj úsilie, aby sa v nás prebudili Boží synovia, ktorí svojou starostlivosťou o zvieratá, vodu, les či vzduch prejavujú lásku k svetu, ktorý Boh miluje.

*

Odporučená literatúra:

ADLOF, Alois. *Návod ke křesťanské práci*. Praha, 1920.

ADLOF, Alois. *Přehled biblického učení*. Praha: Oliva, 1994.

BOICE, James Montgomery. *Základy křesťanské víry*. Praha: Návrat domů, 1999.

Čtyři vyznání. Praha: Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, 1951.

FAZEKAŠ, Ľudovít: *Posvätenie ako bohoslužba všedného dňa*. Bratislava: Predsedníctvo Cirkvi bratskej, 1981.

HAVRÁNEK, Alexandr. *Křesťanská etika*. Praha: Rada Církve bratrské v ÚCN, 1971.

Heidelberský katechizmus. Komárno: Kresťanská reformovaná cirkev, 2014.

KALVÍN, Jan. *Instituce učení křesťanského náboženství*. Praha: Komenského evangelická bohoslovecká fakulta, 1951.

LANE, Tony. *Dějiny křesťanského myšlení*. Praha: Návrat domů, 1996.

Lausannský závazek. In: Lausannské hnutí 1974, 1989, 2010. *Theologia vitae*, roč. 4, 2/2014, s. 125–132.

LOCHMAN, Jan Milič. *Krédo: Základy ekumenické dogmatiky*. Praha: Kalich, 1996.

MILNE, Bruce. *Skúmanie pravdy – Tematická príručka základných kresťanských pojmov*. Praha: Návrat, 1992.

SCHIRRMACHER, Thomas. *Morální odpovědnost: Tři rozměry etického rozhodování*. Praha: Návrat domů, 2016.

Teologická stanoviska a doporučení Rady Církve bratrské a Studijního odboru. Praha: Rada Církve bratrské, 2009.

Zásady Církve bratrské. 2. vydanie. Praha: Rada Církve bratrské, 1997.

Závazek z Kapského Města. In: Lausannské hnutí 1974, 1989, 2010. *Theologia vitae*, roč. 4, 2/2014, s. 149–204.

Obsah

Smerovanie Cirkvi bratskej	3
VYZNANIE VIERY.....	5
Preambula.....	5
1) O zjavení	5
2) O svätom Písme.....	7
3) O Bohu	10
4) O stvorení	12
5) O hriechu.....	15
6) O Ježišovi Kristovi	17
7) O Svätom Duchu.....	20
8) O spáse	23
9) O cirkvi	26
10) O poslaní cirkvi	29
11) O posledných veciach	31
DUCHOVNÉ ZÁSADY	35
1. Rozhodnutie viery a nový život v Kristovi.....	35
1. Rozhodnutie viery.....	35
2. Nový život.....	36
3. Dielo Svätého Ducha v kresťanovi.....	37
4. Pôsobenie Svätého Ducha a jeho prijatie.....	39
2. Kresťanov život viery, nádeje a lásky	40
5. Život viery a lásky.....	40
6. Zápas o svätý život	41
7. Modlitebný život	42
8. Čítanie a počúvanie Božieho slova	43
9. Duchovný boj.....	43
10. Význam nedele	44
11. Byť svedkami Pána Ježiša.....	44
3. Zásady rodinného života	47
12. Človek bol stvorený ako muž a žena.....	47
13. Sexualita	47
14. Manželstvo	48
15. Rodina	50
16. Rodičia a deti	50

17. Umelé prerušenie tehotenstva – potrat.....	51
18. Rozvod	52
19. Opätovný sobáš.....	53
20. Eutanázia a sprevádzanie umierajúcich.....	54
4. O cirkvi.....	56
21. Cirkev a Božie povolanie do spoločenstva.....	56
22. Cirkev vo svetle novozmluvných obrazov.....	57
23. Viditeľné znamenia cirkvi	57
24. Poslanie cirkvi.....	58
25. Služba Slovom a služba lásky	59
26. Dary Ducha a ich využitie v zbore.....	61
27. Členstvo v cirkvi.....	64
28. Cirkevné zriadenie a poriadok.....	65
29. Bohoslužobné zhromaždenie.....	67
30. Náplň zhromaždenia.....	67
31. Vedenie zhromaždení a ich formálna stránka.....	68
32. Požehnanie dieťaťa	69
33. Sviatosti.....	69
34. Svätý krst.....	69
35. Svätá Večera Pánova – eucharistia.....	71
36. Nádej pre cirkev.....	73
5. Teológia Cirkvi bratskej	73
37. Úloha teológie.....	73
38. Cirkev v dobe teologického liberalizmu a náboženského pluralizmu	74
39. Cirkev bratská sa hlási k evanjelikálnemu hnutiu	76
6. Cirkev bratská medzi ostatnými cirkvami a vo svete.....	78
40. Cirkev a jednota kresťanov	78
41. Misijné a evanjelizačné poslanie cirkvi.....	79
42. Cirkev a spoločnosť	81
Odporúčaná literatúra:	83

Vyznanie viery a Duchovné zásady Cirkvi bratskej boli schválené Spoločnou konferenciou Cirkvi bratskej v Bratislave dňa 12.11.2016.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Vydala Rada Cirkvi bratskej v SR, Cukrová 14, Bratislava, 2017.

